

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

(بازنگری شده)

مقطع کارشناسی ارشد

برنامه ریزی شهری

کارگروه ویژه: معماری - شهرسازی

مصوبه هشتصد و سی و هفتمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۲/۴/۲۳

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری

کمیته تخصصی:

کارگروه ویژه: معماری - شهرسازی

گرایش:

رشته: برنامه ریزی شهری

کد رشته:

مقطع: کارشناسی ارشد

شورای برنامه ریزی آموزش عالی، در هشتصد و سی و هفتمین جلسه مورخ ۹۲/۴/۲۳، برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجراء است:

الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب) مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می شوند و تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ماده ۲: این برنامه بازنگری شده از تاریخ ۹۲/۴/۲۳ جایگزین برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری مصوب هفتصد و سی و یکمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۸۸/۶/۷ شده است و برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند، لازم الاجراء است.

ماده ۳: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می شود.

رای صادره هشتصد و سی و هفتمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۹۲/۴/۲۳ درخصوص برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری:

۱. برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری که از سوی دانشگاههای علم و صنعت، تهران، هنر تهران، هنر اصفهان، شهید بهشتی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگری است.

حسین نادری منش

نایب رئیس شورای برنامه ریزی آموزش عالی

سعید قدیمی

دبیر شورای برنامه ریزی آموزش عالی

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: مشخصات کلی شامل مفاهیم، اصول و زمینه ها.....	۱
۱-۱- چارچوب نظری.....	۲
مقدمه.....	۲
۱-۱-۱- دلایل بازنگری برنامه.....	۳
۱-۱-۲- نقاط قوت و ضعف برنامه موجود رشته برنامه‌ریزی شهری.....	۴
۱-۱-۳- اهداف برنامه جدید رشته برنامه‌ریزی شهری و شاخص های غنی سازی آن.....	۵
۱-۱-۴- بومی سازی رشته برنامه‌ریزی شهری.....	۶
۱-۱-۵- ارزش مداری در رشته برنامه‌ریزی شهری.....	۷
۱-۱-۶- نیازهای جامعه در رشته برنامه‌ریزی شهری.....	۸
۱-۱-۷- پژوهش محور بودن برنامه رشته برنامه‌ریزی شهری.....	۹
۱-۱-۸- فرایند و چارچوب محتوایی برنامه جدید.....	۹
۱-۱-۹- موارد افتراق برنامه جدید و قدیم.....	۱۰
۲- اهداف و مشخصات برنامه.....	۱۲
۲-۱- تعریف و اهداف دوره.....	۱۲
۲-۲-۱- نقش و توانایی دانش آموختگان.....	۱۲
۲-۲-۲- طول دوره و شکل نظام.....	۱۲
۲-۲-۳- شرایط پذیرش دانشجو.....	۱۲
۲-۲-۴- تعداد واحد های درسی.....	۱۳
فصل دوم: جداول درسی شامل عناوین دروس و سامانه اجرا.....	۱۴
فصل سوم: شرح محتوا و سرفصل دروس.....	۱۸

پیش‌گفتار

تحولات جمعیتی و شهرنشینی کشور در ۵ دهه گذشته، به ویژه از دهه ۱۳۶۰ به بعد، شرایط سازندگی کشور را به گونه ای رقم زد که بازنگری جدی در محتوای نظام و دوره‌های آموزشی شهرسازی به امری اجتناب ناپذیر بدل شد. در این راستا سی سال بعد از تدوین برنامه‌های آموزشی ناشی از جریان انقلاب فرهنگی، یعنی در سال ۱۳۹۰، معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ضمن هماهنگی با شورای عالی انقلاب فرهنگی، نوسازی و بهنگام‌سازی برنامه آموزش عالی شهرسازی را، با استفاده از قابلیت اکثر دانشگاه‌های دست‌اندرکار، از سه مسیر پی گرفت. در مسیر اول طی قراردادهایی که با برخی از دانشگاه‌های کشور، از جمله دانشگاه‌های علم و صنعت ایران، تهران، هنر تهران، هنر اصفهان، شهید بهشتی و تربیت مدرس منعقد گردید، تدوین مجدد سر فصل‌ها و منابع درسی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای تعدادی از رشته‌های هنر، معماری و شهرسازی در دستور کار قرار گرفت. پیرو قرارداد یادشده، ستاد برنامه‌ریزی درسی در سطح دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها، و کمیته‌های کاری در گروه‌های مربوط تشکیل شده و افرادی نیز مستقلاً مسئولیت جمع‌بندی و آماده‌سازی برنامه رشته‌ها را به‌عهده گرفته‌اند.

در مسیری دیگر به منظور مدیریت بر جریان بازنگری، با حکم معاونت آموزشی وزارتخانه کمیته تخصصی شهرسازی شورای برنامه‌ریزی با نمایندگانی از ۵ دانشگاه شکل گرفت. اصلی‌ترین وظیفه این شورا مدیریت بر سامانه بازنگری و نظارت و کنترل کارگروه‌های طرف قرارداد در نظر گرفته شد. گروه‌های آموزشی شهرسازی دانشگاه‌های مختلف نیز بر حسب وضعیت هر دانشگاه مسئولیت موردی بازنگری یک یا هر هفت رشته (حوزه) شامل: کارشناسی مهندسی شهرسازی، کارشناسی ناپیوسته مهندسی شهرسازی، کارشناسی‌ارشد طراحی شهری، کارشناسی‌ارشد برنامه‌ریزی شهری، کارشناسی‌ارشد برنامه‌ریزی منطقه‌ای، کارشناسی‌ارشد مدیریت شهری و دکترای شهرسازی را به عهده گرفتند.

در مسیر یا جایگاه سوم به موازات انجام فعالیت‌های کمیته تخصصی شهرسازی، شورای تحول و ارتقاء علوم انسانی به مثابه زیر مجموعه‌ای از شورای عالی انقلاب فرهنگی (با اختیار ویژه از این شورا) نیز تشکیل شد. لذا کمیته تخصصی شهرسازی فعالیت‌های خویش در زمینه بازنگری برنامه درسی را در چارچوب سیاست‌های شورای تحول و ارتقاء علوم انسانی متضمن اعمال رویکرد اسلامی در برنامه‌های کارشناسی مهندسی شهرسازی، کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، برنامه‌ریزی منطقه‌ای، طراحی شهری و دکترای شهرسازی تحکیم نمود. موضوعات مختلفی مورد بحث قرار گرفت که به اتخاذ رویکردهای متنوع ختم شد. یکی از نتایج آن توجه نمودن به رویکردهای برنامه‌ریزی راهبردی برای تحول کل رشته و اضافه نمودن شاخه‌ها و تخصص‌های ویژه (با تاکید بر همگرایی رشته‌ها) بر فعالیت‌های یادشده بود. بر این اساس مقرر شد کمیته‌ها و کارگروه تخصصی در ۳-۴ مرحله دروس هریک از دوره‌های مذکور را مورد بازنگری قرارداد و برای رشته‌های جدید دروس جدید را تعریف نمایند. همچنین بنا شد تا هر یک از دانشگاه‌ها پیشنهادات اصلاحی خود را چه در طی مرحله انجام قرارداد با دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی و چه خارج از آن به کمیته‌های تخصصی شورای تحول ارائه دهند. فرض بر این قرار گرفت که جهت‌گیری کلی برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌های کشور بسوی همگونی و یکپارچگی میل نمایند. بعلاوه مقرر شد، قابلیت‌ها و شایستگی‌های

خاص مراکز آموزشی و پژوهشی مختلف که از طریق تنوع و تکثر عناوین و محتوای دروس اختیاری اعمال می‌شود، محترم شمرده و تقویت شوند.

در کلیات، برای تمامی رشته‌های حوزه شهرسازی اعضای کمیته‌ی تخصصی شامل: آقایان دکتر علی غفاری از دانشگاه شهید بهشتی، دکتر حمید ماجدی از دانشگاه آزاد اسلامی، دکتر محمد مهدی عزیزی از دانشگاه تهران، دکتر اسماعیل شیعه از دانشگاه علم و صنعت ایران و دکتر ناصر براتی از دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) با سرپرستی آقای دکتر مصطفی بهزادفر به بررسی برنامه‌های پیشنهادی پرداختند. برای هر رشته نیز کارگروه‌های ویژه‌ای تشکیل شده‌است تا بطور خاص به نقد و بررسی جزئیات شرح محتوی بپردازند. کارگروه ویژه رشته برنامه‌ریزی شهری متشکل از آقایان دکتر حسین بحرینی، دکتر منوچهر طیبیان و دکتر حمیدرضا پارسی از دانشگاه تهران؛ دکتر علی‌اکبر تقوایی از دانشگاه تربیت مدرس، دکتر غلامرضا حقیقت‌نائینی از دانشگاه هنر تهران و دکتر فرخ مشیری از دانشگاه شهید بهشتی، با هماهنگی آقای دکتر مصطفی بهزادفر تشکیل و به بررسی جزئیات پیشنهادات و نهایی نمودن کار اقدام نمود. نوشتار حاضر ارائه دهنده‌ی نتایج حاصل از بازنگری رشته برنامه‌ریزی شهری در مقطع کارشناسی ارشد طی چهار مرحله می‌باشد که با مدیریت کمیته تخصصی شهرسازی و کارگروه معماری و شهرسازی شورای تحول و ارتقاء علوم انسانی شورای انقلاب فرهنگی آماده‌سازی شده‌است. برنامه‌های آماده‌سازی شده پیش‌رو پس از نقد و بررسی جمعی مکرر، در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۴ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی به تصویب نهائی رسیده‌است.

در اینجا لازم می‌دانم از زحمات بی‌شائبه، برخی از دست‌اندرکاران جریان تحول یاد نمایم. آقای دکتر مصطفی بهزادفر، استاد دانشگاه علم و صنعت ایران با ابتکارات ویژه خود زحمات زیادی در بازتعریف و بازنگری و نوپردازی عناوین و محتوای دروس متقبل شده‌اند، که جای تقدیر و سپاس دارد. در چارچوب مدیریت ستادی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ جناب آقای دکتر سعید قدیمی، مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی و جناب آقای دکتر علی یاران، سرپرست گروه هنر شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی زحمات بی‌شائبه و گرانقدری را متقبل شدند که جای بسی سپاس دارد. ورای این همکاری، تلاش بی‌وقفه، نفاذانه و متعهدانه اعضای محترم شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مستوجب قدردانی ویژه‌ای است. چراکه بدون تعهد، ریزبینی و تلاش این عزیزان، نتیجه مطلوب حاصل نمی‌گردید. برنامه پیش‌رو از آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۳ قابل اجرا می‌باشد. انتظار می‌رود در حین اجراء نیز کاستی‌های برنامه شناسایی شده و برطرف شوند.

معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دکتر حسین نادری‌منش

تهران، تیر ماه ۱۳۹۲

فصل اول:

مشخصات کلی شامل مفاهیم. اصول و زمینه‌ها

۱-۱- چارچوب نظری

مقدمه

در سال ۱۳۵۰ برای اولین بار در ایران، دوره کارشناسی ارشد شهرسازی با دو گرایش "برنامه ریزی شهری و منطقه ای" و "طراحی شهری" در گروه شهرسازی دانشگاه‌های تهران ایجاد گردید. اجرای برنامه درسی اولیه تا سال ۱۳۶۵ ادامه یافت. در این سال، برنامه درس این دوره ها با همان گرایش های اولیه مورد بازنگری قرار گرفت و پس از ابلاغ از سوی وزارت فرهنگ و آموزش عالی وقت، این برنامه ها با اندک تغییراتی اجراء شدند.

تحولات جمعیتی و شهرنشینی در کشور در پنج دهه گذشته و خصوصاً از سال ۱۳۶۵ به بعد به گونه ای بود که بازنگری جدی در محتوی برنامه دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری و منطقه ای و تبدیل این دوره به دو رشته مستقل کارشناسی ارشد "برنامه ریزی شهری" و "کارشناسی ارشد برنامه ریزی منطقه ای" همراه با ایجاد رشته جدید "مدیریت شهری" را اجتناب ناپذیر کرد. از جمله این تحولات، افزایش شدید جمعیت شهری کشور از حدود شش میلیون نفر در سال ۱۳۲۵ به حدود ۲۶/۸ میلیون نفر در سال ۱۳۶۵ و نهایتاً به ۴۸/۲ میلیون نفر در سال ۱۳۸۵ بود. در همین دوره، تعداد شهرهای کشور از ۲۰۰ شهر در سال ۱۳۳۵ به ۴۹۶ شهر در سال ۱۳۶۵ و به ۱۰۱۲ شهر در سال ۱۳۸۵ رسید. به عبارت دیگر، جمعیت شهری کشور در ۵۰ سال گذشته هشت برابر و تعداد شهرهای کشور در همین دوره بیش از پنج برابر گردید. تعداد شهرهای بالای ۱۰۰ هزار نفر از نه شهر در سال ۱۳۳۵ به ۴۱ شهر در سال ۱۳۶۵ و به ۷۷ شهر در سال ۱۳۸۵ رسید. تعداد شهرهای بالای ۲۰۰ هزار نفر از پنج شهر در سال ۱۳۳۵ به ۲۳ شهر در سال ۱۳۶۵ و به ۳۹ شهر در سال ۱۳۸۵ افزایش یافت. تعداد استانهای کشور نیز از ۱۳ استان در سال ۱۳۳۵ به ۲۴ استان در سال ۱۳۶۵ و به ۳۰ استان در سال ۱۳۸۵ رسید. طی سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵، به طور متوسط سالانه ۱/۰۴ میلیون نفر به جمعیت کشور اضافه شد. در همین دوره، به طور متوسط تعداد ۴۰ شهر در سال به شهرهای کشور اضافه شده است.

از سال ۱۳۶۵، در راستای تحولات جمعیتی و شهرنشینی کشور، طرحهای توسعه شهری و منطقه ای متعددی نیز بر طرحهای توسعه شهری قبلی افزوده شده اند (از جمله طرح کالبدی ملی، طرحهای کالبدی منطقه ای، طرحهای مجموعه های شهری، طرح های ناحیه ای، طرح های توسعه استانی، ...). برای تهیه و یا مدیریت تهیه و اجرای این طرحها، گرایش کنونی برنامه ریزی شهری و منطقه ای نمی تواند پاسخگو باشد. در گرایش اولیه برنامه ریزی شهری و منطقه ای، تنها دو درس (اصول و مبانی برنامه ریزی (۲) و روشهای برنامه ریزی (۲) به موضوع برنامه ریزی منطقه ای اختصاص پیدا کرده و سایر دروس و کارگاهها به برنامه ریزی شهری می پرداختند.

با توجه به ناکارایی برنامه قبل، از سال ۱۳۸۷ با تلاش اساتید دانشگاههای ایران، تصمیم به بازنگری برنامه های رشته شهرسازی در مقطع کارشناسی ارشد گرفته شد. همانگونه که ذکر شد، با توجه به توجهات و تغییرات ذکر شده در شرایط جمعیتی کشور و نیز مراکز جمعیتی شهری و به طور کلی تحولات در نظام شهرنشینی کشور، رشته شهرسازی در مقطع کارشناسی ارشد در قالب چهار برنامه جدید (چهار رشته مستقل برنامه ریزی شهری، طراحی شهری، برنامه ریزی منطقه ای، و مدیریت شهری) تعریف گردید، با این دیدگاه که هر چهار رشته در قالب یک مجموعه شهرسازی قرار دارند. برای هر یک از رشته های جدید، برنامه های مستقل خود تدوین و پس از طی

مراحل تصویب در دانشگاه‌های ایران، نهایتاً به تصویب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از سال ۱۳۸۹ برای کلیه دانشگاه‌های کشور لازم‌الاجرا و عملیاتی گردیدند.

علی‌رغم گذشت زمان کم از تهیه و تصویب برنامه‌های سال ۱۳۸۷، به نظر رسید که بازنگری برنامه‌ها ضروری است که به دلایل آن در ادامه پرداخته می‌شود.

۱-۱-۱- دلایل بازنگری برنامه

از زمان پیدایش آموزش شهرسازی در جهان، مسائل شهرنشینی با تحولات و دگرگونی‌های چشمگیری مواجه بوده است. این تحولات از تبعات انقلاب صنعتی و رشد جمعیت مراکز شهری شروع و در گذر زمان به حوزه‌ای گسترده از ابعاد مختلف تبدیل گردید. به موازات پاسخگویی به تحولات در مسائل گسترش و توسعه‌ی شهری، آموزش شهرسازی و به ویژه برنامه ریزی شهری، نیز با تحول و دگرگونی‌های گسترده‌ای در فرایند خود مواجه شده است. در دوره‌های اولیه پیدایش آموزش شهرسازی، پاسخگویی به نیازهای حاصل از گسترش شهری و تنظیم آن، چارچوب اصلی آموزش را در قالب طرح‌های جامع شهری شامل می‌گردید. اما به موازات تغییر در شرایط و مسائل شهری و پیچیده شدن آنها، انتظارات از آموزش برنامه ریزی شهری نیز با تغییرات قابل توجهی روبرو گردید. عوامل و متغیرهای فراوانی در مسائل شهری پدید آمده است که باعث پیچیده‌تر شدن آموزش در رشته برنامه ریزی شهری نیز گردیده است. از جمله این عوامل می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ۱- تحول و نوسان در رشد جمعیت در مراکز شهری و روستایی جوامع
  - ۲- تحول و تغییرات اساسی در ابعاد جمعیتی، نظیر تغییر در شاخصها و پیدایش اقشار جدید جوامع
  - ۳- نقش زمین در گسترش و توسعه شهری
  - ۴- ورود فناوری‌های جدید ساخت و ساز و اثرات آنها در زندگی شهری
  - ۵- تغییر در نظام‌ها و الگوهای ساخت مسکن، از ساخت انفرادی آن تا ساخت مسکن در قالب انبوه‌سازی و بلندمرتبه‌سازی
  - ۶- پر رنگ شدن عوامل و مفاهیم خاص برنامه ریزی شهری، نظیر تراکم‌های جمعیتی و ساختمانی
  - ۷- ورود ضرورت‌های جدید به حوزه مسائل برنامه ریزی شهری، نظیر آسیب‌پذیری شهرها در اثر سوانح طبیعی و مصنوع، از جمله زلزله، سیل، پدافند غیرعامل و مصرف بهینه انرژی.
  - ۸- مطرح شدن اصول و معیارهایی نظیر کیفیت زندگی و نقش برنامه ریزی شهری در ارتقاء آن
  - ۹- پیدایش مسائل حاد ناشی از گسترش‌های شهری، نظیر تخریب محیط زیست و آلودگی‌ها
  - ۱۰- تغییر در مفاهیم و الگوهای مسکن و سکونت در شهر
  - ۱۱- تغییر در نظام حرکت در شهر، سیستم‌های حمل و نقل شهری و مطرح شدن مفاهیمی نظیر پیاده.
- همراه با تغییرات اساسی در عوامل و ابعاد مسائل شهری، رویکردها، نظریه‌ها، ایده‌ها، روشها، فنون و تخصص‌های جدید مرتبط با دانش برنامه ریزی شهری نیز مطرح شده‌اند. از آن جمله می‌توان به توسعه پایدار، رشد هوشمند، روستا شهر، حومه‌نشینی، شهرهای فشرده، تراکم‌های بهینه‌شهری، نوشهرگرایی، اندازه شهر، سلسله مراتب شهری، شهرهای جهانی، کلاتشهرها و نقش شهرها اشاره کرد.

بر این اساس، برنامه‌های آموزشی رشته برنامه ریزی شهری، تحت تاثیر تحولات در مسائل شهری و نیز پیدایش نظریه‌ها، رویکردها و روشهای برنامه‌ریزی شهری قرار گرفته است. برای مثال، اهمیت مسئله و نقش زمین در برنامه ریزی شهری تا آنجا پیش رفت که موضوعات جدید مرتبط با آن، نظیر 'Transportation'، 'Real estate' و یا 'Land Use Planning' تبدیل به رشته‌ها و شاخه‌هایی از برنامه‌ریزی شهری شدند. در قالب تغییرات اساسی در روشهای برنامه‌ریزی، مدل‌های مختلف کمی و کیفی برنامه‌ریزی همراه به کارگیری نرم‌افزارهای متعدد و متنوع، به کمک آموزش برنامه ریزی شهری آمده و در راستای درک بهتر و تحلیل مسائل شهری کارایی آموزش برنامه ریزی شهری را ارتقاء داده‌اند.

علاوه بر موارد فوق‌الذکر، ایجاد رشته مهندسی شهرسازی در مقطع کارشناسی در ایران از سال ۱۳۷۸، بر برنامه درسی رشته برنامه ریزی شهری در مقطع کارشناسی ارشد اثرات قابل توجهی گذاشته است. در قالب تفکیک اهداف و ماموریت‌های برنامه‌های مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، ضروری است برنامه مقطع کارشناسی ارشد مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

بدین ترتیب، براساس ارزشیابی‌ها، تغییر شرایط در نظام‌های شهری و منطقه‌ای، تغییر نیازهای جامعه، تغییر در روشهای برنامه‌ریزی شهری، ضرورت نگرش نو به دانش، مهارت و یادگیری، لازم است برنامه موجود مورد تجدید نظر و بازنگری قرار گیرد.

۱-۲-۱- نقاط قوت و ضعف برنامه موجود رشته برنامه‌ریزی شهری

همچنان که در فوق اشاره شد، حدود ۳۵ سال از تاسیس رشته شهرسازی در ایران که ابتدا فقط در مقطع کارشناسی ارشد بوده است، می‌گذرد. پس از انقلاب اسلامی و در قالب تحولات و تغییرات مورد نظر در راهبردهای دوره انقلاب فرهنگی، برنامه رشته‌های مجموعه شهرسازی، از جمله رشته برنامه ریزی شهری، در سال ۱۳۶۵ مورد بازنگری قرار گرفته و آموزش شهرسازی بر اساس برنامه جدید ادامه یافت. اجرای این برنامه تا سال ۱۳۸۷ (یعنی مدت ۲۲ سال) ادامه یافت. هر چند در مقطعی از این دوره و به صورت موردی، برخی از دروس برنامه حذف و یا دروس جدیدی اضافه گردیدند، اما بازنگری جامع صورت نگرفت.

با اینکه فقط سه سال از تدوین، تصویب و اجرای برنامه جدید می‌گذرد، ضرورت بازنگری آن همچنان محسوس به نظر می‌رسد. در برنامه اخیر، نقاط قوت قابل توجهی دیده می‌شود که در راس آنها، به روز بودن برنامه با آخرین برنامه‌های دانشگاه‌های معتبر جهان و سازگاری آن با شرایط و مراکز جمعیتی شهری و روستایی کشور ایران است. با این حال، می‌توان به نقاط ضعف آنها نیز اشاره کرد که از آن جمله، اظهارات موجود در خصوص عدم کارایی فارغ التحصیلان در حرفه اشاره کرد. هرچند، این انتقاد می‌تواند شامل تمامی رشته‌های دانشگاهی باشد. ضمن آنکه می‌توان گفت دانشگاه باید پایه‌های علمی را آموزش دهد تا در حرفه دارای فکر و اندیشه باشد و کمبودهای حرفه‌ای دانش‌آموختگان از طریق کسب تجربه در حرفه و یا دوره‌های کوتاه مدت قابل جبران خواهد بود. علی‌رغم این انتقاد، هیچگاه نمیتواند باعث کنار گذاشته شدن رشته شهرسازی شود، که نتیجه آن هرج و مرج در گسترش‌ها و توسعه‌های شهری خواهد بود. با این حال، لازم است پاسخ انتقاد مذکور در برنامه دیده شود و اصل واقع‌بینی نباید مورد غفلت قرار گیرد و برای پاسخ به انتقادات موجود، تمهیدات لازم اندیشیده شود.

مهمترین دلایل و توجهات برای بازنگری برنامه، توجه جدی به اصول و معیارهای اساسی، نظیر توجه جدی به نیازهای جامعه، ارزش مداری برنامه، بومی سازی رشته، پژوهش محور کردن برنامه، و غنی سازی محتوایی برنامه و سرفصل های آن است.

۱-۱-۳- اهداف برنامه جدید رشته برنامه ریزی شهری و شاخص های غنی سازی آن

در تعیین و تبیین اهداف رشته برنامه ریزی شهری، در وهله اول لازم است اهداف عمومی برنامه آموزشی مدنظر قرار گیرد که از آن جمله موارد ذیل هستند:

- اهداف غایی، مقاصد آموزشی و هدف های کلی آموزشی
- تطبیق هدف های برنامه با شرایط و امکانات حاصله و با توجه به نیازهای آنی و آنی
- جامع بودن آنها (ناظر بر جنبه های عقلانی، اجتماعی، معنوی و ...)
- توجه به تفاوت های فردی دانشجویان
- توجه به محیط بیرون از دانشگاه و حرفه و جامعه.

در شیوه نامه تدوین و بازنگری برنامه درسی (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، برنامه ریزی و پشتیبانی آموزش عالی، مهر ۱۳۹۰، صفحه ۱۸) آمده است: "دانشجویان باید صلاحیت های متمرکز بر رشته تخصصی خود را نیز که شامل گرایش اصلی و فرعی آنان در دروس انتخابی ایشان است، دارا باشند". همچنین، اصول ایجاد تحول و نوآوری در برنامه درسی عبارتند از:

۱. سازگاری اهداف برنامه درسی متناسب با اهداف راهبردی کلان و رشته تحصیلی ذیربط
۲. لحاظ کردن شاخص های بومی سازی، غنی سازی و ارزش مداری
۳. روزآمد بودن و بر اساس علم روز و آخرین دستاوردهای علمی در سطح ملی و بین المللی
۴. منطبق با نیازهای جامعه
۵. متناسب با مزیت های نسبی منطقه ای و امکانات دانشگاه ها
۶. فراهم کردن زمینه از شکوفایی استعدادها، ایجاد خلاقیت و ابتکار و فراگیری و مدهوش
۷. فراهم کردن زمینه فعالیت های میان رشته ای
۸. گسترش و تعمیق روحیه پژوهش گری و حقیقت جویی
۹. ایجاد قابلیت و مهارت های لازم برای ورود به جامعه
۱۰. مشخص بودن روش های قالب علمی برای آموزش، پژوهشی و ارزشیابی
۱۱. هماهنگی بین اجزا برنامه (اهداف، محتوی، روشهای آموزشی، پژوهشی و ارزشیابی)
۱۲. قابلیت تحقق اهداف پیش بینی شده در دوره زمانی مقطع تحصیلی
۱۳. عدم تداخل اهداف با مقاطع دیگر رشته.

بر این اساس، معیارهای محتوایی برنامه رشته برنامه ریزی شهری می تواند در برگیرنده موارد ذیل باشد:

- توجه به حفظ و اشاعه میراث فرهنگی و نظام ارزشی
- ارتباط با زندگی روزمره مردم و مسائل روز جامعه

- روزآمدی: دیدن آخرین پژوهش دستاوردها و مدل‌ها و روش‌های علمی
- روش‌شناسی: روش تحقیق مناسب رشته
- آموزش پژوهش محور:

■ تاکید بر روحیه پژوهشگری، کنجکاوی و حقیقت‌جویی

■ فراهم کردن زمینه‌های دانشی و مهارتی لازم: تفکر خلاق و تفکر انتقادی، ارزیابی بر اساس نوآوری.

- نظریه‌پردازی
- جامع‌نگری (دیدن علوم و شاخه‌های دیگر مرتبط).

۱-۴-۱- بومی‌سازی رشته برنامه‌ریزی شهری

کشور ایران در طول تاریخ پرافتخار خود، از اصول و قواعد معماری و شهرسازی بومی و سنتی خود بهره برده است. این اصول و قواعد را می‌توان در مکاتب شهرسازی و معماری ایران در شهرهای تاریخی خود، نظیر اصفهان و تبریز، شهرهای مذهبی نظیر مشهد، شهرهای کویری، نظیر یزد، کاشان و کرمان یافت. نمونه‌هایی از این اصول و قواعد شهرسازی و معماری بومی ایران عبارتند از: سازگاری کامل شهر با محیط پیرامونی در منطقه، مرز محدودهای کالبدی، توسعه درون‌زا، حرکت پیاده در بافت، تاکید بر حمل و نقل عمومی، محافظت از فضاهای باز و عمومی، اختلاط کاربری‌ها، الگوهای ترکیبی مسکن، اهمیت مرکز مجموعه، مشارکت ساکنین، دسترسی آسان به خدمات شهری، تاکید بر کاهش مصرف انرژی، توجه به بناهای باارزش تاریخی، بهره‌گیری از فرهنگ و تنوع فرهنگی، شکل‌گیری محله‌ها و رعایت اصل سلسله مراتب.

برای مثال، تاثیر اقلیم، که خود در زمره مباحث و عوامل مهم موثر بر شکل‌گیری بافت‌های شهری است، به خوبی در شهرهای ایرانی، چه در اقلیم کویری و چه در اقلیم مرطوب، دیده می‌شود. اگر چه ضروری است تجارب و دیدگاه‌های جهانی در این فرایند مورد توجه و استفاده قرار گیرد، اما کامل بودن تجارب مکتسبه از آموزش شهرسازی از غرب نیز می‌تواند قابل سؤال و تأمل باشد. اصول و قواعد بومی و سنتی در برنامه‌ریزی شهری ایران، نه تنها می‌تواند راهکارهای عملی در توسعه‌های جدید شهری ایران باشند، بلکه می‌تواند در جهانی شدن آنها نیز اندیشه کرد.

چنانچه اصل بومی‌سازی دانش شهرسازی ایران به عنوان سازگاری، تناسب و هماهنگی با فرهنگ، تمدن و جامعه ایران قلمداد شود، در اینصورت، موضوعات نیازسنجی، اهداف نظام آموزشی، گسترش مهارت‌ها و آمایش سرزمین می‌توانند در برنامه درسی نیز مورد توجه جدی قرار گیرند. شرایط اقلیمی، جغرافیایی و فرهنگی ایران، نیازها و مسائل خاص جامعه ایران را مطرح می‌کنند. در قالب اهداف نظام آموزشی، نیازهای جدید مورد نظر قرار می‌گیرند. شناخت نیازهای منطقه‌ای برای این رشته، شاید بسیار محسوس‌تر از بسیاری از رشته‌های دیگر باشد. بدین ترتیب، کارآمدی دانش برنامه رشته برنامه‌ریزی شهری می‌باید در جهت درک شرایط این جامعه، تحلیل آنها و مقید بودن برای این جامعه باشد.

۱-۱-۵- ارزش‌مداری در رشته برنامه‌ریزی شهری

درحالی‌که توسعه محلی از جمله مباحث مهم در نظریه‌ها و رویکردهای مؤخر در برنامه‌ریزی شهری جهان به شمار می‌رود، از ریشه طولانی و تاریخی در شهرسازی بومی و سنتی ایران نیز برخوردار است. مقیاس فضاهای انسانی، عناصر شاخص در محله‌های قدیمی و سنتی ایران (نظیر مسجد و مدرسه)، میدان‌ها و مراکز شهری با انتظام فضایی خود و استقرار عناصر اصلی حکومتی و مذهبی در آنها، از جمله مفاهیم و مباحث برنامه‌ریزی شهری بومی و سنتی ایران بوده و مبانی بسیار قوی اعتقادی، ارزشی و فرهنگی را دارا هستند. این عناصر، امروزه نیز می‌توانند در شکل‌گیری مطلوب بافت‌های جدید شهری موثر واقع شوند. عناصر مذهبی در قالب تقسیمات کالبدی شهر، از کوچک‌ترین واحد شهری، یعنی واحد همسایگی و محلات تا کل شهر، از جمله تعیین‌کننده‌هایی بوده‌اند که در رأس آنها، مسجد و حسینیه هستند.

برنامه‌رشته برنامه‌ریزی شهری و دانش‌آموختگان آن باید به سئوالات ارزشی جامعه پاسخ دهند. برای مثال، زندگی خوب چیست؟ جامعه خوب کدام است؟ دانش برنامه‌ریزی شهری مطلوب برای این سئوالات چه پاسخهایی دارد؟ بنابراین، ضروری است برنامه و طرح توسعه شهری، نمونه این سئوالات را دیده و برای پاسخ به آنها، برنامه‌ها و طرحهای توسعه شهری خود را سازگار کند.

علی‌الاصول، هدف برنامه‌ریزی شهری براساس سکونت، کار و زندگی مطلوب است و مسئولیت تنظیم روابط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدیریتی، زیست‌محیطی و کالبدی را برعهده دارد. براساس جهان‌بینی‌های مختلف، به ویژه جهان‌بینی اسلامی، داوری‌های خاص در مورد انسان وجود دارد که در جهان‌بینی‌های مختلف، متفاوت هستند. این تفاوتها، از ویژگی‌های فطری، صلاحیت‌ها و قابلیت‌های انسان‌ها و جوامع ناشی می‌شود. جهت‌دهی ارزشی برنامه درسی، باید در قالب تعیین اهداف برنامه درسی و در راستای مبانی ارزشی باشد، تعیین مواد و موضوعاتی از برنامه که مشخصاً در راستای ارزشهای اعتقادی و اسلامی و جامعه ایرانی باشد. بطور مشخص، ضروری است تا حد امکان، لحاظ کردن ارزشها در محتوای هر یک از دروس برنامه مدنظر قرار گیرد.

براساس این ویژگی‌ها، برنامه درسی رشته برنامه‌ریزی شهری، می‌باید اصول و معیارهای هنجاری خاص را مدنظر قرار دهد. در رشته برنامه‌ریزی شهری، برای تدوین فرایند برنامه‌ریزی و نیز ارزیابی برنامه‌ها و طرحهای توسعه شهری، معیارهای هنجاری متنوعی به کار گرفته می‌شوند که از آن جمله می‌توان به عدالت اجتماعی، مشارکت، انعطاف، سادگی، شفاف بودن، توجیه اقتصادی و هماهنگی اشاره کرد. تمامی این معیارها به نوعی باید در رشته برنامه‌ریزی شهری تعریف و تبیین شوند. برای مثال، اصل و معیار عدالت اجتماعی، درحالی‌که به عنوان یک معیار هنجاری در بسیاری از سیاست‌ها و برنامه‌ها موضوعیت پیدا می‌کند، در برنامه آموزشی رشته برنامه‌ریزی شهری نیز جایگاه ویژه‌ای دارد.

از جمله شاخص‌های ارزش‌مداری در رشته برنامه‌ریزی شهری، می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ۱- توجه به فرهنگ و معارف غنی اسلامی و نقش آن در تدوین برنامه‌ها و طرحهای توسعه شهری
- ۲- شناخت فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی از طریق آشنایی کردن دانشجویان با میراث علمی و فرهنگی

۳- نگاه انتقادی به منابع موجود، مبانی انسان‌شناختی، معرفت‌شناختی و هستی‌شناختی

ایران

۴- نگاه تربیتی و اخلاق حرفه‌ای به دانشجویان، با توجه به رابطه محسوس و قوی برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری با مردم.

بدین ترتیب، ضروری است ارتقاء رسالت برنامه درسی رشته برنامه‌ریزی شهری در جهت توجه به ارزش‌ها، باورها، عقاید، مبانی دینی و الهی و اخلاقی، رشد و تعالی انسان، حقایق زندگی به عدالت اجتماعی و اخلاق حرفه‌ای تنظیم شود.

۱-۱-۶- نیازهای جامعه در رشته برنامه‌ریزی شهری

علی‌الاصول، حوزه‌های مورد عملی رشته برنامه‌ریزی شهری ارتباط تنگاتنگ با ابعاد مختلف جامعه، شامل ابعاد اجتماعی، فرهنگی، حقوقی، مدیریتی، اقتصادی، زیست محیطی و کالبدی دارد. بنابراین، نیاز به ارتقاء آن در ایران به دلایل مختلف ذیل مشهود است:

۱- ادامه رشد جمعیت، به ویژه میزان جامعه جوان موجود که به تبع اوج رشد جمعیت در دهه ۱۳۶۰ اتفاق افتاد. این جمعیت، نیاز به تامین محیط‌های مسکونی، اشتغال و زندگی اجتماعی دارد.

۲- علاوه بر تداوم رشد جمعیت کشور، تغییر در شاخصهای جمعیتی در آن، از جمله تغییر در بعد خانوار و تبعات نیازهای جدید ناشی از آن، تغییر در گروههای سنی جمعیت و نیازهای متنوع و متفاوت آنها.

۳- تغییرات در نیازهای جمعیتی در بافت‌های شهری و محیطهای سکونتی، نظیر تامین خدمات به تبع تغییرات در شاخص‌ها و ابعاد کمی و کیفی.

۴- تغییرات مداوم در ابعاد و شاخصهای اقتصادی کشور و در سطوح مختلف، از شاخصهای اقتصاد کلان تا اقتصاد خرد و خانوار، و تاثیر آن بر شاخصهای مسکن و محیط‌های مسکونی.

۵- اثرات گسترش‌ها و توسعه‌های شهری بر محیط زیست.

۶- اثرات فناوریهای جدید در روند ساخت و ساز و الگوهای سکونت، اشتغال و زندگی شهری.

در راستای نیازهای حاصل از شرایط فوق‌الذکر، رشته برنامه‌ریزی شهری، می‌تواند در جهت حل مسائل موجود و پاسخ‌گویی به نیازهای مذکور مورد توجه بیشتر قرار گیرد. رویکرد‌ها، نظریه‌ها و روشهای جدید و مناسب برنامه‌ریزی، برای امر فوق مدنظر قرار خواهند گرفت. علی‌الاصول، اثرات برنامه‌ریزی شهری در جامعه و کشور درازمدت است. با این حال، نکته ضروری و حساس این است که لازم است در سطح ملی، نیازهای این رشته در ابعاد کمی و کیفی، مدنظر قرار گرفته و برنامه‌ریزی مطلوب صورت گیرد. در غیراینصورت، ضمن اتلاف منابع در تربیت نیروی انسانی، ممکن است کیفیت تربیت متخصص، قربانی کمیت شده و اثرات منفی و جبران‌ناپذیری در جامعه بر جای گذارد.

جمع‌بندی بحث نیازهای جامعه برای رشته برنامه‌ریزی شهری می‌تواند به شرح ذیل باشد:

۱- رفع نیازهای جامعه در ابعاد مختلف.

۲- یافتن پاسخهای به روز برای تحولات و تغییرات اساسی و مداوم در جامعه در ابعاد اجتماعی، جمعیتی، فرهنگی، زیست محیطی و کالبدی سکونتگاه‌ها.

۳- ضرورت شناخت و ویژگی‌های جامعه، حرفه، سازمانها و نهادهای استخدام کننده دانش‌آموختگان برنامه‌ریزی شهری (از طریق نظرخواهی از کارفرمایان، استخدام‌کنندگان و فارغ‌التحصیلان و تجزیه و تحلیل مسائل نیازهای آنان).

۱-۱-۷- پژوهش محور بودن برنامه رشته برنامه‌ریزی شهری

هر چند برنامه های موجود دارای پایان نامه پژوهشی بوده و ابعاد پژوهشی آن نسبتاً قوی است، با این حال، لازم است اصل پژوهش محور بودن آن در تمام برنامه دیده شود. علی‌الاصول ماهیت رشته برنامه ریزی شهری بر تحلیل مسائل شهری استوار است، مسائلی که از پیچیدگی های فراوانی نیز برخوردار هستند. مسائل شهری از سطح ملی و آمایشی تا سطح محلی و خرد را فرا می‌گیرند. بنابراین تقویت پژوهشگری و ارتقاء روحیه حل مسائل شهری باید در تمام طول برنامه و دروس مدنظر است. دانش آموخته رشته برنامه ریزی شهری که با ابعاد توسعه مملکت و زندگی روزمره مردم سروکار دارد، می‌باید قدرت تحلیل مسائل شهری از اقتصاد کلان تا جریانات اجتماعی و جمعیتی را داشته باشد.

۱-۱-۸- فرایند و چارچوب محتوایی برنامه جدید

بطور کلی، محتوی برنامه آموزشی رشته برنامه ریزی شهری، همچون هر برنامه آموزشی دیگر، دارای شرایط کلی ذیل خواهد بود:

- محتوی باید فراهم کننده انواع تجربه های نظری و عملی لازم برای کسب مجوز ورود به حرفه و تداوم حضور در آن باشد.
- هماهنگی بین استعداد و توانایی افراد با موضوع درس و تکالیف درسی.
- محتوا باید چگونگی یادگیری را لحاظ کند.
- محتوا حداکثر خودکفایی و استقلال سازنده را در رفتارها کسب کند.
- محتوا باید فرصت هایی را فراهم کند تا موجبات رشد و مهارت های عقلانی مانند استدلال، حل مسئله، تفکر اقتصادی و خلاقیت را فراهم کند.
- نباید خستگی و دلزدگی را در پی داشته باشد.
- برنامه باید به اهمیت، اعتبار، علاقه، سودمندی، قابلیت یادگیری و انعطاف پذیری توجه کند.

اهداف محتوایی برنامه نیز شامل موارد ذیل خواهد بود:

۱. رویکرد ارزش مداری برنامه
۲. لحاظ کردن شرایط بومی و سنتی جامعه
۳. نیازهای جامعه
۴. توجه به پیشرفت های علمی داخل و خارج کشور
۵. در نظر گرفتن نقایص و کاستی های برنامه درسی موجود و ضرورت های تغییر برنامه

۶. استفاده از منابع علمی و برنامه های تدوین شده در دانشگاه های معتبر

۷. لحاظ کردن نظرات متخصصان، دست اندرکاران و موسسات به کار گیرنده دانش آموختگان

۸. درج دیدگاه های دانش آموختگان

۹. جامعیت سرفصل دروس

۱۰. لحاظ کردن روش های جدید تدریس و ارزشیابی

۱۱. معقول بودن وجه اشتراک محتوای دروس

۱۲. تعمیق مطالب درسهای قبل و پایدار کردن آنها

۱۳. منابع معتبر و جدید

۱۴. ارائه جدول مقایسه تعداد واحدهای قدیم و جدید (جبرانی، الزامی، اختیاری).

۱-۱-۹- موارد افتراق برنامه جدید و قدیم

ردیف	نام درس	تعداد واحد		عنوان دروس بازنگري	تعداد واحد		تغییرات
		نظری	عملی		نظری	عملی	
۱	نظریه های برنامه ریزی شهری	۳	-	نظریه های برنامه ریزی شهری	۲	-	تغییر واحد
۲	روش های برنامه ریزی شهری	۳	-	روش های برنامه ریزی شهری	۲	-	تغییر واحد
۳	سمینار	۲	-	روش تحقیق و تدوین پایان نامه	۲	-	تغییر عنوان
۴	برنامه ریزی حمل و نقل شهری	۲	-	برنامه ریزی حمل و نقل درون شهری	۲	-	تغییر عنوان
۵	مبانی برنامه ریزی و طراحی محیط شهری	۲	-	-	-	-	حذف شده
۶	سمینار مسائل شهری	۲	-	سمینار مسائل شهری ایران	۲	-	تغییر در عنوان و محتوی
۷	-	-	-	تجارب برنامه ریزی شهری ایران	۲	-	درس جدید
۸	-	-	-	سمینار شهر اسلامی	۲	-	درس جدید
۹	-	-	-	شهر و شهرسازی معاصر ایران	۲	-	درس جدید
۱۰	-	-	-	برنامه ریزی راهبردی	۲	-	درس جدید
۱۱	-	-	-	بهبودی و نوسازی شهری	۲	-	درس جدید
۱۲	-	-	-	برنامه ریزی و طراحی زیرساختها	۲	-	درس جدید
۱۳	-	-	-	برنامه ریزی مناطق کلاشهری	۲	-	درس جدید
۱۴	-	-	-	سیستم های اطلاعات مکانی سه بعدی	۲	-	درس جدید
۱۵	-	-	-	GIS پیشرفته	۲	-	درس جدید
۱۶	-	-	-	مدیریت شهری	۲	-	درس جدید
۱۷	-	-	-	حقوق شهری	۲	-	درس جدید
۱۸	-	-	-	ارزیابی اثرات توسعه	۲	-	درس جدید
۱۹	-	-	-	اخلاق حرفه ای در شهرسازی	۲	-	درس جدید
۲۰	اقتصاد شهری	۲	-	اقتصاد شهری	۲	-	بدون تغییر
۲۱	جامعه شناسی شهری	۲	-	جامعه شناسی شهری	۲	-	تغییر در

محتوی						
تغییر در محتوی	-	۲	تاریخ شهر و شهرسازی در ایران	-	۲	تاریخ شهر و شهرسازی در ایران
تغییر در محتوی	-	۲	تاریخ شهر و شهرسازی در جهان	-	۲	تاریخ شهر و شهرسازی در جهان
تغییر در محتوی	-	۲	آمار در شهرسازی	-	۲	آمار در شهرسازی
تغییر در محتوی	-	۲	مدلهای کمی در شهرسازی	-	۲	مدلهای کمی در شهرسازی
تغییر در محتوی	-	۲	طراحی و کاربرد نظام اطلاعات شهری	-	۲	طراحی و کاربرد نظام اطلاعات شهری
تغییر واحد	۱	۱	شناخت و تحلیل فضای شهری	۱	۲	شناخت و تحلیل فضای شهری
بدون تغییر	-	۲	زبان تخصصی	-	۲	زبان تخصصی
تغییر در محتوی و واحد	۳	۱	کارگاه شهرسازی مقدماتی	۴	۱	کارگاه برنامه‌ریزی شهری (۱)
تغییر در محتوی	-	۲	برنامه ریزی کاربری زمین	-	۲	برنامه ریزی کاربری زمین
تغییر در محتوی	-	۲	اندیشه های شهرسازی با تاکید بر رویکرد اسلامی	-	۲	سیر اندیشه های شهرسازی
تغییر در محتوی	-	۲	برنامه ریزی مسکن	-	۲	برنامه ریزی مسکن
تغییر در محتوی	۳	-	کارگاه برنامه‌ریزی شهری (۱)	۳	-	کارگاه برنامه‌ریزی شهری (۱)
بدون تغییر	۳	-	کارگاه برنامه‌ریزی شهری (۲)	۳	-	کارگاه برنامه‌ریزی شهری (۲)
تغییر در واحد	۶	-	پایان نامه	۴	-	پایان نامه
درس جدید	-	۲	طبیعت و شهر	-	-	-
درس جدید	-	۲	امنیت و شهر	-	-	-

۱-۲- اهداف و مشخصات برنامه

۱-۲-۱- تعریف و اهداف دوره:

کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری دوره ای است که طی آن دانش آموختگان این رشته باید دانش لازم برای تهیه طرح های توسعه شهری مورد نیاز کشور را فرا گرفته و بتوانند رابط مناسبی بین برنامه های دیگر شهرسازی بوده و نظارت و مراقبت بر توسعه شهری پایدار بر اساس سیاستها و طرح های مصوب را بر عهده گیرند. اهداف مشخص این دوره به شرح زیر است:

- گسترش دانش و مهارت برنامه ریزی شهری به منظور تربیت نیروی انسانی آگاه و کارآمد که بتواند نقش اساسی در هدایت توسعه شهری کشور داشته باشد.
- تربیت نیروی انسانی متخصص و مورد نیاز برای رفع نیازهای مربوط به برنامه ریزی شهری در کشور.
- تقویت زمینه های علمی و فنی و تخصصی شهرسازی در حیطه برنامه ریزی شهری.

۱-۲-۲- نقش و توانائی دانش آموختگان:

شهرسازی در عین تخصصی بودن، دارای خصلت و ویژگیهای میان رشته ای است و تقویت زمینه های مختلف آن از جمله برنامه ریزی شهری در ارتباط و هماهنگی و تنگاتنگی با برنامه ریزی منطقه ای، طراحی شهری، مدیریت شهری و برنامه ریزی مسکن می تواند زمینه های رشد و تعالی این رشته در کشور را فراهم کند. دانش آموختگان این رشته می توانند در فرایند برنامه ریزی و بهبود شرایط زیست مناطق شهری کشور نقش موثری داشته و با مشارکت در تهیه طرحهای توسعه شهری و نظارت بر اجرای این طرح ها عملاً در فرایند شهرسازی کشور نقش و وظیفه خود را ایفا نمایند.

دانش آموختگان این رشته می توانند در نهادهای مختلف شهرسازی کشور از جمله ادارات و سازمانهای تابعه وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کشور، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، شهرداریها، دفاتر فنی استانداریها و همچنین دفاتر مهندسین مشاور نقش موثری در تهیه، اجراء و نظارت بر اجرای طرحهای توسعه شهری کشور داشته باشند.

۱-۲-۳- طول دوره و شکل نظام

مطابق با آیین نامه آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

۱-۲-۴- شرایط پذیرش دانشجو :

بر اساس ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد.

۱-۲-۵- تعداد واحدهای درسی:

تعداد کل واحدهای درسی در دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری ۳۲ واحد و به شرح زیر است:

۲۰ واحد	◀ دروس الزامی
۶ واحد	◀ دروس اختیاری
<u>۶ واحد</u>	◀ پایان نامه
۳۲ واحد	جمع

آن دسته از پذیرفته شدگانی که رشته کارشناسی آنها غیر از مهندسی شهرسازی و یا کارشناسی شهرسازی است، ملزم به گذراندن حداقل ۶ واحد و حداکثر ۱۲ واحد درسی به عنوان دروس جبرانی هستند. این دروس در یک نیمسال تحصیلی (نیمسال اول) باید ارائه شوند. این ترم در سقف زمانی طول دوره محاسبه نمی‌شود. یادآوری می‌نماید که رفع کمبود بیش از ۶ واحد جزء مسئولیت دانشگاه پذیرنده نیست. دانشجوی موظف است برای سازگاری شرایط خویش با الزامات رشته و دروس تخصصی، کمبودهای بیش از ۶ واحد را (تا میزانی که شورای گروه مربوط صلاح بداند) را به طرق مقتضی جبران نماید.

فصل دوم:

جداول درسی شامل عناوین دروس و سامانه اجرا

جدول شماره ۱: دروس کمبود رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات		
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع
۱	اقتصاد شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۲	جامعه شناسی شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۳	تاریخ شهر و شهرسازی در ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۴	تاریخ شهر و شهرسازی در جهان	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۵	آمار در شهرسازی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۶	مدلهای کمی در شهرسازی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۷	طراحی و کاربرد نظام اطلاعات شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۸	شناخت و تحلیل فضای شهری	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۹	کارگاه شهرسازی مقدماتی	۱	۳	۴	۱۶	۹۶	۱۱۲
	جمع کل	۱۶	۴	۲۰	۲۵۶	۱۲۸	۳۸۴

توضیح ۱: با فرض اینکه دانشجویان وارد شده به کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری، دانش آموخته‌ی کارشناسی یکی از رشته‌های شهرسازی، عمران، معماری، جغرافیا، اقتصاد و یا جامعه‌شناسی می‌باشند، گذراندن ۶ واحد از دروس جدول بالا به عنوان جبرانی (بر اساس رشته کارشناسی یادشده) توسط شورای تحصیلات تکمیلی یا شورای گروه/بخش تجویز می‌گردد. زمان (دوره) ماندگاری در دانشگاه به منظور اخذ مدرک بر اساس فرض ۶ واحد کمبود تنظیم شده‌است. چنانچه به هر دلیلی رشته‌ی پایه‌ی دانشجو غیر از موارد مذکور باشد، دروس کمبود مورد نیاز با صلاح دید شورای گروه مربوط، خارج سامانه‌ی مستقیم آموزشی دانشگاه مجری جبران می‌شود.

جدول شماره ۲: دروس الزامی رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات		
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع
۱	نظریه های برنامه ریزی شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۲	روش های برنامه ریزی شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۳	برنامه ریزی کاربری زمین	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۴	برنامه ریزی حمل و نقل درون شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۵	اندیشه های شهرسازی با تاکید بر رویکرد اسلامی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۶	برنامه ریزی مسکن	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۷	تجارب برنامه ریزی شهری ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲
۸	کارگاه برنامه ریزی شهری (۱)	-	۳	۳	-	۹۶	۹۶
۹	کارگاه برنامه ریزی شهری (۲)	-	۳	۳	-	۹۶	۹۶
۱۰	پایان نامه	-	-	-	-	-	۱۹۲
	جمع کل	۱۴	۱۲	۲۶	۲۲۴	۳۸۴	۶۰۸

جدول شماره ۳: دروس اختیاری رشته کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			بیش نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	سمینار شهر اسلامی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۲	شهر و شهرسازی معاصر ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۳	برنامه ریزی راهبردی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۴	بهسازی و نوسازی شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۵	برنامه ریزی و طراحی زیرساختها	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۶	برنامه ریزی مناطق کلاتشهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۷	سیستم های اطلاعات مکانی سه بعدی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۸	GIS پیشرفته	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۹	مدیریت شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۰	حقوق شهری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۱	ارزیابی اثرات توسعه	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۲	سمینار مسائل شهری ایران	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۳	اخلاق حرفه ای در شهرسازی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۴	زبان تخصصی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۵	روش تحقیق علمی پیشرفته (تدوین پایان-نامه)	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۶	طبیعت و شهر	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
۱۷	امنیت و شهر	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	
	جمع کل	۳۴	-	۳۴	۵۴۴	-	۵۴۴	

- از میان واحدهای جدول ۳، دانشجو موظف به اخذ ۶ واحد درسی بر اساس گرایش پایان نامه وی می باشد که به تشخیص شورای گروه / بخش انتخاب می شود.

فصل سوم:

شرح محتوا و سرفصل دروس

۳-۱- محتوا و سرفصل دروس جبرانی

۳-۱-۱- اقتصاد شهری

۳-۱-۲- جامعه شناسی شهری

۳-۱-۳- تاریخ شهر و شهرسازی در ایران

۳-۱-۴- تاریخ شهر و شهرسازی در جهان

۳-۱-۵- آمار در شهرسازی

۳-۱-۶- مدل‌های کمی در شهرسازی

۳-۱-۷- طراحی و کاربرد نظام اطلاعات شهری

۳-۱-۸- شناخت و تحلیل فضای شهری

۳-۱-۹- کارگاه شهرسازی مقدماتی

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

اهداف درس :

هدف از این درس علاوه بر آشنایی با نظریات مرتبط با اقتصاد شهری و سیر تحول و دگرگونی آن‌ها، زمینه‌های به کارگیری این نظریات در زمینه برنامه‌ریزی شهری نیز می‌باشد.

سرفصل درس:

- ۱- کلیات شهر از دیدگاه اقتصاد
  - ۱-۱- تعریف شهر و شهرنشینی از دیدگاه اقتصادی
  - ۱-۲- دلایل وجود شهر از دیدگاه اقتصادی
  - ۱-۳- شهرنشینی در جوامع کمتر توسعه یافته
  - ۱-۴- شهرنشینی در ایران
- ۲- ساخت شهری از دیدگاه اقتصادی
  - ۲-۱- مکان یک بنگاه اقتصادی در شهر
  - ۲-۲- مکان یابی خانوارها
  - ۲-۳- بررسی نظریه‌های ساختار شهری با رویکرد تاثیر عوامل اقتصادی در شکل‌گیری ساختار شهری
- ۳- اندازه و رشد شهر
  - ۳-۱- اندازه شهر
  - ۳-۲- اندازه بهینه شهر
  - ۳-۳- نظریه مکان‌های مرکزی و سلسله مراتب شهری
  - ۳-۴- کاربرد نظریه مکان مرکزی
  - ۳-۵- نظریه بنیادی اقتصاد و رشد شهر
- ۴- مسائل درون شهری
  - ۴-۱- کاربرد زمین
    - ۴-۱-۱- زمین و تعاریف اقتصادی مرتبط با آن
    - ۴-۱-۲- رقابت بر سر کاربرد زمین

۴-۲- مهاجرت- فقر

۴-۲-۱- مهاجرت های داخلی و بیرونی و تاثیر آن بر ساختار اقتصاد شهری

۴-۲-۲- حاشیه نشینی

۴-۲-۳- فقر و تعریف آن

۴-۲-۴- دلایل وجود فقر

۴-۲-۵- راهکارهای مبارزه با فقر

۴-۳- مسکن

۴-۳-۱- عوامل انتخاب مسکن در شهر

۴-۲-۲- تقاضای مسکن

۴-۳-۳- مسئله مسکن در ایران و چگونگی برخورد با مشکل مسکن

۴-۴- نقش بخش دولتی و بخش خصوصی در موضوعات اقتصادی مرتبط با شهر

۴-۵- کیفیت محیط شهری و مسائل اقتصادی مرتبط با سیاست‌های مرتبط با برنامه‌ریزی

محیطی

۴-۶- اقتصاد تجمع

۴-۶-۱- صرفه جویی در مقیاس

۴-۶-۲- صرفه جویی در انتقال

۴-۶-۳- صرفه جویی در تخصص نیروی کار

۴-۶-۴- صرفه جویی در مبادلات حرفه‌ای

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	اجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: اقتصاد شهری
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Urban Economy
	نظری	پایه			
	عملی			الزامی	
	نظری	اختیاری			
	عملی				
	نظری				
	عملی				
ندارد			آموزش تکمیلی عملی		
سمینار			سفر علمی		
آزمایشگاه			کارگاه		

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- اینپایم، نوربرت (۱۳۷۹): "مدل های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه‌ای"، مترجم: متوجهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- آ. سولیوان، آرتور (۱۳۸۶): "مباحثی در اقتصاد شهری"، مترجم: دکتر جعفر قادری و علی قادری، تهران، نشر نور علم.
- بماتیان، محمدرضا و محمودی نژاد، هادی (۱۳۸۷): "نظریه‌های توسعه کالبدی شهر"، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
- پاپلی یزدی، محمدحسین و رجبی، حسین (۱۳۸۹): "نظریه های شهر و پیرامون"، تهران، انتشارات سمت.
- تقوی، مهدی (۱۳۸۹): "کلیات علم اقتصاد"، تهران، کوهسار.
- جی. گوئتز، ادوارد و ای. کلارک، سوزان (۱۳۸۹): "سیاست‌های توسعه و مدیریت شهری در عصر جهانی شده"، مترجم: دکتر اسدالله نقدی و فرحناز اسکندریلو، تهران، نور علم.
- درکوش، عابدین (۱۳۸۸): "درآمدی بر اقتصاد شهری"، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.
- رحمانی، تیمور (۱۳۷۸): "اقتصاد کلان (جلد ۱ و ۲)"، تهران، انتشارات برادران.
- روزبهان، محمود (۱۳۸۸): "نظری اقتصاد کلان (جلد ۱ و ۲)"، تهران، تابان.
- رفیعی، مینو (۱۳۶۹): "اقتصاد"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- زیاری، کرامت‌الله (۱۳۸۳): "مکتب‌ها، نظریه‌ها و مدل‌های برنامه و برنامه‌ریزی منطقه‌ای"، یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- سالواتوره، دومینیک (۱۳۸۶): "نظری و مسائل اقتصاد خرد"، مترجم: حسن سبحانی، تهران، نشر نی.
- شاکری، عباس (۱۳۸۹): "اقتصاد کلان"، تهران، رافع.
- صباغ کرمانی، مجید (۱۳۸۰): "اقتصاد منطقه‌ای"، تهران، سمت.
- عسگری، علی و رازانی، اسد و رخشانی، پدram (۱۳۸۱): "برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری (سیستم‌ها و مدل‌ها)"، تهران، نور علم.
- عابدین درکوش، سعید (۱۳۶۴): "درآمدی به اقتصاد شهری"، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.
- فرگوسن (۱۳۷۹): "نظریه اقتصاد خرد (جلد ۱ و ۲)"، مترجم: محمود روزبهان، چاپ پنجم، مرکز نشر دانشگاهی.
- فیلد، برایان و مک گرگور، برایان (۱۳۷۶): "فنون پیش بینی در برنامه ریزی شهری و منطقه ای"، مترجم: فاطمه تقی‌زاده، تهران، انتشارات سازمان برنامه و بودجه.
- میلز، ادوین و بروس همیلتون (۱۳۷۵): "اقتصاد شهر"، مترجم: عبدالله کوثری، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- مهرگان، نادر (۱۳۸۹): "اقتصاد خرد"، تهران، چاپ شانزدهم، نور علم.

-Capello, Roberta, (2009): "Handbook of Regional Economics: Cities & Geography", Edward Elgar Publishing, Inc.

- Edwards, Mary. E, (2007): "Regional & Urban Economics Economic Development: Theory & Methods", Auerbach Publications.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

اهداف درس :

هدف از این درس آشنایی با زمینه‌های مرتبط و مشترک علم جامعه‌شناسی و برنامه‌ریزی شهری به منظور دستیابی به درکی درست از پدیده‌های مورد برنامه‌ریزی می‌باشد.

سرفصل درس:

- ۱- کلیات و تعریف مفاهیم
  - ۱-۱- رهیافت‌های گوناگون به شهر و زندگی شهری
  - ۱-۲- ظهور جامعه‌شناسی شهری
  - ۱-۳- تعاریف مفاهیم مرتبط با جامعه‌شناسی شهری
- ۲- سیر پیدایش و تکامل شهرهای جدید
  - ۲-۱- اولین سکونت‌گاه‌های دائمی شهر
  - ۲-۲- نظریه‌های ارائه شده در مورد پیدایش شهر
  - ۲-۳- ویژگی‌های شهرهای قرون وسطی
  - ۲-۴- دوره وسطی
  - ۲-۵- انقلاب صنعتی
  - ۲-۶- روند شهرنشینی در قرن بیستم
- ۳- شهر پدیده جامعه شناختی
  - ۳-۱- شاخص‌های آماری پدیده شهری در دنیا
  - ۳-۲- شهر به عنوان تولیدکننده فرهنگ
  - ۳-۳- عناصر بنیادی سازمان شهری
- ۴- دیدگاه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی شهری
- ۵- جامعه‌شناسی شهری در آمریکای شمالی
  - ۵-۱- مکتب شیکاگو: بوم‌شناسی شهری
  - ۵-۲- نظریات گوناگون مربوط به مدل‌های رشد شهری
  - ۵-۳- مقایسه نظریات کلاسیک با پژوهش‌های جدید

۶- جامعه شناسی شهری جدید : اقتصاد سیاسی شهری

۶-۱- دیدگاه اقتصاد سیاسی شهری

۶-۲- اصول حاکم بر اقتصاد سیاسی شهری

۶-۳- نظریه پردازان اقتصاد سیاسی شهری

۷- روان شناسی اجتماعی در شهر

۷-۱- روابط اجتماعی در شهر

۷-۲- نظریه پردازان روابط اجتماعی در شهر

۷-۳- فرآیندهای اجتماعی در فضای شهری

۷-۴- فرآیندهای اجتماعی از دیدگاه متفکران معاصر

۷-۵- نظریه پردازان در زمینه محیط اجتماعی (جین، جیکبز و غیره)

۷-۶- مباحث دیگر فرآیندهای اجتماعی در شهر

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	اجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: جامعه شناسی شهری عنوان درس به انگلیسی: Urban Sociology
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
ندارد			آموزش تکمیلی عملی	سفر علمی	
آزمایشگاه			کارگاه	سمینار	

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- ادیبی، حسین (۱۳۵۵): "مقدمه‌ای بر جامعه شناسی شهری"، تهران، انتشارات شبگیر.

- تقی شیخی، محمد (۱۳۸۴): "جامعه شناسی شهری"، تهران، شرکت سهامی انتشار.
- تانکین، فون (۱۳۸۸): "فضا، شهر و نظریه اجتماعی"، مترجم: پاریسی و افلاطونی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- جیکویز، جین (۱۳۸۸): "دوره تاریک پیش رو"، مترجم: فرح حبیب، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات.
- ربانی، رسول (۱۳۸۱): "جامعه شناسی شهری"، تهران، انتشارات سمت.
- شارع پور، محمود (۱۳۸۹): "جامعه شناسی شهری"، تهران، انتشارات سمت.
- گروه مطالعات شهری و منطقه‌ای (۱۳۵۸): "مفهوم شهر (۲)", تهران، نشر ایران.
- ممتاز، فریده (۱۳۸۳): "جامعه شناسی شهر"، تهران، شرکت سهامی انتشار.
- وبر، ماکس (۱۳۷۵): "شهر در گذر زمان"، تهران، شرکت سهامی انتشار.

- Flanagan w .g, (1999): " Urban Sociology: Images & Structure", New York Allyn & Bacon.

- Knox and pinch, (2000): " Urban Social Geography: an Introduction", London prentice hall.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

- شناخت چگونگی شکل‌گیری و ساخت کالبدی مجتمع‌های زیستی در قالب مکان (جغرافیا) و در بستر زمان (تاریخ).
- شناخت تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم جهان‌بینی، اقتصاد و بوم بر کالبد مجتمع زیستی.
- شناخت روش‌های برخورد انسان با عوامل فوق در شکل دادن به کالبد محیط خود. آگاهی از نگرش‌ها و نظریات متفاوت، مصادیق مفاهیم تاریخی و تعاریفی که مجموعه‌های زیستی بر آن استوارند.
- اخذ روش‌های مناسب برخورد با مساله مجتمع‌های زیستی (شهر-ده) و یافتن تعریفی در خور بار این مساله در ایران.

سرفصل دروس:**شهرنشینی و شهرگرایی قبل از اسلام:**

- ساخت و بافت شهر از قرن هفتم ق.م سبک پارسی در معماری (شهرهای مادی و پارسی تا حمله اسکندر)
- ساخت و سازمان شهر از قرن سوم ق.م تا قرن هفتم میلادی (یکم هجری): سبک پارسی - هلنی و پارتی در معماری (شهرهای دوران سلوکی، پارتی و ساسانی)
- سیر تحول شهرنشینی و شهرگرایی بعد از اسلام
- ساخت و سازمان شهر از قرن یک هجری تا قرن چهارم هجری (۷-۱۱ میلادی): سبک خراسانی در معماری (شهرهای دوران اولیه اسلام تا ظهور دیلمیان)
- ساخت و سازمان شهر از قرن چهارم هجری تا قرن هفتم هجری (۱۱-۴ میلادی، سبک رازی در معماری (شهرهای دوران دیلمه، سلجوقیان، خوارزمشاهیان تا حمله مغول و ایلخانیان)
- ساخت و بافت شهر از قرن هفتم تا قرن یازدهم هجری (۱۴-۱۷ میلادی)، سبک آذری در معماری (شهر دوره ایلخانیان و ترکمانان)
- ساخت و بافت شهر از قرن ۱۱ تا اواسط قرن ۱۳ هجری (۱۷-۱۹ میلادی) مکتب اصفهان در شهرسازی (شهر دوران صفوی تا اواسط قاجار)
- سیر تحول شهرنشینی و شهرسازی در دوران معاصر

- چگونگی تفکر به مساله شهر (۱۱۶۸ ه.ش تا ۱۳۰۰). سبک بازگش در ادبیات، دوران ناصری، انقلاب مشروطیت، تشکیل اداره احتسابیه، قانون بلديه ۱۲۸۶، سبک تهران در شهرسازی، کودتای ۱۲۹۹
- شهرگرایی، شهرنشینی و شهرسازی از ۱۳۰۰ تا ۱۳۲۰
- شهرگرایی و شهرنشینی در ایران از ۱۳۲۰ تا ۱۳۴۵
- شهرسازی از ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۷
- شهرگرایی، شهرنشینی و شهرسازی از ۱۳۷۵ تا کنون

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	لا نظری	لا جبرائی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی:
	عملی			۲	
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: History of Urban Planning in Iran
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
	نظری				
	عملی				
	نظری				
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	دارد	آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- آبراهاتیان، ارآوند (۱۳۷۷): "ایران بین دو انقلاب"، ترجمه احمد گل محمدی، تهران: نشر نی.
- افشنگ، مائلی و همکاران (۱۳۹۰): "شرح جریان های فکری معماری و شهرسازی در ایران معاصر با تاکید بر دوره زمانی ۱۳۵۷ - ۱۳۵۸"، دفتر پژوهش های فرهنگی.
- اصائلو، حسن و رستمی زاده، امیرحسین (۱۳۸۹): "جستاری در تاریخ معماری و شهرسازی ایران"، تهران، موسسه آموزش عالی سوره.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف :

شکل‌گیری و تحول تاریخی فرهنگ شهرنشینی در شهرهای جهان در ادوار مختلف تاریخ انسان از آغاز تا امروز موضوع اصلی این درس است. این موضوع از آن سبب اهمیت دارد که تنها زمانی می‌توان به مسائل و مشکلات در "وضع موجود" پرداخت و با "عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی" مؤثر بر شکل‌گیری و تحول کالبد شهر در شرایط حاضر روبرو شد و به آن پاسخ در خور داد که سیر تحول گذشته آن را دریافته باشیم. شناخت تاریخی ساخت و فرهنگ شهرنشینی گویای عوامل "چرایی" وضع موجود و نمایانگر روند آتی دگرگونیها و تحولات بعدی آن است. اهداف درس عبارت است از:

۱. شناخت چگونگی شکل‌گیری و تحولات ساخت و سازمان کالبدی شهر در ادوار مختلف.
۲. شناخت عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر کالبد شهر و تاثیر کالبد شهر در پالایش روابط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در جامعه.
۳. شناخت روش‌های رویارویی جوامع در هدایت و شکل دادن کالبد شهر در تاریخ.
۴. اخذ روش‌های مناسب برای هدایت و کنترل کالبد شهر در وضع موجود و آینده.

سرفصل دروس:

- مقدمه: نگاهی به نظریه‌های پیدایش و تحول شهرها.
- دوران اولیه: شهرهای نخستین (مصر، بین‌النهرین، هند، چین، پرو «اینکا» امریکای مرکزی «مایا» و مکزیک «آزتک»)
- عهد عتیق:
- شهرهای یونانی
- شهرهای رومی
- قرون وسطی:
- پیدایش نطفه‌های شهری در اروپا
- تکوین و توسعه ساختار کالبدی شهر
- رنسانس: نگرشی جدید بر شهر و شهرسازی (شکل‌گیری آرمان شهر)
- باروک: نگرش اقتدار گرایانه به شهر و شهرسازی

- قرون هفدهم و هیجدهم انقلاب صنعتی: دگرگونی مفهوم شهر و شهرنشینی
- قرن نوزدهم: عصر پیش شهرسازی - شهر قرن نوزدهمی
- قرن بیستم: عصر شهرسازی
- مفهوم مدرنیستی شهر
- مفهوم پسا مدرنیستی شهر

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	تظری	لاجبرانی	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تاریخ شهر و شهرسازی در جهان			
	عملی				۲		
ندارد	تظری	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: World History of City and City Planning			
	عملی						
	تظری	الزامی					
	عملی						
	تظری	اختیاری					
	عملی						
	آموزش تکمیلی عملی ندارد - سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار						

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد عملکردی	ندارد

منابع:

- بیکن، ادmond (۱۳۸۶): "طراحی شهرها". تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- بنه ولو، لئونارد (۱۳۸۴): "تاریخ معماری مدرن". مترجم: علی محمد سادات افسری، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.
- پاکزاد، جهانشاه (۱۳۹۰): "تاریخ شهر و شهرنشینی در اروپا". تهران، انتشارات آرمانشهر.
- جیکویز، جین (۱۳۸۶): "مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی". ترجمه دکتر حمید رضا پارسی و آرزو افلاطونی، تهران، دانشگاه تهران
- دورانت، ویل (۱۳۷۴): "تاریخ تمدن"، مجلدات ۱ تا ۱۱، تهران، انتشارات فراتکلین.
- ریمون، آندره (۱۳۷۰): "شهرهای بزرگ عربی، اسلامی"، مترجم: حسین سلطان زاده، تهران، بی تا.

- کوننو، پائولو (۱۳۸۴): "تاریخ شهرسازی جهان اسلام"، ترجمه دکتر سعید تیز قلم زنبوزی، تهران، وزارت مسکن و شهرسازی.
- کیانی، محمد یوسف (۱۳۶۵): "نظری اجمالی به شهر و شهرنشینی"، تهران، جهاد دانشگاهی.
- موریس، جیمز (۱۳۶۱): "تاریخ شکل شهر تا انقلاب صنعتی"، مترجم: راضیه رضازاده، تهران، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.
- مامفورد، لونیس (۱۳۸۱): "مدنیت و جامعه مدنی در بستر تاریخ، خاستگاه‌ها، دگرگونی‌ها و دورنماهای آن"، مترجم: احمد عظیمی بلوریان، تهران، انتشارات رسا.
- مامفورد، لونیس (۱۳۸۱): "جامعه مدنی در بستر تاریخ"، مترجم: احمد عظیمی و بوریان، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا.
- Kostof, Spiro (1995): "A History of Architecture, Settings and Rituals", Oxford: Oxford University Press.
- Kostof, Spiro (1991): "The City Shaped, Urban Patterns and Meanings Through History", London: TSH.

تعداد واحد: ۲
 نوع درس: جبرانی
 نوع واحد: نظری
 پیش‌نیاز: ندارد

هدف:

- توانمندسازی دانشجویان در بکارگیری آمار و مدل‌سازی در انجام تحقیقات شهری

سرفصل دروس:

- کاربرد و اهمیت آمار برای تحقیق و پژوهش
- معرفی نرم‌افزارهای آماری (و بکارگیری آنها در آموزش سرفصل دروس)
- معرفی انواع مدل‌های موجود در توسعه شهری و بکارگیری آنها در تحقیق و پژوهش

جدول چارچوب تدوین سرفصل دروس

دروس پیش نیاز:	تلفظی	لاجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: آمار در شهرسازی		
	عملی			۲			
ندارد	تلفظی	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Statistics in Urban Design & Planning	
	عملی						۳۲
	تلفظی	الزامی					
	عملی						
	تلفظی	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی عملی ندارد							
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار							

روش ارزیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی	میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
دارد	آزمون‌های نوشتاری: دارد	ندارد	
	عملکردی: ارائه تحقیق		

منابع:

- آذر، ع و مؤمنی، م (۱۳۷۷): "آمار و کاربرد آن در مدیریت (تحلیل آماری) دو جلد"، تهران، انتشارات سمت.
  - اینهاجم، نوربرت (۱۳۷۹): "مدل های کاربردی در تحلیل مسایل شهری و منطقه ای"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، دانشگاه تهران.
  - لیو، یان (۱۳۹۱): "مدل سازی توسعه شهری با استفاده از سامانه های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و سلول های خودکار"، مترجم: محمد کاظم جباری و سیمین احمدی، تهران، نشر آذر کلک.
  - لی، کولین (۱۳۶۶): "مدل ها در برنامه ریزی شهری"، مترجم: مصطفی عباس زادگان، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی.
  - منصوری، ک (۱۳۶۹): "روش های آماری"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- Hair, J. & Fteed, P., (1990): "Multivariate Data Analysis", New York. McMillan Publishing.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری
پیش نیاز:	ندارد

هدف:

۱. آشنایی با سیر تحول بکارگیری الگوهای کمی در شهرسازی
۲. آشنایی با مدل های کمی مورد استفاده در شهرسازی

سرفصل دروس:

۱- مقدمه:

- ۱-۱: مدل ها و کاربرد آنها در شهرسازی
- ۱-۲: انواع مدل ها:
  - ۱-۲-۱: مدل های ایستا و پویا (Static – Dynamic Models)
  - ۱-۲-۲: مدل های معین و احتمالی (Deterministic – Probabilistic Models)
  - ۱-۲-۳: مدل های تصویری (Iconic Models)
  - ۱-۲-۴: مدل های قیاسی (Analogical Models)
  - ۱-۲-۵: مدل های انتزاعی - ریاضی - نمادی (Symbolic)
    - ۱-۲-۵-۱: مدل های توصیفی (Descriptive)
    - ۱-۲-۵-۲: مدل های پیش بینی (Predictive Models)
    - ۱-۲-۵-۳: مدل های برنامه ریزی (Predictive/Evaluative/Normative/Planning Models)
- ۱-۳: توسعه تاریخی (پیدایش) و آشنایی با مدل های برنامه ریزی شهری و منطقه ای
  - ۱-۳-۱: مدل حمل و نقل شیکاگو (CATS)
  - ۱-۳-۲: مدل حمل و نقل پیتسبورگ (PATS)
  - ۱-۳-۳: مدل ترافیک متروپول دیترویت (DMATS)
  - ۱/۳-۴: آشنایی با مدل های:

Sistran/Mut/Bachue/Itlup/Topaz/Empiric/Meplan/Bilbao/Bass/Dram/Tomm
  - ۱-۳-۵: آشنایی با سیستم های پشتیبان برنامه ریزی (PSS)
    - ۱-۳-۵-۱: what if آشنایی با مدل
    - ۱-۳-۵-۲: Landsim آشنایی با مدل
    - ۱-۳-۵-۳: Urban Sim آشنایی با مدل

۲- مدل‌های خطی (Linear Models)

- ۲-۱: آنالیز رگرسیون ساده و کاربردهای آن در شهرسازی
- ۲-۲: آنالیز رگرسیون چند متغیره و کاربردهای آن در شهرسازی
- ۲-۳: آشنایی با نرم افزار موجود برای حل مسایل مربوط به رگرسیون
- ۲-۴: ارائه مثال‌های کاربردی
- ۲-۵: تکالیف شماره ۱ (دستی) و ۲ (با استفاده از کامپیوتر)

۳- مدل‌های جاذبه و کاربردهای آن در شهرسازی

- ۳-۱: مدل جانشین هنسن (Hansen's Models)
- ۳-۲: مدل‌های جاذبه تک قیدی (Single Constraint Gravity Models)
- ۳-۲-۱: محدودیت تولید سفر (Production - Constraint)
- ۳-۲-۲: محدودیت جذب سفر (Attraction - Constraint)
- ۳-۳: ارائه مثال‌های کاربردی
- ۳-۴: تکالیف شماره ۳ و ۴
- ۳-۵: مدل جاذبه دو قیدی (Double - Constraint Gravity Models)

۳-۶: ارائه مثال کاربردی

۳-۷: تکالیف شماره ۵

۴- مدل لاری (Lowry)

۵- مدل‌های بهینه یابی یا برنامه‌ریزی خطی (Optimization/Linear Programming)

۵-۱: کاربرد مدل‌های برنامه‌ریزی خطی در برنامه‌ریزی کاربردی اراضی

۵-۲: ارائه مثال‌های کاربردی

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	الجبیرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: مدل‌های کمی در شهرسازی	
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲		
	نظری	الزامی		عنوان درس به انگلیسی: Quantitative Models in Urban Planning		
	عملی					
	نظری	اختیاری				آموزش تکمیلی عملی ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار
	عملی					

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی ندارد	

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۸): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری: روش های تحلیل"، مترجم: پروین پرتوی، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- آذر، ع و مؤمنی، م (۱۳۷۷): "آمار و کاربرد آن در مدیریت (تحلیل آماری) دو جلد"، تهران، انتشارات سمت.
- اینهایم، نوربرت (۱۳۷۹): "مدل های کاربردی در تحلیل مسائل شهری و منطقه ای"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- لی، کولین (۱۳۶۶): "مدل ها در برنامه ریزی شهری و منطقه ای"، مترجم: مصطفی عباس زادگان، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی هنرهای زیبا.
- لیو، یان (۱۳۹۱): "مدل سازی توسعه شهری با استفاده از سامانه های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و سلول های خودکار"، مترجم: محمدکاظم جباری و سیمین احمدی، تهران، نشر آذر کلک.
- منصور، ک (۱۳۶۹): "روش های آماری"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

- Hair, J. & Fteed, P., (1990): "Multivariate Data Analysis", New York. McMillan Publishing.

Geographical Information System Design and Application (GIS)

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

این درس شامل درک مفاهیم GIS در مراحل و گام‌های یک پروژه شهری، از تولید و گردآوری انباشت و انواع پردازش اطلاعات آغاز شده و تا تبدیل به محصولات نهایی یعنی تصمیمات مورد نیاز مدیریت و به کارگیری داده امتداد می‌یابد. مدیریت داده‌ها باید بر اساس اهداف هر طرح تابع و تعیین‌کننده نظام اطلاعات برای پشتیبانی مناسب آن باشد. در این مقوله اصول و مفاهیم GIS مطرح شده و دانشجویان یا نحوه به کارگیری آن سیستم در مدل‌سازی آشنا شوند. اهداف این درس عبارت‌اند از: آشنایی با مفاهیم پایه داده و اطلاعات، بررسی انواع داده گرافیکی و توصیفی، انواع مدل‌ها و نحوه بکارگیری آن‌ها در GIS و تسلط با نرم‌افزارهای GIS

سرفصل دروس:

- مفاهیم پایه در نظام اطلاعاتی
- تعریف GIS
- قابلیت‌های GIS
- داده‌های رستری
- داده‌های برداری
- پایگاه اطلاعاتی GIS
- آموزش یکی از نرم‌افزارهای GIS (مربوط به ۲ واحد عملی)

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	لاجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: طراحی و کاربرد نظام اطلاعات شهری	
	عملی			۲		
ندارد	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: GIS
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار						

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه پروژه	

منابع:

- سیکل، جیل (۱۳۸۳): "راهنمای جامع تحلیلگر فضایی: تحلیل فضایی پیشرفته با استفاده از اطلاعات رستری و برداری"، مترجم: فرشاد نوریان و مهدی ضیایی، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری.

- Longley, P / Batty, Michael, (2003): "Advanced Spatial Analysis", ESRI press.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری و عملی
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

هدف این درس آشنایی با فضای شهری به مثابه فضایی عمومی با خصوصیات و نقش ویژه آن در ساختار فضایی شهر است. ضمن پرداختن به فضای معماری و تفاوت آن بر فضای شهری اهمیت فضای عمومی در مجموعه شهر بیان می‌شود و در چند جلسه تجربه تاریخی غرب و شرق در ایجاد فضاهای شهری مورد مطالعه قرار می‌گیرد. برای پی‌بردن برجسته عملی نمونه‌هایی از ترکیبات کالبدی در برگزیده فضاهای شهری در شهرهای ایران برداشت و بیان می‌شود.

سرفصل دروس:

- طرح جایگاه فضای شهری در شهر، تعاریف مقدماتی
- اهمیت شکل‌گیری فضاهای شهری
- روش برداشت و بیان کیفیت‌های فضاهای شهری در ابعاد گوناگون طراحی شهری (کارکردی، بصری، ادراکی، اجتماعی، ریخت‌شناسی)
- تحلیل الگوهای رفتاری در فضای شهری
- تجربه غرب و شکل‌گیری فضاهای شهری
- یونان
- روم
- قرون وسطی
- رنسانس
- قرن ۱۷ و ۱۸
- قرن ۱۹ و ۲۰
- تجربه شرق و شکل‌گیری فضای شهری
- فضای شهری در ایران

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	تظری	تجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: شناخت و تحلیل فضاهای شهری		
	عملی			۲			
ندارد	تظری	پایه		تعداد ساعت:		۴۸	عنوان درس به انگلیسی: Understanding & Analyzing Urban Spaces
	عملی						
	تظری	الزامی					
	عملی						
	تظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی عملی ندارد							
سفر علمی ۷ کارگاه آزمایشگاه سمینار							

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۸): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری: روش های تحلیل"، مترجم: پروین پرتوی، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۷): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، مکان ها و مکان سازی"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، ساختارها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۸۷): "طرح ها و برنامه های شهرسازی"، تهران، موسسه نشر شهر.
- بحرینی، سید حسین (۱۳۷۵): "تحلیل فضای شهری"، تهران، دانشگاه هنر تهران.
- پاکزاد، جهانشاه (۱۳۸۴): "مبانی نظری و فرایند طراحی شهری"، تهران، وزارت مسکن.
- توسلی، محمود (۱۳۷۶): "قواعد و معیارهای طراحی فضای شهری"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- توسلی، محمود و بنیادی، ناصر (۱۳۸۶): "طراحی فضای شهری: فضاهای شهری و جایگاه آنها در زندگی و سیمای شهر"، تهران، نشر شهیدی.
- زیت، کامیلو (۱۳۸۵): "ساخت شهر بر اساس مبانی هنری"، تهران، مترجم: فریدون قریب، انتشارات دانشگاه تهران.

- کرمونا، متیو (۱۳۸۹): "فضاهای شهری مکان های عمومی"، تهران، دانشگاه هنر تهران.
- کرمونا، متیو و تیزدل، استیو (۱۳۹۰): "خوانش مفاهیم شهری"، مترجم: کامران زکاو و فرناز فرشاد، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- کریز، راب (۱۳۸۴): "فضای شهری"، مترجم: خسرو هاشمی نژاد، تهران، نشر خاک.
- لنگ، جان (۱۳۸۸): "طراحی شهری: گونه‌شناسی رویه‌ها و طرح‌ها: همراه با بیش از پنجاه"، مترجم: سید حسین بحرینی، تهران، دانشگاه تهران.
- مرتضایی، فرهاد (۱۳۸۲): "طراحی فضای شهری"، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- نقی زاده، محمد (۱۳۸۹): "تحلیل و طراحی فضای شهری (مبانی، تعاریف، معیارها و شیوه‌ها)"، تهران، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.

Primary Studio of Urban Planning

تعداد واحد:	۴
نوع درس:	جبرانی
نوع واحد:	نظری و عملی
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف :

برای دانشجویانی که با مدرک کارشناسی غیر از کارشناسی ویا مهندسی شهرسازی ادامه تحصیل در کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی منطقه ای را آغاز می‌کنند ، آشنایی با این درس اهمیت ویژه ای خواهد داشت . هدف آن است که دانشجویان قبل از ورود به اخذ واحدهای الزامی و اختیاری خود با مقوله منطقه و تأثیرات مختلف آن آشنایی پیدا کنند و در یک کار عملی با چهارچوب های مطالعه در سطح یک منطقه آشنایی یابند.

سرفصل های درس :

در این درس باید به شناخت انواع منطقه ها و نقش عوامل طبیعی و اقلیمی ، فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و معیشتی پرداخته و حوزه های نفوذ منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای به دانشجویان آموزش داده شود. تأثیرات محیطی در برنامه های منطقه ای در چهارچوب مبانی نظری برای این درس اهمیت داشته و سپس دانشجویان باید با انتخاب گروه های مختلف یک منطقه نقش عوامل فوق را بر شرایط منطقه به خوبی فراگیرند. شناخت محدودیت ها و قابلیت های توسعه منطقه‌ای ، تفاوت‌های منطقه‌ای ، عوامل بالقوه و بالفعل منطقه‌ای توسعه پایدار منطقه‌ای از جمله مواردی است که دانشجویان باید به تمرین آن در سطح منطقه‌ای بپردازند. قبل از آغاز دوره های اصلی آموزش کارشناسی ارشد منطقه‌ای دانشجویان باید با مفاهیم کشوری، منطقه‌ای، ناحیه‌ای و دیگر زیربخش‌های آنها بر پایه های علمی و وجوه مشترک طبیعی و اجتماعی و اقتصادی منطقه آشنایی کافی داشته باشند. از جمله موارد مهم دیگری که باید در چهارچوب درس مورد توجه قرار گیرد به قوانین و حقوق منطقه‌ای مربوط می شود که در عرصه های اجتماعی ، اقتصادی و کالبدی مناطق تاثیر گذار است.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	تظری	الجبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	کارگاه شهرسازی مقدماتی	عنوان درس به فارسی:		
	عملی			۴				
ندارد	نظری	پایه		تعداد ساعت:			۱۱۲	عنوان درس به انگلیسی: Primary Studio of Urban Planning
	عملی							
	نظری	الزامی						
	عملی							
	نظری	اختیاری						
	عملی							
آموزش تکمیلی عملی دارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار								

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
دارد	آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد	
	عملکردی: ارائه پروژه		

۳-۲- محتوا و سرفصل دروس الزامی

- ۳-۲-۱- نظریه‌های برنامه‌ریزی شهری
- ۳-۲-۲- روش‌های برنامه‌ریزی شهری
- ۳-۲-۳- برنامه‌ریزی کاربری زمین
- ۳-۲-۴- برنامه‌ریزی حمل و نقل درون شهری
- ۳-۲-۵- اندیشه‌های شهرسازی با تاکید بر رویکرد اسلامی
- ۳-۲-۶- برنامه‌ریزی مسکن
- ۳-۲-۷- تجارب برنامه‌ریزی شهری ایران
- ۳-۲-۸- کارگاه برنامه‌ریزی شهری ۱
- ۳-۲-۹- کارگاه برنامه‌ریزی شهری ۲
- ۳-۲-۱۰- پایان نامه

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: نظریه های برنامه ریزی شهری عنوان درس به انگلیسی: Urban Planning Theories
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی				ندارد	
سفر علمی				کارگاه	
سمینار				آزمایشگاه	

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، ساختارها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۷): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، مکان ها و مکان سازی"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۶): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، تهیه طرح ها و انواع طرح ها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۸): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری: روش های تحلیل"، مترجم: پروین پرتوی، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بحرینی، سید حسین (۱۳۷۸): "تجدد، فراتجدد و پس از آن در شهرسازی"، تهران، دانشگاه تهران.
- بمانیان، محمدرضا و محمودنژاد، هادی (۱۳۸۷): "نظریه های توسعه کالبدی شهر"، تهران، سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور، موسسه فرهنگی اطلاع رسانی و مطبوعاتی.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۸۷): "طرح ها و برنامه های شهرسازی"، تهران، موسسه نشر شهر.

- چپ من، دیوید، (۱۳۸۲): "آفرینش محلات و مکان‌ها در محیط انسان ساخت"، مترجم: منوچهر طبیبیان و شهرزاد قریادی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- دانشپور، زهره (۱۳۸۷): "درآمدی بر نظریه‌های برنامه‌ریزی شهری با تأکید ویژه بر برنامه‌ریزی شهری"، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- رفیعیان، مجتبی و حسین‌پور، علی (۱۳۹۰): "حکمرانی خوب شهری از منظر نظریات شهرسازی"، تهران، طحان، هله.
- رحیمی، حسین (۱۳۸۹): "درآمدی بر اصول و مبانی شهرسازی"، تهران، پرهام نقش.
- سیف‌الدینی، فرانک (۱۳۸۸): "برنامه‌ریزی شهری: ارزشیابی طرح‌ها و برنامه‌ها"، تهران، آبیژ.
- سیف‌الدینی، فرانک (۱۳۸۱): "مبانی برنامه‌ریزی شهری"، تهران، آبیژ.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰): "با شهر و منطقه در ایران"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۱): "مقدمه‌ای بر مبانی برنامه‌ریزی شهری"، تهران، چاپ سی ام، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.
- کمیل، اسکات و فاینشتاین، سوزان (۱۳۸۸): "مجموعه مقالات نظریه‌ی برنامه‌ریزی"، مترجم: عارف اقوامی‌مقدم، تهران، نشر آذرخش.
- کان، آندریا و دیگران (۱۳۸۷): "موضوعات سایت: مفاهیم، سوابق تاریخی، راهبردها"، مترجم: بهناز امین‌زاده، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

- Campbell, S. & Fainstein, S (Eds), (2003): "Readings in Planning Theory: Studies in Urban and Social Change", 2nd edition, Blackwell.
- Richard T. LeGates and Frederic Stout, Eds. (2007): "The City Reader", Routledge: Urban Reader Series. London – NY.
- Rangwala, S.C (1981): "Town Planning", Anand: Charotar Publishing Company.
- Sandercoch, Leonie (1998): "Making the Invisible Visible: A Multicultural Planning History", University of California Press, Berkeley.
- Taylor, N. (1998): "Urban Planning Theory since 1945", Sage Publication.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

اهداف درس :

۱. آشنائی با روشهای تحلیل و پیش بینی ساختار فضائی شهری
۲. آشنائی با روشهای تلفیق مطالعات شهری

سرفصل های درس :

- ۱- مقدمه ای بر برنامه ریزی شهری ، فرآیند برنامه ریزی شهری و روشهای برنامه ریزی شهری.
- ۲- روش های تحلیل و پیش بینی.
- ۲/۲- روش های تحلیل و پیش بینی فعالیت های اقتصادی.
  - روش ترکیب / سهم (Shift / and / Share / Analysis)
  - روش اقتصاد پایه
  - روش تحلیل داده / ستانده
  - ✓ روش های ساخت جداول داده / ستانده در سطح شهر
  - روش RAS
  - روش RAS و Modified
  - ✓ نحوه محاسبه ضرایب بس شمار و اشتغال در سطح شهر
  - ✓ نحوه محاسبه تغییرات اشتغال حاصل از تغییرات در تقاضای نهایی
  - نحوه و محاسبه تعیین فضای مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی
- ۳- روش های تحلیل ساختار فضایی شهرها
- ۴- روش های تحلیل:
  - ✓ مسکن
  - ✓ خرید (مراکز خرید)
  - ✓ تفریحات Recreation
- ۵- روش های ارزیابی:
  - روش های ارزیابی جزئی
  - روش های ارزیابی جامع (CIA / PBS / GAM / SCBA)

- روش های ارزیابی چند معیاری:
- ✓ روش فرایند تحلیل سلسله مراتبی (AHP)
- ✓ روش فرایند تحلیل شبکه ای (ANP)
- ۶- روش های ارزیابی اثرات زیست محیطی EIA
- ۷- روش های تلفیق مطالعات فوق الذکر

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: روش های برنامه ریزی شهری عنوان درس به انگلیسی: Urban Planning Methods	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی		
	عملی					
	نظری	اختیاری				ندارد
	عملی					کارگاه
سمینار		ازمایشگاه	سفر علمی			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- آلماندینگر، فلیپ، (۱۳۸۷): "آینده برنامه ریزی: چشم اندازهای نو در نظریه برنامه ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران، ارس رایانه، آذرخش.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۶): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، تهیه طرح ها و انواع طرح ها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۸): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری: روش های تحلیل"، مترجم: پروین پرتوی، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۷): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، مکان ها و مکان سازی"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "استانداردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری، ساختارها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بیگ یابانی، بشیر (۱۳۹۰): "شهر و برنامه‌ریزی شهری"، ملکان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملکان.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۸۸): "زیرساخت‌های شهری: کتاب اول: آب‌رسانی و فاضلاب"، تهران، نشر شهیدی.
- پورمحمدی، محمدرضا (۱۳۸۹): "برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری"، تهران، انتشارات سمت.
- جفری هال، پیتر (۱۳۸۷): "برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، مترجم: جلال تبریزی، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- چپ من، دیوید (۱۳۸۲): "آفرینش محلات و مکان‌ها در محیط انسان ساخت"، مترجم: منوچهر طیبیبیان و شهرزاد فریادی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- حکمت نیا، حسن و قنبری هفت چشمه، ابوالفضل (۱۳۸۸): "اصول و روش‌های برنامه‌ریزی شهری"، تهران، مفاخر.
- توفیق، فیروز و مدنی‌پور، علی و سیمین داوری (۱۳۸۴): "روش‌های شهرسازی نوین در فرانسه - انگلستان - آمریکا"، تهران، وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.
- زبردست، اسفندیار (۱۳۸۰): "کاربرد فرآیند تحلیل سلسله مراتبی در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۱۰: ۲۵-۱۳.
- زیاری، کرامت‌ا... (۱۳۸۷): "برنامه‌ریزی کاربری زمین"، تهران، دانشگاه تهران.
- زیاری، کرامت‌ا... (۱۳۸۹): "مبانی و تکنیک‌های برنامه‌ریزی شهری"، چاپار، دانشگاه بین‌المللی چاپار.
- سلیمانی شیری، مرتضی (۱۳۸۴): "برنامه‌ریزی شهری"، تهران، رهیویان شریف.
- سیف‌الدینی، فرانک (۱۳۸۸): "برنامه‌ریزی شهری: ارزشیابی طرح‌ها و برنامه‌ها"، تهران، آبیژ.
- شاه حسینی، پروانه و رهنمایی، محمد تقی (۱۳۹۰): "فرآیند برنامه‌ریزی شهری ایران"، تهران، انتشارات سمت.
- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۴): "مقدمه‌ای بر مبانی برنامه‌ریزی شهری"، تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران.
- عقیلی، جمال‌الدین و نوربخش، ماندانا (۱۳۸۹): "شهر، محیط زیست و برنامه‌ریزی شهری"، تهران، شهر آب، آینده‌سازان.
- عزیز، محمد مهدی (۱۳۸۶): "تراکم در شهرسازی"، تهران، دانشگاه تهران.
- فاینشتاین، سوزان و کمپل، اسکات (۱۳۸۹): "نظریه‌ی برنامه‌ریزی"، مترجم: عارف اقوامی مقدم، تهران، نشر آذرخش.
- کان، آندریا و دیگران (۱۳۸۷): "موضوعات سایت: مفاهیم، سوابق تاریخی، راهبردها"، مترجم: بهناز امین زاده، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- مرادی مسیحی، وراز (۱۳۸۴): "برنامه‌ریزی استراتژیک و کاربرد آن در شهرسازی ایران و نمونه موردی کلان شهر تهران"، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- وانگ، ژین هائو، فوه هونه، رایتر (۱۳۹۰): "روش‌های تحلیل در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.
- وزین، غلامرضا (۱۳۷۸): "سازماندهی شهری = Organic Urbanistica، تکنیک شهری Urbanistica La Tecnica : مجموعه مباحثی در زمینه برنامه‌ریزی و طراحی شهری"، مشهد، درخشش.
- هال، پیتر (۱۳۸۱): "برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.

- Bracken, I (1981): "Urban Planning Methods Research and Policy Analysis", Methuen.
- Bendavid Val, Avrom, (1991): "Regional and Local Economic Analysis for Practitioners", 4th Edition, Westport, CT: Praeger Publishers.
- Chapin.F.S (1979): "Urban land Use Planning", University of California press.
- Elsheshtawy, Yasser (2004): "Planning Middle Eastern cities: an urban Kaleidoscope in a globalizing world", London, Routledge

- John L.Taylor (1972): " **Planning for urban growth: British Perspectives on the Planning process** ", New York Praeger Publishers
- Rondinelli, Dennis, (1985): " **Applied Methods of Regional Analysis: The Spatial Dimensions of Development Policy**", West view Press.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

اهداف درس:

آشنایی با نظریه ها و تجربیات جهان و ایران در برنامه ریزی کاربری زمین، بررسی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی و زیست محیطی کاربری زمین، سرانه ها و شاخص های کاربری زمین، قوانین و مقررات در کاربری زمین، کاربری زمین در طرح های توسعه شهری و تراکم ها، کاربری زمین و حمل و نقل.

سرفصل های درس:

۱. شناخت مسئله کاربری زمین.
۲. ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کاربری زمین.
۳. ابعاد کالبدی و زیست محیطی کاربری زمین.
۴. نظریه های برنامه ریزی کاربری زمین.
۵. کاربری زمین و توسعه پایدار.
۶. الگوهای کاربری زمین.
۷. جایگاه کاربری زمین در طرح های توسعه شهری.
۸. سرانه ها و شاخص ها در کاربری زمین.
۹. سرانه ها و شاخص های کاربری زمین در جهان.
۱۰. سرانه ها و شاخص های کاربری زمین در ایران.
۱۱. سابقه و تجربیات برنامه ریزی کاربری زمین در ایران.
۱۲. تراکم و کاربری زمین.
۱۳. کاربری زمین و حمل و نقل.
۱۴. قوانین و مقررات کاربری زمین.
۱۵. کاربری زمین و محیط مسکونی.
۱۶. کاربری زمین در محیط های غیر مسکونی.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی کاربری زمین	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Urban Land Use Planning
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی		
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
ندارد	ازمایشگاه	کارگاه	ندارد		سمینار	

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- پور محمدی، محمدرضا (۱۳۸۹): "برنامه ریزی کاربری اراضی شهری"، چاپ ششم، تهران، نشر سمت
- جی آر. کالاکان (۱۳۸۶): "کاربری زمین: اثر متقابل اقتصاد و اکولوژی"، مترجم: منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- رضویان، محمد تقی (۱۳۸۱): "برنامه ریزی کاربری اراضی"، تهران، نشر منشی
- زیاری، کرامت اله (۱۳۸۱): "برنامه ریزی کاربری اراضی شهری"، یزد، دانشگاه یزد
- سولیس، بریا (۱۳۸۸): "الگوهای تحلیلی تقبیبیر کاربری زمین"، مترجم: مجتبی رفیعیان، مهران محمودی، تهران، نشر آذرخش
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲): "راهنمای شهرداریها: کاربری زمین شهری"، تهران، سازمان شهرداری ها

- Stuart Chapin, F. (1979): "Urban Land Use Planning", second edition, University of Illinois Press.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف درس:

- آشنایی با برنامه ریزی حمل و نقل و انواع سیستم های حمل و نقل درون شهری
- بکارگیری روش هایی برای استفاده از امکانات موجود
- اعمال اقداماتی در جهت بهبود وضعیت جابجایی ها و کاهش مسایل موجود

مباحث درس:

- ۱- تاریخچه حمل و نقل در ایران
- ۲- مطالعات حمل و نقل شهری در ایران
- ۳- ساختار فرایند برنامه ریزی حمل و نقل
- ۴- الگو سازی- مدل سازی (تولید-توزیع-تفکیک و تخصیص سفر)
- ۵- سفر سازی کاربری ها
- ۶- انواع سیستم های حمل و نقل عمومی و ویژگی های آن
- ۷- توسعه سیستم های جدید حمل و نقل عمومی
- ۸- انواع سیستم های شبکه ارتباطی
- ۹- ظرفیت شبکه - سطح سرویس
- ۱۰- برنامه ریزی حمل و نقل عمومی (اتوبوسرانی)
- ۱۱- برنامه ریزی تردد پیاده
- ۱۲- برنامه ریزی تردد دوچرخه
- ۱۳- ترافیک ساکن
- ۱۴- انواع پارکینگ های رمپ دار چند طبقه ، زیر زمینی و مکانیکی
- ۱۵- آلودگی های ناشی از تردد وسایل نقلیه موتوری و روش های مقابله با آنها
- ۱۶- مدیریت حمل و نقل شهری.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

پیش دروس نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی حمل و نقل درون شهری عنوان درس به انگلیسی: Urban Transportation Planning
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی				ندارد	آموزش تکمیلی عملی
سفر علمی				کارگاه	سفر علمی
سمینار				آزمایشگاه	سمینار

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- ابوالحسنی، مهناز (۱۳۸۲): "گونه شناسی محدودیت های دسترسی در شهر"، ماهنامه شهرداری ها، شماره ۵۵: ۷۵-۵۸.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، ساختارها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بروتون، مایکل (۱۳۶۷): "برنامه ریزی حمل و نقل"، مترجم: محمد حسین شهیدی، تهران، انتشارات سازمان ترافیک.
- بهبهانی، حمید (۱۳۷۳): "ترافیک تئوری و کاربردی"، تهران، سازمان حمل و نقل و ترافیک تهران.
- جوتین، خیستی و کنت لال (۱۳۹۰): "مهندسی ترابری و ترافیک"، مترجم: محمود صفارزاده، چاپ دوم، انتشارات تربیت مدرس.
- شاهی، جلیل (۱۳۸۹): "مهندسی ترافیک"، چاپ چهارم، تهران، نشر دانشگاهی.
- شفر برده، کلاوس (۱۳۸۲): "سرعت ۳۰، آرام سازی خیابانها محلی"، مترجم: جهانشاه پاکزاد، تهران انتشارات سازمان شهرداری-های کشور.
- شکوهی نیا، شهرام (۱۳۸۲): "ورودی شهر"، مجموعه مقالات دومین کنگره تاریخ معماری و شهرسازی ایران، سازمان میراث فرهنگی کشور، ۱۳۸۲.
- شهیدی، محمد حسین (۱۳۸۲): "دسترسی در شهر"، ماهنامه شهرداری ها، شماره ۵۵.
- صفارزاده، محمود (۱۳۸۱): "مهندسی ترابری و ترافیک"، تهران، دانشگاه تهران.
- ذکاوت، کامران (۱۳۷۱): "طراحی خیابان شهری"، مجله آبادی، شماره ۵، تهران، انتشارات مسکن و شهرسازی.

- عربانی، مهیار (۱۳۸۵): "مهندسی ترافیک"، چاپ دوم، رشت، انتشارات دانشگاه گیلان.
- قریب، فریدون (۱۳۸۲): "ضوابط ساماندهی و معیارهای طراحی شهری برای مبادی ورودی شهرها"، نشریه هنرهای زیبا: نشریه علمی - پژوهشی دانشکده هنرهای زیبا، شماره ۱۵، دانشگاه تهران: ۴۳-۵۵.
- قریب، فریدون (۱۳۷۶): "طراحی میدان‌های شهری"، تهران، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲، بهار: ۳۳-۴۴.
- قریب، فریدون (۱۳۸۷): "شبکه ارتباطی در طراحی شهری"، تهران، چاپ پنجم، انتشارات دانشگاه تهران.
- کنف لآخر، هرمان (۱۳۹۰): "اصول برنامه‌ریزی تردد پیاده و دوچرخه"، مترجم: فریدون قریب، چاپ سوم، انتشارات دانشگاه تهران.
- ماترینگ، فرد و کیلارسکی، والتر (۱۳۸۶): "اصول راه و آنالیز ترافیک"، مترجم: بهزاد کلانتری، هرمزگان، دانشگاه هرمزگان.
- نایب آقا، محمد (۱۳۸۲): "راه و برنامه‌ریزی ترافیک"، تهران، انتشارات رودکی.

- C. A. Brebbia, L. J. Sucharov. (2001): "Urban Transport IX: Urban Transport and the Environment in the 21st Century (Advances in Transport, V. 14) International Conference on Urban Transport and the Environment (9th: 2003: Crete)", Wit Pr/Computational Mechanics.
- Dan Chiras, (2010): "Green Transportation Basics: A Green Energy Guide", New Society Publishers.
- Daniel R. Mandelker, (2007): "The Transportation/Land Use Connection", American Planning Association.
- David M. Levinson, Kevin J. Krizek, (2005): "Access to Destinations", Elsevier Science.
- Eduardo A. Vasconcellos. (2001): "Urban Transport, Environment, and Equity", Earthscan Publications Ltd.
- Hank Dittmar, Gloria Ohland. (2003): "The New Transit Town: Best Practices In Transit-Oriented Development", Island Press.
- Jeffrey Tumin, (2012): "Sustainable Transportation Planning: Tools for Creating Vibrant, Healthy, and Resilient Communities (Wiley Series in Sustainable Design)", Wiley.
- Kirchoff, Peter, (2002): "Städtische Verkehrsplanung", Teubner Verlag. Springer Verlag.
- Meyer, Michael.D, (2001): "Urban Transportation Planning", Publication McGraw-Hill.
- Marlon G. Boarnet, Randall Crane. (2001): "Travel by Design: The Influence of Urban Form on Travel (Spatial Information Systems)", Oxford University Press, USA.
- Robert Cervero. (1998): "The Transit Metropolis: A Global Inquiry", Island Press.
- Stephen Marshall, (2004): "Streets and Patterns", Routledge.
- William R. Black, (2010): "Sustainable Transportation: Problems and Solutions", the Guilford Press.

Urban Planning Theories with Emphasize on Islamic Approach

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

الف - هدف درس:

مقدمه:

آگاهی بر چگونگی شکل‌گیری شهرسازی معاصر و تحولی که در آن رخ داده است، عمده‌ترین مقوله برای دریافت و ادراک دگرگونی‌های عمیق شهرسازی معاصر است. تغییرات وسیع پس از انقلاب صنعتی، نحوه تفکر و نگرش به شهر را ابعادی جهانی بخشیده است. ورود ماشین و ابداعات فنی به شهرهای گوناگون در سراسر جهان به طور عام، به شهرهای جوامع «عقب‌نگهداشته شده» به طور خاص، چهره‌ای کمابیش یکسان بخشیده است. وضع موجود شهر در این جوامع، نه آنی است که می‌بایستی از دل تحول، تاریخی آن زائیده می‌شد، پس شناخت آنچه سبب این قطع تاریخی شده، الزامی است. عدم شناخت مفاهیم، اندیشه‌ها و تجلیات کالبدی فضایی آنها در شهر، بی‌تردید ما را از رقم‌زدن دگرگونی‌های آتی شهر باز خواهد داشت.

اهداف درس:

۱. شناخت نظریه‌ها، مفاهیم، الگوها و تلاشهایی که در پس انقلاب صنعتی در برخورد با پدیده شهر به طور خاص و کانون‌های زیستی به طور عام در قرن نوزدهم ابراز گردید و چگونگی تأثیر نظریه‌پردازی‌های این قرن در قرن حاضر.
۲. شناخت نظریه، مفاهیم، الگوها و تجلیات کالبدی - فضایی آنها در نقاط مختلف جهان از ۱۹۰۰ تا ۱۹۶۰
۳. شناخت تحول و فرآیند و دگرگونی‌های تفکر شهرسازی از دهه ۱۹۶۰ تا امروز
۴. به دست‌آوردن روش‌های مناسب برای برخورد با مسئله کانون‌های زیستی در مقیاس خرد و کلان و یافتن تعریفی مناسب برای آن در ایران.

شرح مباحث درس:

۱. مقدمه‌ای بر سیر تحول مجتمع‌های زیستی در قرن نوزدهم میلادی، پیدایش مکاتب مختلف و نظریه‌های پیش شهرسازی و شهرسازی
۲. پیش‌شهرسازان آینده‌گرا و فرهنگ‌گرا (قرن نوزدهم میلادی)
۳. شهرسازان آینده‌گرا و فرهنگ‌گرا و طبیعت‌گرا (۶ دهه نخستین قرن بیستم میلادی)
۴. دگرگونی و تحول در تفکرات و اندیشه‌های شهرسازی
۵. تحلیل شالوده‌های از شهر

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: اندیشه های شهرسازی با تاکید بر رویکرد اسلامی
	عملی			۲	
	نظری	پایه		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی		عنوان درس به انگلیسی: Urban Planning Theories Emphasizing on Islamic Approach	
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
نظری					
عملی					
ندارد				آموزش تکمیلی عملی	
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه	سفر علمی	

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- آرون، ریمون (۱۳۶۴): "مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی"، مترجم: باقر بهرام، انتشارات آموزش انقلاب اسلامی.
- استروفسکی، اسلاف (۱۳۷۱): "شهرسازی معاصر از نخستین سرچشمه‌های منشور آتن"، مترجم: لادن اعتضادی، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.
- آسوپ، بروس (۱۳۷۱): "یک تئوری نوین در معماری"، مترجم: پرویز فیروزی، تهران، کتب سرا.
- افشنگ، منلی و اهری، زهرا و حبیبی، سیدمحسن و ایزدیناه جهرمی، آیدنا و ملکوتی، مژگان و کوشش، مهفام و ایزدی، ندا (۱۳۹۰): "شرح جریان‌های فکری معماری و شهرسازی در ایران معاصر با تاکید بر دوره زمانی ۱۳۵۷-۱۳۸۳"، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- بحرینی، سید حسین و بلوکی، بهناز و تقابن، سوده (۱۳۸۸): "تحلیل مبانی نظری طراحی شهری معاصر جلد اول (اواخر قرن ۱۹ تا دهه هفتم قرن ۲۰ میلادی)"، تهران، دانشگاه تهران.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۸۸): "طرح‌ها و برنامه‌های شهرسازی"، تهران، نشر شهر.
- بنه ولو، لئوناردو (۱۳۸۶): "تاریخ معماری مدرن"، تهران، دانشگاه تهران.
- بیکن، ادmond (۱۳۸۶): "طراحی شهرها"، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.

- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۸۹): "تاریخ شهر و شهرنشینی در اروپا از آغاز تا انقلاب صنعتی". تهران، آرمان شهر.
- پاکزاد، جهان‌شاه (۱۳۸۶): "سیراندیشه‌ها در شهرسازی: از آرمان تا واقعیت". تهران، شهیدی، آرمان شهر.
- پاکزاد جهان‌شاه (۱۳۸۷): "سیراندیشه‌ها در شهرسازی از کمیت تا کیفیت"، تهران، شهیدی، آرمان شهر.
- پاکزاد جهان‌شاه (۱۳۸۹): "سیراندیشه‌ها در شهرسازی: از فضا تا مکان"، تهران، شرکت عمران شهرهای جدید.
- دوکسیادس، کنستانتین (۱۳۵۲): "معماری مرحله اول"، مترجم: محمود رازجویان، تهران، انتشارات دانشگاه ملی.
- دورانت، ویل (۱۳۵۹): "تاریخ تمدن"، مترجم: احمد آرام و دیگران، تهران، سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
- زولا، امیل (۱۳۶۷): "شهر آفتاب"، مترجم: دکتر علی اصرخیززاده، تهران، نشر جامی.
- شوای، فرانسواز (۱۳۷۵): "شهرسازی تخیلات و واقعیات"، مترجم: سید محسن حبیبی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- قریب، فریدون (۱۳۸۸): "بررسی تطبیقی نظام‌های شهرسازی (هلند، نروژ، فنلاند، سوئد و دانمارک)", تهران، دانشگاه تهران.
- کایه، اتین (۱۳۷۲): "سفر به آرمانشهر ایکاری"، مترجم: محمد قاضی، تهران، انتشارات تهران.
- کورز، لینوس (۱۳۷۳): "زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی"، مترجم: محسن ثلاثی، چاپ پنجم، تهران، علمی.
- کرمونا، متیو (۱۳۹۰): "فضاهای شهری مکان‌های عمومی"، مترجم: اهری و دیگران، تهران، انتشارات دانشگاه هنر تهران.
- کرمونا، متیو و تیزدل، استیو (۱۳۹۰): "خوانش مفاهیم شهری"، مترجم: کامران زکاو، فرناز فرشاد تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- گلکار، کوروش (۱۳۷۸): "تئوری‌های طراحی شهری: تحلیل گونه‌شناختی تئوری‌ها"، نشریه صفا، شماره ۲۹.
- گاردنر، هلن (۱۳۶۵): "هنر در گذر زمان"، مترجم: محمد تقی فرامرزی، تهران، آگا.
- لنگ، جان (۱۳۸۸): "طراحی شهری: گونه‌شناسی رویه‌ها و طرح‌ها: همراه با بیش از پنجاه مورد خاص"، مترجم: سید حسین بحرینی، تهران، دانشگاه تهران.
- موریس، جیمز (۱۳۸۱): "تاریخ شکل شهر تا انقلاب صنعتی، شهرهای اسلامی خاورمیانه و امپراطوری اسپانیا"، مترجم: راضیه رضازاده، تهران، جهاد دانشگاهی (دانشگاه علم و صنعت ایران).
- وبر، ماکس (۱۳۶۹): "شهر در گذر زمان"، مترجم: شیوا کویاتی، تهران، شرکت سهامی انتشار.

- Andrew Dannenberg, Howard Frumkin, Richard Jackson, (2011): "Making Healthy Places: Designing and Building for Health, Well-being, and Sustainability", Island Press.
- Alexander R. Cuthbert, (2011): "Designing Cities: Critical Readings in Urban Design", Routledge.
- Brian Gibbons, (2008): "A Brief History From the Founding of the City", Lulu.com.
- Benevole, Leonardo (1980): "The History of the City", scolor press, London.
- Edward L. Glaeser, (2011): "Triumph of the City: How Our Greatest Invention Makes Us Richer, Smarter, Greener, Healthier, and Happier", Penguin Press HC.
- Joel Kotkin, (2006): "The City: A Global History (Modern Library Chronicles)", Modern Library.
- Joseph D. Lewandowski, Gregory W. Streich, (2012): "Urban Social Capital: Civil Society and City Life", Ashgate Pub Co.
- Kenneth Kolson, (2003): "Big Plans: The Allure and Folly of Urban Design (Center Books on Contemporary Landscape Design)", the Johns Hopkins University Press.
- Kimberly DeFazio, (2011): "The City of the Senses: Urban Culture and Urban Space", Palgrave Macmillan.
- Kostof, Spiro, (1993): "The City Shaped: Urban Patterns and Meanings through History", Bulfinch.
- Michael Dobbins, (2009): "Urban Design and People", Wiley.
- Mumford, lewis (1987): "The City in History", penguin book, London.
- Mumford, lewis (1983): "The Culture of the Cities", New York.

- Matt Hern, (2011): "Common Ground in a Liquid City: Essays in Defense of an Urban Future", AK Press.
- Simon Roodhouse, (2010): "Cultural Quarters: Principles and Practice", Intellect Ltd.
- Tridib Banerjee, Anastasia Loukaitou-Sideris, (2011): "Companion to Urban Design", Routledge.
- The Urban Task Force, (1999): "Towards an Urban Renaissance", Routledge.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

آشنایی با نظریه ها و تجربیات جهان و ایران در برنامه ریزی مسکن، بررسی ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی مسکن، شاخصهای مسکن، شناخت اهداف کیفی و کمی برنامه های مسکن، تجزیه و تحلیل برنامه های مسکن در ایران، عوامل عرضه و تقاضا، مدیریت و تشکیلات، جایگاه مسکن در سیاستها، برنامه ها و طرحهای توسعه شهری، بررسی الگوهای مسکن، فرایند برنامه ریزی مسکن در مقیاس ملی و محلی.

سرفصل‌های درس:

۱. شناخت مسئله مسکن.
۲. ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی و زیست محیطی مسکن.
۳. نظریه‌های برنامه ریزی مسکن.
۴. شاخص‌های مسکن در ایران.
۵. شاخص‌های مسکن در جهان.
۶. عوامل عرضه و تقاضای مسکن.
۷. مسائل و جایگاه زمین در مسکن.
۸. جایگاه مصالح ساختمانی در برنامه ریزی مسکن.
۹. سابقه برنامه ریزی مسکن در ایران.
۱۰. تحلیل برنامه های مسکن در ایران.
۱۱. فرایند برنامه ریزی مسکن در مقیاس ملی.
۱۲. فرایند برنامه ریزی مسکن در مقیاس محلی.
۱۳. جایگاه مسکن در برنامه ها و طرحهای توسعه شهری.
۱۴. مسکن و محیط مسکونی.
۱۵. الگوهای مسکن و تراکم.
۱۶. مدیریت، سازمان، تشکیلات، قوانین و مقررات مسکن.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی مسکن		
	عملی			۲			
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Housing Planning	
	عملی			۳۲			
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی			
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
ندارد			کارگاه		آزمایشگاه		سمینار

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- ایراندوست، کیومرث (۱۳۸۹): "سکونت گاه های غیررسمی و اسطوره حاشیه نشینی"، تهران، انتشارات شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
- آلتمن، ایرون (۱۳۸۲): "محیط و رفتار اجتماعی: خلوت، فضای شخصی، قلمرو و ازدحام"، ترجمه علی نمازیان، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی
- چرمایف سرچ، کریستوفر الکساندر (۱۳۷۱): "عرصه های زندگی جمعی و زندگی خصوصی"، ترجمه حسین بحرینی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- چپ من، دیوید (۱۳۸۴): "آفرینش محلات و مکان ها در محیط انسان ساخت"، مترجم: دکتر شهرزاد فریادی و دکتر منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲): "کتاب سبز راهنمای شهرداری ها، نظام مراکز شهری / فضاهای مسکونی"، تهران، انتشارات سازمان شهرداری های کشور.
- شکرگزار، اصغر (۱۳۸۵): "توسعه مسکن شهری در ایران"، تهران، انتشارات حق شناس.
- عزیزی، محمد مهدی (۱۳۸۲): "تراکم در شهرسازی: اصول و معیارهای تعیین تراکم شهری"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- عزیزی، محمد مهدی (۱۳۸۰): "آماده سازی زمین شهری در ایران"، تهران، انتشارات سازمان ملی زمین و مسکن.
- غفاری، علی (۱۳۷۲): "سازمان های فضایی در معماری شهرهای سنتی"، مجله صفا، شماره ۱۶.
- فتحی، حسن (۱۳۸۲): "ساختمان سازی با مردم"، ترجمه علی اشرفی، نشر دانشگاه هنر تهران

- قاسمی اصفهانی، مروارید (۱۳۸۵): "اهل کجا هستیم؟ هویت بخشی به بافت های مسکونی"، تهران، انتشارات روزنه
- لنگ، جان (۱۳۸۱): "آفرینش نظریه معماری"، ترجمه علیرضا عینی فر، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- موسوی، سید محمد (۱۳۸۹): "مقدمه‌ای بر ساماندهی صنعت و سکونت در مناطق شهری: به همراه گزیده مقالات اولین نشست تخصصی نحوه تعامل صنعت و سکونت"، تهران، انتشارات پرهام‌نقش.
- مدنی پور، علی (۱۳۸۷): "فضاهای عمومی و خصوصی در شهر"، ترجمه فرهاد نوریان
- نوربرگ شولتز، کریستیان (۱۳۸۱): "مفهوم سکونت به سوی معماری تمثیلی"، ترجمه محمد امیر یار احمدی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- ون پل، ریک (۱۳۹۰): "رویکردها و روش‌های سنجش کیفیت محیط مسکونی شهری"، مترجم: مجتبی رفیعیان و جمشید مولوی، تهران، انتشارات آذرخش.
- هال، ادوارد (۱۳۷۶): "بعد پنهان"، ترجمه دکتر منوچهر طبیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- مجموعه مقالات سمینارهای سیاست‌های توسعه مسکن در ایران (وزارت مسکن و شهرسازی).
- مجموعه مقالات چاپ شده در مجلات "هنرهای زیبا"، "اقتصاد مسکن"، "مسکن و انقلاب".

- Albert Ferre, Tihamer Salij, (2010): "**Total Housing: Alternatives to Urban Sprawl**", Published by Actar.
- Balchin, Paul and Rhoden, Maureen (1998): "**Housing: The Essential Foundation**", Routledge, London.
- Balchin, Paul and Rhoden, Maureen, (1998): "**Housing: the Essential Foundation**", Routledge, London.
- Bridget, Franklin (2006): "**Housing Transformations: Shaping the Space of 21st Century Living**", Routledge, London.
- Balchin, Paul and Rhoden, Maureen (2002): "**Housing Policy: an Introduction**", 4th edition, Routledge, London.
- Carmona, Mathew, (2001): "**Housing Design Quality: Through Policy, Guidance and Review**", Spon Press, London.
- Center for Inclusive Design and Environmental Access, Edward Steinfeld, Jonathan White, (2010): "**Inclusive Housing: A Pattern Book: Design for Diversity and Equality**", Published by W. W. Norton & Company.
- Eric Firley, Caroline Stahl, (2011): "**The Urban Housing Handbook**", Published by Wiley.
- Graham Towers, (2005): "**Introduction to Urban Housing Design: At Home in the City**", Architectural Press.
- Hilary French, (2008): "**Key Urban Housing of the Twentieth Century: Plans, Sections and Elevations (Key Architecture Series)**", W. W. Norton & Company; Pap/Cdr edition.
- Jenkins, Paul, et. al., (2007): "**Planning and Housing in the Rapidly Urbanizing World**", Routledge, London.
- Ronald L. Mace, Leslie C. Young, (1998): "**Fair Housing Act Design Manual: A Manual to Assist Designers and Builders in Meeting the Accessibility Requirements of the Fair Housing Act**", Diane Pub Co; Revised edition
- Somerville, Peter and Springings, Nigel, (2005): "**Housing and Social Policy: Contemporary Themes and Critical Perspectives**", Routledge, London.
- Susanne Schindler, William R. Morrish, (2009): "**Growing Urban Habitats: Seeking a New Housing Development Model**", William Stout.
- Somerville, Peter and Springings, Nigel (2005): "**Housing and Social Policy: Contemporary Themes and Critical Perspectives**", Routledge, London.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

شهرسازان قرن گذشته، شهرسازی را نتیجه و هدف تلقی می نمودند و به نتیجه کالبدی محل سکونت و طول و عرض خیابانها و فضای سبز هر محله توجه داشتند و آن را عامل تعیین کننده در نتایج مورد نظر می دانستند. اما واقعیات حاکی از سکونت و جابجایی جمعیت ناشی از تغییرات اجتماعی و اقتصادی است و نگرش کالبدی، تصویری دور از واقعیت است. درحالیکه نظام مدیریت و برنامه ریزی شهری در ایران و در اکثر کشورهای جهان، نظامی بخشی است، لیکن عوامل موثر در نظام سکونت و جابجایی جمعیت، نظام بین بخشی است و باید با تغییر نگرش در چارچوب روابط بین بخشی به آن نگرسته و مسائل آن را حل نمود. برای مواجهه شدن با شرایط جدید و مدیریت راهبردی و هدایت سکونتگاههای چند ده میلیون نفری جمعیت شهری، لازم است دانشگاه ها و مراکز علمی کشور با تجزیه و تحلیل واقعیات موجود، در یافتن روشهای علمی مواجهه با این مشکلات و راه حل های مناسب، پیشرو باشند.

سرفصل درس:

- ۱- مقایسه روش فرآورده گرا (Goal Approach) با روش فرآیندگرا (Process Approach) در تئوری های شهرسازی
- ۲- تکلیف گرایی (Obligatory Planning) بجای فرآورده و فرآیند گرایی در شهرسازی شهری
- ۳- مقایسه نگرش خرد و کالبدی شهرسازی با نگرش جامع برنامه ریزی شهری و منطقه ای
- ۴- تجارب برنامه ریزی شهری در جهان
- ۵- تجارب برنامه ریزی شهری در ایران
- ۶- برنامه ریزی شهری: ضرورت، مفهوم، ارکان و نتایج
- ۷- پیامدهای اسکان های شهری رسمی و غیره رسمی
- ۸- جایگاه برنامه ریزی شهری در برنامه های، منطقه ای و ملی
- ۹- جایگاه برنامه ریزی شهری در مدیریت شهری، منطقه ای و ملی
- ۱۰- جایگاه برنامه ریزی شهری در مدیریت جامع شهری
- ۱۱- جمع بندی و نتیجه گیری.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تجارب برنامه‌ریزی شهری ایران عنوان درس به انگلیسی: Experiences of Urban Planning in Iran	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی		
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
تدارد					تعداد	
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع درسی:

- الدینگو، فیلیپ (۱۳۸۹): "نظریه برنامه‌ریزی"، مترجم: الهام تیموری، تهران، چاپ آذرخش.
- مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری (۱۳۷۰): "نقش ارزیابی در روند برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای"، تهران، وزارت کشور.
- مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهری (۱۳۷۰): "نگرشی بر الگوهای برنامه‌ریزی شهری در جهان"، تهران، وزارت کشور.

- Benevolo, Leonardo, (1980): "The History of the City", scolar press, London.
- Faludi, Andreas, (1973): "A Reader in Planning", Pergamons Press, London.
- Faludi, Andreas, (1973): "Planning Theory", Pergamons Press, London.
- Mumford, Lewis, (1938): "The Culture of Cities", Harcourt Brace and Company, New York.
- Mumford, Lewis, (1987): "The City in History", Penguin books, London.

تعداد واحد:	۳
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	عملی
پیش‌نیاز:	دارد

هدف :

هدف از اجرای این کارگاه به کارگیری دانش نظری و آنچه در قالب دروس نظری برنامه ریزی شهری آموخته شده است، در تهیه یک طرح راهبردی شهری برای یک شهر کوچک است.

سر فصل دروس :

اجرای برنامه این کارگاه به شرح زیر است:

۱. مروری مختصر بر چارچوب و مفاهیم طرحهای راهبردی.
۲. انتخاب گروههای کار و شهر مورد مطالعه .
۳. تعیین اهداف و بخش های عمده مطالعاتی مورد نظر
۴. انجام مطالعات اولیه مورد نیاز برای دستیابی به اهداف مطالعه
۵. تحلیل و تهیه جدول SWOT
۶. مراجعه به شهر مورد نظر و برگزاری جلسات نظرخواهی با بهره وران.
۷. تدوین چشم انداز اولیه طرح.
۸. نظر خواهی و مشارکت بهره وران در مورد چشم انداز آتی شهر و تدقیق آن.
۹. ارائه راهبردها و برنامه های عمل (Action Plan).
۱۰. نظرخواهی و مشارکت با بهره وران و نهائی کردن راهبردها و برنامه های عمل.
۱۱. تهیه گزارش نهائی.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: نظریه های برنامه ریزی شهری	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: کارگاه برنامه ریزی شهری ۱	
	عملی			۳		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Urban Planning Studio 1
	عملی					
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی ندارد						
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه	سفر علمی		

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

این درس عملی است و از دانش های دروس قبل استفاده می گردد.

تعداد واحد:	۳
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	عملی
پیش‌نیاز:	دارد

اهداف درس:

هدف اصلی این کارگاه که در تکمیل و ادامه کارگاه ۱ خواهد بود، به کارگیری دانش نظری و جنبه های عملی و تواناییهای حرفه ای دانشجویان در درک علمی و عملی مسائل طرح های توسعه شهری است. کار عملی این کارگاه در قالب تهیه طرح های توسعه شهری جدید، ارزیابی طرح های توسعه شهری موجود و یا طرح های ساماندهی بافت های موجود شهری خواهد بود.

ب) مراحل کارگاه و چارچوب کار:**بخش یکم) کار گروهی:**

۱. معرفی طرح توسعه شهری مورد نظر.
۲. بررسی مبانی نظری طرح های مورد نظر.
۳. چارچوب نظری و روش تحقیق - روش کار.
۴. تهیه طرح جدید ، ارزیابی طرح و بافت شهری منتخب ، تهیه طرح ساماندهی بافت شهری منتخب در قالب معیارهای حاصل از مبانی نظری طرح های مورد نظر و چارچوب نظری کار همراه با ارائه آلترناتیوها ، ارزیابی آلترناتیوها و گزارش توجیهی طرح نهایی.

بخش دوم) کار انفرادی :

۱. تهیه و ارائه طرح جدید در مقیاس تقسیمات کالبدی ریزتر.
۲. امکان سنجی اجرا و تحقق اهداف طرح.

معیارهای ارزیابی کارگاه :

۱. مشارکت کلاسی.
۲. ارزیابی پیشرفت کار و کرکسیون ها در طول نیمسال.
۳. کیفیت نگارش متن و نحوه استفاده از منابع و مأخذ.
۴. کیفیت تحلیل مسائل و ارزیابی طرح ها.
۵. کیفیت بیان تصویری و نقشه ها.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: کارگاه برنامه ریزی شهری ۱ نظریه های برنامه ریزی شهری	نظری	جبرائی	نوع واحد	تعداد واحد: ۳	عنوان درس به فارسی: کارگاه برنامه ریزی شهری ۲ عنوان درس به انگلیسی: Urban Planning Studio 2
	عملی				
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۹۶	
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی : ندارد سفر علمی : کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

این درس عملی است و از دانش های دروس قبل استفاده می گردد.

تعداد واحد:	۶
نوع درس:	الزامی
نوع واحد:	عملی
پیش‌نیاز:	ندارد

اهداف درس:

پایان‌نامه به عنوان حاصل فعالیت علمی و پژوهشی، از اهمیتی ویژه برخوردار است و در واقع، ملاک و معیار سنجش کیفیت و کمیت کار تحقیقاتی دانش‌پژوهان و سطح علمی و تحقیقاتی به شمار می‌روند. هدف اصلی از ارائه‌ی پایان‌نامه، آشنایی عملی دانشجویان با روش تحقیق علمی است. شناخت بهتر و دقیق‌تر مبانی علمی موضوعات تخصصی، تسلط بر نحوه‌ی گردآوری، تنظیم و تحلیل اطلاعات علمی و بهره‌گیری از منابع معتبر و جدید، مهم‌ترین دست‌آورد فعالیت‌های تحقیقاتی در قالب پایان‌نامه است.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش‌نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: پایان نامه عنوان درس به انگلیسی: Thesis	
	عملی			۶		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		
	عملی					۱۹۲
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی		
	عملی					
	نظری	اختیاری				سفر علمی
	عملی					
ندارد			ندارد			
سمینار		آزمایشگاه	کارگاه			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری:	ندارد
		عملکردی	دارد

منابع:

منابع درس بنا بر موضوع پایان نامه متفاوت است.

۳-۲- محتوا و سرفصل دروس اختیاری

- ۳-۳-۱- سمینار شهر اسلامی
- ۳-۳-۲- شهر و شهرسازی معاصر ایران
- ۳-۳-۳- برنامه‌ریزی راهبردی
- ۳-۳-۴- بهسازی و نوسازی شهری
- ۳-۳-۵- برنامه‌ریزی و طراحی زیر ساخت‌ها
- ۳-۳-۶- برنامه‌ریزی مناطق کلانشهری
- ۳-۳-۷- سیستم‌های اطلاعات مکانی سه بعدی
- ۳-۳-۸- GIS پیشرفته
- ۳-۳-۹- مدیریت شهری
- ۳-۳-۱۰- حقوق شهری
- ۳-۳-۱۱- ارزیابی اثرات توسعه
- ۳-۳-۱۲- سمینار مسائل شهری ایران
- ۳-۳-۱۳- اخلاق حرفه‌ای در شهرسازی
- ۳-۳-۱۴- زبان تخصصی
- ۳-۳-۱۵- روش تحقیق علمی پیشرفته (تدوین پایان‌نامه)
- ۳-۳-۱۶- طبیعت و شهر
- ۳-۳-۱۷- امنیت و شهر

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف درس:

اگر چه از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی در ایران بحث شهرسازی اسلامی به عنوان موضوعی بحث انگیز و به صورت مناقشات لفظی میان صاحبان حرفه های مذکور وجود داشته است، اما فرصت های علمی اندکی برای طرح موضوع به گونه ای که زمینه نقد واقعی و شناخت واقع بینانه را فراهم کند، ایجاد شده است. هدف این درس کند و کاویی در موضوع شهر اسلامی است تا بر اساس آن مفهوم شهرسازی اسلامی و مبانی نظری آن را آنگونه که باید (و نه آنگونه که مستشرقین معرفی می کنند) مورد بحث قرار دهد و راهبردهای مناسب ایجاد الگوهای برنامه ریزی و طراحی شهری در جامعه اسلامی و چگونه تحقق پذیری آنها را به چالش گذارد.

محورهای اصلی:

درس به صورت سمینار برگزار خواهد شد و برخی محورهای کلیدی به شرح زیر است

۱. لزوم پرداختن به شهر اسلامی
۲. مفهوم شهر در اسلام و شهر اسلامی
۳. ارکان و عوامل شکل دهنده شهر اسلامی
۴. مبانی نظری شهرسازی اسلامی
۵. تجلیات و عینیات
۶. الگوها و اولویت های برنامه ریزی شهری در شهر اسلامی
۷. سیاست های تحقق پذیری
۸. چالش ها و موانع اجرایی

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: سمینار شهر اسلامی		
	عملی			۲			
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Seminar on Islamic City	
	عملی						
	نظری	الزامی					۳۲
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
نظری	اختیاری	آموزش تکمیلی عملی √ دارد : ندارد					
عملی							
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه √ سمینار							

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	ندارد √	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

این درس می تواند در قالب سلسله سخنرانی ها و مقالات توسط صاحب نظران بر حسب موضوع تعیین شده در نیمسال تحصیلی و با هدایت استاد درس ارائه گردد.

Contemporary City and Urban Planning in Iran

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

- شناخت چگونگی دگرگونی‌های شکلی و محتوایی شهر ایرانی در ابعاد، مکانی، زمانی، فضای اجتماعی - سیاسی، فرهنگی و فضای کالبدی
- شناخت دگرگونی‌های فلسفی، ادبی، هنری، و تاثیر آنها بر شهر و تاثیر شهر بر آنها
- آگاهی از نگرش‌ها و نظریه‌های متفاوت، مصادیق و مفاهیم و تعاریفی که شهر ایرانی معاصر در آنها معنا می‌شود.
- تلاش برای تعریفی درخور در ارتباط با مسئله شهر ایرانی دوران معاصر.

سرفصل دروس:

- چگونگی دگرگونی مفهوم شهر از آغاز دولت قاجار تا دولت ناصری
- دگرگونی مفهوم شهر و شهرنشینی و شهرسازی در دوران ناصری
- شهر و انقلاب، نقش شهر در انقلاب مشروطیت (۱۲۸۶ ه. ش - ۱۲۹۹ ه. ش)
- شهرگرایی، شهرنشینی و شهرسازی از ۱۳۰۰ ه. ش تا ۱۳۲۰ ه. ش
- شهرگرایی، شهرنشینی و شهرسازی از سقوط دولت رضا شاه تا کودتا (۱۳۲۲ - ۱۳۲۰ ه. ش)
- شهر و کودتا، شهر در سالهای ۱۳۳۰ (دوران تثبیت)
- شهر و انقلاب از بالا، شهر در سالهای ۱۳۵۷ - ۱۳۴۰
- شهر در دهه ۱۳۴۰ - دوران اوج
- شهر در دهه ۱۳۵۰ - دوران حضيض
- شهر و انقلاب، ۱۳۸۷ - ۱۳۵۷
- شهر و انقلاب، نقش شهر در انقلاب اسلامی ۱۳۵۸ - ۱۳۸۷
- شهر و جنگ ۱۳۶۸ - ۱۳۵۹
- شهر و گشوده دستی اقتصادی ۱۳۷۸ - ۱۳۶۸
- شهر و اصلاحات اجتماعی ۱۳۸۵ - ۱۳۷۸
- شهر و نوپردازی دوسویه ۱۳۸۷ - ۱۳۸۵

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: شهر و شهرسازی معاصر ایران					
	عملی			۲						
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: City and Contemporary Urban Planning in Iran				
	عملی						۳۲			
	نظری	الزامی					آموزش تکمیلی عملی	سفر علمی		
	عملی								ندارد	
	نظری	اختیاری							کارگاه	آزمایشگاه
	عملی									
نظری	اختیاری	کارگاه	آزمایشگاه							
عملی					ندارد					
نظری	اختیاری			کارگاه	آزمایشگاه					
عملی						ندارد				
نظری	اختیاری					کارگاه	آزمایشگاه			
عملی								ندارد		

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	ندارد ارائه تحقیق	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها

منابع:

- اصلولو، حسن و رستمی زاده، امیرحسین (۱۳۸۹): "جستاری در تاریخ معماری و شهرسازی ایران"، تهران، موسسه آموزش عالی سوره.
- آبراهامیان، ارآوند (۱۳۷۷): "ایران بین دو انقلاب"، مترجم: احمد گل محمدی، تهران، نشر نی.
- جعفریان، رسول (۱۳۸۵): "درک شهری از مشروطه"، موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، تهران.
- حبیبی، سید محسن (۱۳۸۵): "شرح جریان های فکری معماری و شهرسازی در ایران معاصر"، تهران - دفتر پژوهش های فرهنگی.
- حبیبی، سید محسن (۱۳۸۷): "از شار تا شهر"، چاپ نهم، تهران، دانشگاه تهران.
- صالحی جزئی، مختار (۱۳۸۱): "جستجو، مروری کوتاه بر معماری و شهرسازی معاصر ایران، چگونه می اندیشیم؟"، تهران، مختومقلی فراغی.
- غمائی، مجید (۱۳۸۷): "درباره ی مسائل شهرسازی در ایران امروز"، تهران، آگاه.
- کیانی، محمد یوسف (۱۳۶۵): "نظری اجمالی به شهر و شهرنشینی"، تهران، جهاد دانشگاهی.
- کامروا، محمد علی (۱۳۸۹): "شهرسازی معاصر ایران"، تهران، دانشگاه تهران.
- میر سیاسی، علی (۱۳۸۴): "تاملی در مدرنیته ایرانی"، مترجم: جلال توکلیان، تهران، طرح نو.

- Gavbe, Heinz (1979): "Iranian Cities", N.Y. New York University Press,

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف :

برنامه ریزی راهبردی فرآیندی فکری است که از طریق آن برنامه های بلند مدت ، طرح های میان مدت و برنامه های کوتاه مدت به یکدیگر متصل می شوند. با توجه به رشد شهرها و مناطق شهری و به موازات آن با محدودتر شدن منابع، از سال های دهه ۱۹۶۰ برنامه ریزی راهبردی در محافل آکادمیک و حرفه ای برنامه ریزان در جهان، اول مورد بحث قرار گرفته و به عنوان روش مقبول واقع شده است. در ایران مبحث برنامه ریزی راهبردی کمتر از یک دهه است که مطرح شده و لازم است دانشجویان با تکنیک ها و مدل های این نوع برنامه ریزی آشنا باشند. لذا این درس به معرفی نظام برنامه ریزی راهبردی و نحوه انطباق آن ، نظام برنامه ریزی ایران می پردازد.

سرفصل های درس:

- ۱- تعاریف و بررسی علل بکارگیری برنامه ریزی راهبردی
- ۲- سیر تحول نظریه در این نوع برنامه
- ۳- بررسی و دسته بندی روش های برنامه
- ۴- مقایسه برنامه های جامع با این نوع برنامه در ایران و جهان
- ۵- فرآیند برنامه ریزی راهبردی شامل: نحوه بررسی نظرات گروههای ذینفع و ذینفوذ، بررسی وضعیت موجود و روندها، بررسی سیاست های کلان، شناسایی مسائل کلیدی و نقاط قوت و فرصت ها و نقاط ضعف و محدودیت ها، تعیین راهبردها، ارزیابی و انتخاب راهبرد های برتر، تدوین اقدامات و فعالیت ها، نظارت بر اجرا و ...
- ۶- بررسی برنامه های تهیه شده کاربردها و موانع پیش روی این نوع روش برنامه ریزی در ایران

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی راهبردی
	عملی				
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	الزامی		عنوان درس به انگلیسی: Strategic Planning	
	عملی				
	نظری V	اختیاری		آموزش تکمیلی عملی	
	عملی	V			
ندارد			V دارد	سفر علمی	
V سمینار			آزمایشگاه	کارگاه	

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	V ندارد ارائه تحقیق	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۶): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، تهیه طرح ها و انواع طرح ها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۸۷): "طرح ها و برنامه های شهرسازی"، تهران، موسسه نشر شهر.

- Gordon, Gerald L. (2005): "Strategic Planning for Local Government", 2nd Ed. Washington, DC: ICMA.
- Hoch, CJ and others. (2000): "The Practice of Local Government Planning", 3rd Ed. Washington, DC: ICMA.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

۱. درس بر آنست که از طریق شناخت تاریخ، نظریه‌ها، قطعنامه‌ها و منشورها و تجارب جهانی مرمت شهری، چگونگی کاربست آنها در این سرزمین مورد بررسی قرار داده و با توجه به ویژگی‌های کشور به سوی تدوین نظریه‌های مرمت شهری و چگونگی مداخله در شهر ایرانی سمت‌گیری کند.

سرفصل درس:

- طرح مسئله و ویژگی‌های جهانی و ایرانی آن
- خاطره‌های جمعی و فضای شهری (حیات شهری، زندگی مدنی، حیات واقعه‌ای، نمایش شهری)
- فضا، نماد، مرکزیت و استخوانبندی شهری
- فرسایش و مرمت و مفاهیم مربوط
- تاریخچه مرمت شهری در جهان (قبل از جنگ جهانی اول، بین دو جنگ، بعد از جنگ جهانی دوم در سالهای ۱۹۶۰ به بعد)
- شوراها و مراکز جهانی مؤثر در مرمت شهری
- منشورها و قطعنامه‌های جهانی مرمت شهری
- نظریه‌های مرمت شهری
- تجارب مرمت شهری در جهان
- روش‌های مطالعه و شناخت
- چگونگی مداخله در بافت‌های کهن (معیارهای مرمت شهری)
- اثرات مرمت شهری، نوسازی اجتماعی - فرهنگی
- عملکردهای مرمت شهری
- نتایج نوسازی شهری - نتایج کالبدی - فضایی
- روش‌های مداخله در مرمت شهری
- فرایند برنامه‌ریزی و طراحی شهری در بافت‌های مرکزی و کهن شهری

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: بهسازی و نوسازی شهری عنوان درس به انگلیسی: Urban Rehabilitation and Renovation
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری	پایه		الزامی	
	عملی				
	نظری	اختیاری		V	
	عملی				
	نظری V	اختیاری V		عملی	
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی			ندارد	سفر علمی	
سمینار			آزمایشگاه	کارگاه	ندارد

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

فهرست منابع:

- پوراحمد، احمد و حبیبی، کیومرث و مشکینی، ابوالفضل (۱۳۸۹): "بهسازی و نوسازی بافت های کهن شهری"، تهران، انتخاب.
- پورجعفری، محمدرضا (۱۳۸۸): "مبانی بهسازی و نوسازی بافت قدیم شهرها"، تهران، پیام.
- حناچی، پیروز و همکاران (۱۳۸۶): "بررسی تطبیقی تجارب مرمت شهری در ایران و جهان با نگاهی ویژه به بافت تاریخی شهر یزد"، یزد، سیحان نور، پایگاه میراث فرهنگی یزد.
- حبیبی، سیدمحسن (۱۳۸۱): "مرمت شهری"، تهران، دانشگاه تهران.
- سلطانزاده، حسین (۱۳۶۲): "روند شکل گیری شهر و مراکز مذهبی در ایران"، تهران، انتشارات آگاه.
- شوای، فرانسواز (۱۳۷۵): "شهرسازی واقعیات و تخیلات"، مترجم: سید محسن حبیبی، دانشگاه تهران.
- فلامکی، محمدمنصور (۱۳۸۸): "نوسازی و بهسازی شهری"، تهران، سمت.
- فلامکی، محمدمنصور (۱۳۸۴): "سیری در تجارب مرمت شهری: از ونیز تا شیراز"، تهران، فضا.
- فلامکی، محمدمنصور (۱۳۶۵): "باززنده سازی بناها و شهرهای تاریخی"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- محمد مرادی، اصغر (۱۳۸۷): "۱۲ درس مرمت"، تهران، سازمان عمران و بهسازی شهری.
- محمد مرادی، اصغر (۱۳۸۰): "معرفی تعدادی از ابنیه سنتی معماری ایران و تحلیل بر ویژگی های فضایی آنها"، تهران، سازمان میراث فرهنگی، دانشگاه علوم و صنایع معماری ایران.

- Christopher Alexander (1977): "A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction", CESS Center for Environment.
- Gallion, Arthur B (1982): "The Urban Pattern; City Planning and Design", John Wiley & Sons.
- Jeanneret-Gris, Charles Edouard (1942): "The City of Tomorrow and Its Planning", Swiss.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش نیاز:	ندارد

هدف:

شناخت تعاریف و مفاهیم مربوط به تاسیسات زیربنایی و روبنایی
 شناخت اصول مکان یابی تاسیسات زیربنایی و روبنایی
 شناخت عوامل مهم در اصول برنامه ریزی تاسیسات شهری
 شناخت فرآیند برنامه ریزی و طراحی پروژه های تاسیساتی
 آشنایی با اصول برنامه ریزی تاسیسات آبرسانی شهری - تولید، توزیع - مصرف
 آشنایی با نکات مهم در رابطه با برنامه ریزی آبرسانی در ایران
 آشنایی با نکات مهم در رابطه با تصفیه آب
 آشنایی با برنامه ریزی تاسیسات برق و گاز (تولید - انتقال - توزیع - مصرف)
 آشنایی با برنامه ریزی فاضلاب - کنترل آبهای سطحی
 آشنایی با سایر اجزاء و عوامل تاسیسات شهری

سرفصل درس:

مقدمه

تعاریف

تاسیسات زیربنایی

تاسیسات روبنایی

عوامل موثر در ایجاد تاسیسات و تجهیزات شهری

- گروه اول - ارزش ها، انتخاب های سیاسی - اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی

- گروه دوم - شعاع عمل عوامل عینی - عوامل اجتماعی - عوامل ذهنی

حجم و اندازه تاسیسات

حوزه نفوذ تاسیسات

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی و طراحی زیر ساخت ها
	عملی				
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
آموزش تکمیلی عملی					عنوان درس به انگلیسی: Infrastructure Planning and Design
ندارد		V دارد	سفر علمی	کارگاه	
V سمینار		آزمایشگاه			

روش ارزیابی

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	V ندارد ارائه تحقیق	ندارد

منابع:

- اتجنم شهرسازی آمریکا (۱۳۹۰): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، ساختارها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران، انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۹۱): "زیرساخت های شهری: کتاب اول: آبرسانی و فاضلاب"، تهران، انتشارات شهیدی.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۹۱): "مدیریت پسماندهای جامد"، تهران، در دست انتشار.
- تابش، مسعود (۱۳۷۹): "شبکه های توزیع آب شهری"، اصفهان، انتشارات دانشگاه صنعتی اصفهان.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۹۰): "تاسیسات خدمات شهری"، تهران، انتشارات سازمان شهرداری های کشور.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲): "کتاب سبز راهنمای شهرداری ها، ساخت و سازه های شهری"، تهران، انتشارات سازمان شهرداری های کشور.
- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (۱۳۸۶): "ضوابط احداث تونل مشترک تاسیسات شهری"، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، معاونت امور اداری.

- David Pickering, Jonathan M. Park, David H. Bannister, (1993): "**Utility mapping and record keeping for infrastructure**". Washington, D. C.: Published for the Urban Management Program by the World Bank.
- David Pickering, Jonathan M. Park, David H. Bannister. Washington, D. C, (1993): "**Utility Mapping and Record Keeping for Infrastructure**", Published for the Urban Management Program by the World Bank.
- Eye Engmann, (1990): "**Urban management program case study on infrastructure Operations and maintenance**", United Nations Center for Human Settlements (Habitat).
- George Rainer, (1990): "**Understanding Infrastructure: Guide for Architects and Planners**", Published by Wiley-Interscience.
- Kelly Shannon, Marcel Smets, (2010): "**The Landscape of Contemporary Infrastructure**", Published by NAI Publishers.
- Joseph De Chiara [and] Lee Koppelman, (1975): "**Urban planning and design criteria**", 2d ed. New York, Van Nostrand Reinhold.
- José A. Gómez-Ibáñez, (2006): "**Regulating Infrastructure: Monopoly, Contracts, and Discretion**", Published by Harvard University Press.
- Mark A. Benedict, Edward T. McMahon, (2006): "**Green Infrastructure: Linking Landscapes and Communities**", Published by Island Press.
- Peter Schubeer, (1996): "**Participation and partnership in urban infrastructure management**". Washington, D. C.: Published for the Urban Management Program by the World Bank.
- Spiro N. Pollalis, Andreas Georgoulas, Stephen J. Ramos, Daniel Schodek, (2012): "**Infrastructure Sustainability and Design**", Published by Routledge.
- Stephen Graham, (2009): "**Disrupted Cities: When Infrastructure Fails**", Published by Routledge.
- William F. Fox, (1994): "**Strategic options for urban infrastructure management**", Washington, D. C.: Urban Management Program, World Bank.
- Wang Yun, (1991): "**Urban Environmental Infrastructure Design (Paperback)**".

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف :

- آشنائی با سیر تحول شکل گیری، توسعه و گسترش مناطق کلانشهری .
- آشنائی با مفاهیم، تعاریف و نظریه های برنامه ریزی مناطق کلانشهری .
- آشنائی با مفاهیم، تعاریف و نظریه های مدیریت و حکمرانی مناطق کلانشهری .

سرفصل دروس :

۱. روند پیدایش و شکل گیری مناطق کلانشهری
  - پیدایش و شکل گیری مناطق کلانشهری در کشورهای توسعه یافته
  - پیدایش و شکل گیری مناطق کلانشهری در کشورهای در حال توسعه
۲. نقش مناطق کلانشهری در توسعه و نظام شهری ملی
  - کلانشهرها و بهره وری اقتصادی
  - نزول و صعود کلانشهرها در نظریات توسعه
  - کلانشهرها ، جهانی شدن و توسعه
۳. نظام برنامه ریزی مناطق کلانشهری
  - تحولات در نگرش های برنامه ریزی در مناطق کلانشهری
  - برنامه ریزی مناطق کلانشهری در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه
  - تحولات در طرحهای هدایت توسعه مناطق کلانشهری
۴. نظام مدیریت خدمات عمومی در مناطق کلانشهری
۵. نظام تامین منابع مالی برای مدیریت مناطق کلانشهری
۶. نظام مدیریت و حکمرانی مناطق کلانشهری ، نظریه ها و تجربیات

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: برنامه ریزی مناطق کلانشهری عنوان درس به انگلیسی: Metropolitan Planning
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی	V			
آموزش تکمیلی عملی V دارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه V سمینار					

روش ارزیابی:

ارزشیایی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	V ندارد ارائه تحقیق	ندارد

منابع:

- Bird, R.M. and E. Slack (2004): "Fiscal aspects of metropolitan governance" International Tax Program Paper 0401, Joseph L. Rotman School of Management, Toronto: University of Toronto. Retrieved from: www.rotman.utoronto.ca/iib/ITP0401.pdf
- Bourne, L.S. (1975): "Urban Systems: Strategies for Regulation; A Comparison of Policies in Britain, Sweden, Australia and Canada", Clarendon Press, Oxford.
- Scott, A.J. (Ed.): "Global City-Regions: Trends, Theory, Policy", New York: Oxford University Press.

3D Geographical Information System

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش نیاز:	ندارد

هدف:

گسترده‌گی فعالیت نهادهایی که امروزه در امور شهری و منطقه ای دخالت دارند، روش‌ها و فنون نوینی را برای سازماندهی آن فعالیت‌ها ضروری می گرداند.

به علاوه، تصمیم گیری و ارائه خدمات مناسب در شهر نیاز به اطلاعات دقیق و سریع و به دور از دخالت سلیقه‌ها دارد بدین جهت، دانشجویان رشته مدیریت شهری با GIS و توانایی‌هایی آن به عنوان روش و ابزاری که بتواند پشتیبان تصمیم گیری و ارائه خدمات مناسب در شهر باشد، آشنا باشند. بر این اساس اهداف کلاس را می توان در سه مورد ذیل خلاصه نمود:

۱. آشنایی با اصول و مفاهیم GIS

۲. آشنایی با روش تحلیل اطلاعات در GIS

استفاده از GIS در تصمیم گیری

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: سیستم های اطلاعات مکانی سه بعدی		
	عملی						
	نظری	پایه		تعداد ساعت: ۳۲		عنوان درس به انگلیسی: 3D Geographical Information System	
	عملی						
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی سفر علمی			
	عملی						
	نظری	اختیاری					ندارد
	عملی						
نظری	اختیاری	۷ دارد کارگاه					
عملی							
نظری	اختیاری		۷ آزمایشگاه				
عملی							
نظری	اختیاری			۷ سمینار			
عملی							

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	ندارد	ندارد
		ارائه تحقیق	

منابع:

- برات، استیو و بود، باب (۱۳۸۸): "آموزش نرم افزار ArcGIS 9.x تجزیه و تحلیل های سه بعدی"، تهران، فرات.
- سیگل، جیل (۱۳۸۳): "راهنمای جامع تحلیلگر فضایی: تحلیل فضایی پیشرفته با استفاده از اطلاعات رستری و برداری"، مترجم: فرشاد نوربان و مهدی ضیایی، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری.
- لتهام، لارنس (۱۳۷۷): "GPS چگونگی استفاده از سیستم تعیین موقعیت جهانی"، مترجم: فرشاد نوربان و مسعود فرخنده، تهران، انتشارات شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (شهرداری تهران).
- هاکسپولد، ویلیام (۱۳۸۳): "مقدمه ای بر سیستم های اطلاعات جغرافیای شهری"، تهران، مترجم: فرشاد نوربان، انتشارات شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (شهرداری تهران)، چاپ سوم.

- Alias Abdul-Rahman, Morakot Pilouk, (2010): "Spatial Data Modelling for 3D GIS", Springer.
- Longley, P. A. and Michael Batty, (2003): "Advanced Spatial Analysis", CA: ESRI Press.
- Heather Kennedy, (2004): "Data in Three Dimensions: A Guide to ArcGIS 3D Analyst", OnWord Press.
- Jiyeong Lee (Editor), Siyka Zlatanova, (2010): "3D Geo-Information Sciences (Lecture Notes in Geoinformation and Cartography)", Springer.
- Marakas, G. M. (2003): "Decision Support Systems in the 21st Century", Prentice-Hall.
- Manfred Buchroithner, (2012): "True-3D in Cartography: Autostereoscopic and Solid Visualization of Geodetic (Lecture Notes in Geoinformation and Cartography)", Springer.
- Pipho, Evam, (2003): "Focus on 3D Models", Ohio: Premier Press.
- Paul A. Longley, Michael Batty, Mac Rubel and Paul A. Longley, (2003): "Advanced Spatial Analysis", ESRI press.
- Rim Meziani, (2010): "A Study on Spatial Analysis of Urban Sprawl on an Algerian Oasis City: Applications of GIS and 3D Visualization Techniques", LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Shelly Sommer (Editor), Tasha Wade, (2006): "A to Z GIS: An Illustrated Dictionary of Geographic Information Systems", Esri Press.
- Stohr, E. D. (1992): "Information Systems and Decision Processes", CA: IEEE Computer Society Press.
- Watson, H. J. (1995): "Development Practices for EIS: Findings of a Field study, Decision Support Systems", 14(Z): 171-85

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

گسترده‌گی فعالیت نهادهایی که امروزه در امور شهری و منطقه ای دخالت دارند، روش‌ها و فنون نوینی را برای سازماندهی آن فعالیت‌ها ضروری می‌گرداند.

به علاوه، تصمیم‌گیری و ارائه خدمات مناسب در شهر نیاز به اطلاعات دقیق و سریع و به دور از دخالت سلیقه‌ها دارد بدین جهت، دانشجویان رشته مدیریت شهری با GIS و توانایی‌هایی آن به عنوان روش و ابزاری که بتواند پشتیبان تصمیم‌گیری و ارائه خدمات مناسب در شهر باشد، آشنا باشند. بر این اساس اهداف کلاس را می‌توان در سه مورد ذیل خلاصه نمود:

۳. آشنایی با اصول و مفاهیم GIS
۴. آشنایی با روش تحلیل اطلاعات در GIS
۵. استفاده از GIS در تصمیم‌گیری

سرفصل:

۱. نقش اطلاعات در مدیریت شهری
۲. ساختار پایگاه اطلاعاتی در GIS
۳. نقش سنجش از دور
۴. نقش GIS
۵. سخت افزارها و نرم افزارهای مورد نیاز برای ایجاد GIS
۶. اطلاعات فضایی و تصحیح خطاها
۷. بررسی نرم افزارهای عمده مانند AutoCAD, MAP, ARCGIS, Idrisi
۸. بازدید از فعالیت های مراکز GIS

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: GIS پیشرفته عنوان درس به انگلیسی: Advanced GIS
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری V	اختیاری			
	عملی			V	
آموزش تکمیلی عملی V دارد / ندارد : سفر علمی / کارگاه / آزمایشگاه / سمینار V					

۹

روش ارزیابی:

پروژه	آزمون های نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	V ندارد ارائه تحقیق	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها

منابع:

- ایرمایر، ننسی و جفری پنتیو (۱۳۷۸): "مدیریت سیستم های اطلاعات جغرافیایی"، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.
- سیکل، جیل (۱۳۸۳): "راهنمای جامع تحلیلگر فضایی: تحلیل فضایی پیشرفته با استفاده از اطلاعات رستری و برداری"، مترجم: فرشاد نوریان و مهدی ضیایی، تهران، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری.
- لارنس، گرهارد (۱۳۷۶): "سیستم های کاداستر و ثبت زمین"، ترجمه میترا کمال پور، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران.
- لتهام، لارنس (۱۳۷۷): "GPS چگونگی استفاده از سیستم تعیین موقعیت جهانی"، مترجم: فرشاد نوریان و مسعود فرخنده، تهران، انتشارات شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (شهرداری تهران).
- هاکسپولد، ویلیام (۱۳۸۱): "مقدمه ای بر سیستم های اطلاعات جغرافیای شهری"، ترجمه فرشاد نوریان، شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری (جلد سوم).

- Longley, P. A. and M. Batty. Ed, (2003): "Advanced Spatial Analysis", CA: ESRI Press.
- Meyer, Nancy, (2004): "GIS and Land Records", CA: ESRI Press.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

اهداف درس:

داشتن آگاهی و دانش از نقش مدیریت شهری در برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی در جهت هدایت تحولات امری ضروری است. اصولاً هر گونه برنامه‌ریزی و اعمال آن ضرورتاً باید از طریق مدیریت شهری انجام پذیرد البته مفهوم مدیریت شهری، در جوامع مختلف گوناگون و متفاوت است. این گوناگونی ناشی از شرایط اجتماعی و سیاسی و فرهنگی و بعضاً اقتصادی این جوامع است. برای دانشجویان رشته شهرسازی منطقی است که از تجربیات سایر کشورهای جهان در مدیریت شهری آگاهی لازم را داشته باشند.

بنابراین اهداف عمده آموزشی این درس عبارتند از:

- ۱- تشریح رابطه مدیریت شهری با کالبد و جامعه شهری
- ۱- شناخت زمینه‌های محیطی تصمیم‌گیری در مدیریت شهری
- ۲- اهرمها و ابزارهای مدیریت شهری در شرایط ناپایدار اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی
- ۳- شناخت حیطه عمل ابزارهای قانونی و مادی در مدیریت شهری
- ۴- تجزیه و تحلیل نقش مدیریت ملی در مدیریت شهری
- ۵- شناخت سیر تحولات مدیریت شهری در دوران معاصر

سرفصل‌های درس:

- ۱- شهر به عنوان یک سیستم - نقش و جایگاه مدیریت شهری در سیستم شهر
- ۲- مفهوم سازمان
- ۳- تعریف مدیریت - ابزارها و اهرم‌های مدیریت
- ۴- مدیریت سازمان‌های پیچیده - ساختار و رفتار
- ۵- مدیریت شهری - مشروعیت و مسئولیت
- ۶- مقایسه تطبیقی مدیریت شهری در غرب
- ۷- مقایسه تطبیقی مدیریت شهری در شرق
- ۸- مدیریت شهری در ایران (۱) - بعد از مشروطیت
- ۹- مدیریت شهری در ایران (۲) - دوره رضاخان
- ۱۰- مدیریت شهری در ایران (۳) - دوره محمد رضا پهلوی
- ۱۱- تأثیر انقلاب و جنگ بر مدیریت شهری ایران (۴)

- ۱۲- مدیریت شهری در ایران بعد از انقلاب اسلامی تا پایان جنگ (۵)
- ۱۳- مدیریت شهری در ایران بعد از پایان جنگ (۶)
- ۱۴- شوراهای اسلامی و مدیریت شهری
- ۱۵- رابطه مدیریت شهری با مدیریت سیاسی کشور
- ۱۶- آینده مدیریت شهری در ایران
- ۱۷- جمع بندی و نتیجه گیری

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مدیریت شهری	
	عملی			۲		
	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Urban Management
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری V	اختیاری				
	عملی	V				
		ندارد	آموزش تکمیلی عملی			
		کارگاه	سفر علمی			

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- چیمبا، شایر، (۱۳۸۲): "مدیریت شهر، خط مشی ها و نو آوری ها در کشورهای در حال توسعه"، ترجمه پرویز زاهدی، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری.
- طاهری، ابولقاسم (۱۳۷۷): "اداره امور شهرداری ها"، نشر قومس.
- عبدلی، محمدعلی (۱۳۷۹): "مدیریت دفع و بازیافت مواد زاید جامد شهری در ایران"، تهران، سازمان شهرداریهای کشور.
- مرادی مسیحی، وراز (۱۳۸۱): "برنامه ریزی استراتژیک در کلان شهرها"، تهران، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری.

- Nelson, A. C. and J. B. Duncan (1995): "Growth Management Principles and Practices". Chicago: Planners Press.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

اهداف درس:

آشنایی با حقوق جامعه شهری و حقوق شهروندی، آشنایی با مفاهیم شهروند مداری و مشارکت شهروندان در اداره شهر، مسئولیت‌ها و ارتباطات نیازهای جامعه مدنی، حقوق جامعه مدنی، فرهنگ جامعه مدنی و نیاز مالی ناشی از توسعه شهر نشینی و توسعه فرهنگی و بررسی تطبیق حقوق شهری و مدنی در کشورهای در حال توسعه:

سرفصل‌های درس:

- ۱- اصول و مبانی - تعاریف و اهداف
- ۲- فلسفه کلاسیک حقوق شهروندی
- ۳- فلسفه اسلامی و حقوق شهروندی
- ۴- دیدگاه‌های جدید حقوق شهروندی
- ۵- حقوق بشر و اعلامیه جهانی و حقوق شهروندی از استکهلم تا ژوهانسبورگ
- ۶- حقوق شهروندی در کشورهای در حال توسعه
- ۷- جایگاه حقوق شهروندی در قوانین ملاک عمل در ایران
- ۸- رابطه حقوق شهرسازی و حقوق شهروندی (شهر سازی مشارکتی)
- ۹- جایگاه حقوق شهروندی در مدیریت شهری
- ۱۰- اصول و معیارهای حقوق شهری و مدنی در سطوح محلی و حاکمیت بهینه
- ۱۱- راه کارهای شهروندسازی

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: حقوق شهری		
	عملی			۲			
ندارد	نظری	پایه		تعداد ساعت:		۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Urban Law
	عملی						
	نظری	الزامی					
	عملی						
	نظری V	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی عملی				ندارد			
سفر علمی				کارگاه			
سمینار				آزمایشگاه			

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
		آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- شیخ، ابراهیم (۱۳۸۱): "شورا و مشارکت"، تهران، انتشارات فرهنگ و اندیشه تهران.
- کامروا، سید محمد علی (۱۳۸۶): "مقدمه‌ای بر شهرسازی معاصر ایران"، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- کامیار، غلامرضا (۱۳۸۲): "حقوق شهری"، تهران، انتشارات مجد.
- کامروا، سید محمد علی (۱۳۷۸): "مشروعیت مدیریت شهری"، تهران، مجله آبادی، شماره ۳۲: ۴۸-۴۰.
- کامروا، سید محمد علی (۱۳۷۷): "شورای شهر و بحران مشروعیت"، تهران، مجله پژوهش، شماره ۵۳: ۱۸-۱۲.
- هاشمی، فضل الله (۱۳۶۹): "حقوق شهری و قوانین شهرسازی"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری.
- Murphy, Thomas P., (1980): "Urban Law: a Guide to Information Sources", Detroit: Gale Research Co.
- Hagman, Donald G., (1971): "Urban Planning and Land Development Control Law", West Pub. Co.
- Grant, Malcom, (1982): "Urban Planning Law", London: Sweet & Maxwell.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

دانشجویان در پایان این درس بایستی قادر باشند قبل از ایجاد یک پروژه در نقطه ای از مملکت، پیش بینی نمایند که چه اثرات مفید یا مضر از نظر فیزیکی، شیمیایی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در منطقه خواهند داشت و روش های ارزیابی را بدانند که اثرات خوب و بد را مقایسه نموده و به وضوح بیان نمایند که اثرات خوب بیشتر است یا اثرات بد.

سرفصل:

۱- سرآغاز

۱-۱- تاریخچه

۱-۲- نمونه های ایران و جهان

۱-۳- تعریف ارزیابی اثرات توسعه

۲- روش های ارزیابی اثرات توسعه

۱-۲- روشهای جهانی

۲-۲- روشهای متناسب در ایران

۳- روش چک لیست

۴- روش روی هم گذاری

۵- روش تجزیه و تحلیل سیستمی

۶- روش ماتریس

۷- پروژه: در این بخش دانشجو می بایستی شخصاً گزارشی از اثرات یک پروژه را تهیه نمایند.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: ارزیابی اثرات توسعه عنوان درس به انگلیسی: Impact Assessment of Development
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری	پایه			
	عملی			الزامی	
	نظری	اختیاری			
	عملی			V	
	نظری	V			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی V دارد ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه V سمینار					

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها	ندارد	V ندارد ارائه تحقیق	ندارد

منابع:

- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۸): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری: روش های تحلیل"، مترجم: پروین پرتوی، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- انجمن شهرسازی امریکا (۱۳۸۹): "استانداردهای برنامه ریزی و طراحی شهری، ساختارها"، مترجم: مصطفی بهزادفر و همکاران، تهران: انتشارات جامعه مهندسان مشاور ایران.
- بهرام سلطانی، کامبیز (۱۳۸۷): "محیط زیست در برنامه ریزی منطقه ای و شهری"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، شهیدی.
- بیر، آن و کاترین، هیگینز (۱۳۸۶): "برنامه ریزی محیطی برای توسعه زمین: دستورالعملی برای طراحی و برنامه ریزی محلی پایدار"، مترجم: سیدحسین بحرینی و کیوان کریمی، تهران، دانشگاه تهران.
- پیران، صدیقه و احمدی، سعید (۱۳۸۶): "تغییر اقلیم، چالش زیست محیطی قرن بیست و یکم"، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، گروه پژوهشی مطالعات بین الملل.
- تبریزی، علی و کاظمی، سید علی (۱۳۹۰): "مجموعه قوانین محیط زیست شهری"، تهران، نشر شهر تهران.
- توماس، ایان (۱۳۸۵): "ارزیابی پیامدهای زیست محیطی در استرالیا، نظریه و تجربه"، مترجم: منوچهر طیبیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

- جی، پیتر و مارکوتولیو و گوردن مک گراناها (۱۳۸۹): "سطح بندی چالش‌های محیط زیست شهری"، مترجم: سید جعفر حجازی و عادل سواعدی و محمد علی فیروزی، اهواز، دانشگاه شهید چمران.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۳): "راهنمای ارزیابی پیامدهای زیست محیطی شهرک‌های صنعتی"، تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۵): "دستورالعمل ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح‌های آب و فاضلاب در مرحله تفصیلی"، تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۵): "دستورالعمل ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح‌های آب و فاضلاب در مرحله اجمالی"، تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- سازمان محیط زیست مالزی (۱۳۸۲): "راهنمای ارزیابی پیامدهای زیست محیطی توسعه"، تهران، سازمان حفاظت محیط زیست.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (۱۳۸۱): "دستورالعمل عمومی ارزیابی پیامدهای زیست محیطی طرح‌های عمران"، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- شکری، ناصر (۱۳۹۰): "مجموعه قوانین و مقررات مورد عمل شهرداری: محیط زیست شهری"، تهران، نشر شهر تهران (وابسته به سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران).
- شیرانی، حسین و احمدی، حسن (۱۳۸۵): "مقدمه‌ای بر ارزشیابی طرح‌ها: طرح‌های اقتصادی - اجتماعی - زیست-محیطی - شهری و منطقه‌ای با تاکید بر جنبه‌های کاربردی"، تهران، نمه زندگی.
- صالحی، اسماعیل (۱۳۹۰): "برنامه ریزی و طراحی محیطی امنیت در محیط زیست شهری"، تهران، سازمان شهرداری‌های کشور.
- طیبیان، منوچهر (۱۳۸۵): "دستورالعمل‌ها برای ارزیابی منظر و پیامدهای بصری"، انتشارات دانشگاه تهران.
- غلیبورو، صدرالدین (۱۳۹۰): "نقش حمل و نقل در توسعه پایدار و اثرات زیست محیطی در اینترنت"، تهران، موج سبز.
- عقیلی، جمال‌الدین و نوربخش، ماندانا (۱۳۸۹): "شهر، محیط زیست و برنامه‌ریزی شهری"، تهران، آینده‌سازان.
- عشیری، امیر و رستم‌خانی، پروانه و لقایی، حسنعلی (۱۳۸۳): "اصول طراحی فضای سبز در محیط مسکونی"، وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن.
- کرمناب، متیو (۱۳۸۹): "ارزش طراحی شهری: رویکردی اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی به طراحی شهری"، مترجم: رضا بصیری مزدهی و حمیده فرهنگیان، هله/ طحان.
- کیوانی، ناصر (۱۳۸۳): "ضوابط و استانداردهای زیست محیطی در زمینه محیط انسانی"، تهران، دایره سبز.
- لقایی، حسن (۱۳۸۸): "آشنایی با طراحی محیط و منظر"، مترجم: سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهر تهران، سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهر تهران.
- موسسه منظر و موسسه مدیریت و ارزیابی زیست محیطی (۱۳۸۵): "دستورالعمل‌های ارزیابی منظر و آثار بصری"، مترجم: منوچهر طیبیان، تهران، دانشگاه تهران.
- منوری، مسعود (۱۳۹۰): "مدیریت زیست محیطی پروژه‌های توسعه"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.
- محمدپور، قربانعلی و ویسی، مسعود (۱۳۸۹): "مهندسی محیط زیست شهری"، تهران، کلام مسعود.
- مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران (۱۳۸۷): "مجموعه مقالات همایش چالش‌ها و راهبردهای زیست محیطی کلان شهر تهران"، تهران، مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران.
- نادرشاهی، حشمت الله و قراگوزلو، علیرضا و صادقیان، سعید (۱۳۸۳): "GIS و ارزیابی و برنامه‌ریزی محیط زیست"، تهران، سازمان نقشه‌برداری کشور.

- واحد پژوهش شرکت راه‌آوران فنون پتروشیمی (۱۳۸۷): "آشنایی با جنبه‌ها و آثار زیست محیطی"، تهران، آوای قلم.
- وات، کنت (۱۳۸۹): "مبانی محیط زیست"، مترجم: عبدالحسین وهابزاده، جهاد دانشگاهی (دانشگاه شهید).

- Brandon, Peter & Lombardi, Patrizia, (2010): "Evaluating Sustainable Development in the Built Environment", Wiley-Blackwell.
- Carys Jones et al. (2005): "Strategic Environmental Assessment and Land Use Planning: An International Evaluation (Earth scan Planning Library)", Routledge.
- Directorate-General for Research and Innovation, EC. (2011): "SUIT, Sustainable Development of Urban Historical Areas: Guidance for the Environmental Assessment of the Impacts of Certain Plans, Programs or Projects", Dictus Publishing.
- Gilpin, Alan, (1994): "Environmental Impact Assessment: Cutting Edge for the 21st Century (Eia: Cutting Edge for the Twenty-First Century)", Cambridge University Press.
- Leitmann, Josef, (1999): "Sustaining Cities: Environmental Planning and Management in Urban Design", McGraw-Hill Professional.
- Marsden, Simon, (2008): "Strategic Environmental Assessment in International and European Law: A Practitioner's Guide", Routledge.
- Peter Morris, Riki Therivel, (2009): "Methods of Environmental Impact Assessment (Natural and Built Environment Series)", Routledge.
- Pérez-Soba, Marta & Tabbush, Paul, (2008): "Sustainability Impact Assessment of Land Use Changes", Katharina Helming, Springer.
- Sue Wilson, (2002): "Guidelines for Landscape & Visual Impact Assessment", Taylor & Francis.
- Thomas B. Fischer, (2002): "Strategic Environmental Assessment in Transport and Land Use Planning", Routledge.
- William M. Marsh, (2010): "Landscape Planning, Environmental Application", Wiley; 5 edition.
- WinWrite, John, Mulligan, Mark, "Environmental Modeling, Finding Simplicity in Complement", WILEY.
- WinWrite, John, Mulligan, Mark (2004): "Environmental modeling, finding simplicity in complement", Environmental Monitoring and Modeling Research Group, Department of Geography, King's College London, Strand London WC2R 2LS, UK.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

هدف اصلی این درس آشنائی با نظریه ها و تجربیات ایران در مسائل روز شهرسازی و توسعه شهری است. این درس عمدتاً از طریق ارائه مباحث متنوع است که در قالب یک یا چند مبحث اصلی در ابتدای نیمسال و از طریق گروه و استاد درس تعیین می شود.

مباحث سمینار عمدتاً از طریق مشارکت و سخنرانی توسط صاحب نظران مختلف مدعو در طول نیمسال ارائه می شوند. دانشجویان درس نیز در مباحث ارائه شده مشارکت جدی داشته و در انتهای نیمسال ارزیابی و جمع بندی خود را ارائه خواهند داشت. همچنین، دانشجویان درس یک یا چند پروژه تحقیقی در طول نیمسال و در قالب موضوعات سمینار انجام داده و به عنوان تکلیف درس در پایان نیمسال ارائه خواهند کرد.

سرفصل دروس:

۱. طرح و تشریح موضوع سمینار در نیمسال مربوطه،
۲. تعیین ابعاد موضوع سمینار و ضرورت بررسی آن،
۳. تعیین و معرفی سخنرانان سمینار در طول نیمسال و موضوعات سخنرانی ها،
۴. جمع بندی، ارزیابی و نتیجه گیری از مباحث سمینار که در طول نیمسال ارائه داشته اند.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز: ندارد	نظری	جبرانی	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: سمینار مسائل شهری ایران عنوان درس به انگلیسی: Seminar on Iranian Urban Issues
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری ۷	اختیاری			
	عملی	۷			
آموزش تکمیلی عملی ۷ دارد : ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه ۷ سمینار					

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهایی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	۷ ندارد ارائه تحقیق	ندارد	میزان حضور در کلاس و شرکت در بحث ها

منابع درسی :

این درس در قالب سلسله سخنرانی ها و مقالات توسط صاحب نظران بر حسب موضوع تعیین شده در نیمسال تحصیلی و با هدایت استاد درس ارائه می گردد.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف

پایبندی به اصول اخلاق حرفه‌ای معماری و شهرسازی که در واقع به روابط ارزشی میان اعضای متخصص یک حرفه مرتبط می‌گردد. این روابط هم درون گروهی است به معنای روابط اخلاقی افراد متخصص در یک رشته با خود و هم برون گروهی است یعنی ارتباط اخلاقی افراد متخصص یک رشته با مردم.

سرفصل دروس

- ۱- مسئولیت اجتماعی معماران و شهرسازان و احترام به منافع عمومی.
- ۲- احترام به ارزش‌های جهانی معماری و شهرسازی.
- ۳- احترام به خواسته‌های مشتری و لحاظ کردن آنها در طرح تا جاییکه مطابق با اصول معماری و شهرسازی باشند.
- ۴- رعایت اصول معماری و شهرسازی پایدار.

جدول چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی:
	عملی			۲	
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: Professional Ethics in Urbanism
	عملی			۳۲	
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری V	اختیاری V			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی	

منابع:

- "آیین نامه اخلاق حرفه ای مهندسان مشاور"، مصوب خرداد ۱۳۸۳، جامعه مهندسان مشاور
- پرتوی، پروین (۱۳۸۰): "ملاحظات اخلاقی در معماری و شهرسازی: اخلاق زیست محیطی و توسعه پایدار"، نشریه هنرنامه، شماره ۱۲، ۲۴-۳۲
- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۵): "اخلاق حرفه‌ای"، تهران، نشر مجنون.
- فرامرز قراملکی، احد و نوچه فلاح، رستم (۱۳۸۶): "موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌ها"، تهران، نشر موسسه فرهنگی دین پژوهی بشرا.
- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۶): "سازمان‌های اخلاقی در کسب و کار"، تهران، نشر مرکز ملی مطالعات جهانی شدن و نشر مجنون.
- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۷): "درآمدی بر اخلاق حرفه‌ای"، تهران، نشر سرآمد.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

نظر به اینکه حجم قابل توجهی از متون نظری، فنون و مطالعات موردی برنامه‌ریزی و طراحی به زبان‌های خارجی می‌باشند و با توجه به اصل به هنگام نگاه داشتن آگاهی دانشجویان، هدف از این درس دست یافتن به تسلط کافی بر یکی از زبان‌های خارجی است در سطحی که خواندن و درک متون فنی این رشته برای دانشجویان مقدور باشد.

سرفصل دروس:

- انتخاب متون فنی این رشته متناسب با دروس دیگر رشته شهرسازی
- آشنایی با واژه‌ها و مفاهیم برنامه‌ریزی و طراحی
- ترجمه آثار کوتاه در قالب تکلیف کلاس
- ارائه مقاله‌ها در کلاس به صورت سمینار و سخنرانی
- تهیه واژه‌نامه از زبان‌های دیگر
- استفاده از وسایل آموزشی مانند فیلم، ویدئو و یا دعوت از کارشناسان یا شرکت در سمینارهای بین‌المللی

جدول چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی:
	عملی			۲	
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: Professional Language
	عملی			الزامی	
	نظری	اختیاری			
	عملی				
	نظری				
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهائی	میان ترم	ارزشیابی مستمر
ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	ندارد	
	عملکردی: ارائه تحقیق		

منابع:

- فرهادی، حسین (۱۳۸۸): "انگلیسی برای دانشجویان شهرسازی"، تهران، انتشارات سمت.
- غفوری، آریتا (۱۳۸۷): "معماری نامه آزاد: وازنامه معماری و شهرسازی برای دانشجویان"، تهران، انتشارات شهیدی.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

آشنا ساختن دانشجویان دوره با مفاهیم، اصول و شرایط کلی و عمومی، و مقررات تهیه پایان‌نامه (نظیر: تعریف و هدف تهیه پایان‌نامه، نحوه انتخاب موضوع، انتخاب استاد راهنما، تنظیم روش تحقیق و ...).

سرفصل دروس:

۱. اهمیت و ویژگی‌های پایان‌نامه (دو ویژگی اصلی: مستندسازی و مستدل‌سازی)
۲. نقش استاد راهنما و مشاور
۳. عوامل موثر در انتخاب موضوع
۴. ارتباط موضوع با رشته شهرسازی
۵. تازگی و عدم تکرار
۶. مشخص بودن عنوان (زمانی، مکانی و موضوعات یا مجهولات مورد نظر) و هدف و تا حدودی روش
۷. ضرورت نوشتن عنوان به زبان انگلیسی
۸. مطالعه سابقه موضوع
۹. تهیه سوالات/ فرضیه‌ها
۱۰. تهیه طرح مطالعه
۱۱. تهیه و تنظیم چارچوب نظری
۱۲. ارائه: تهیه گزارش و ..
۱۳. روش تحقیق (مستدل‌سازی):
۱۴. از نظر نحوه استدلال: قیاسی - استنتاجی / استقرایی (از خاص به عام یا از جزء به کل)
۱۵. از نظر ماهیت: کمی / کیفی
۱۶. روش‌های توصیفی، تحلیلی، اکتشافی، مقایسه‌ای، آماری، تجربی، ارزیابی
۱۷. شرایط انتخاب تعداد و نوع نمونه‌های خاص
۱۸. تجزیه و تحلیل توصیفی از فرایندهای ذهنی و کیفی، درک درونی، معرفت متکی به درک و شعور عمومی از فعالیت‌های انسان
۱۹. نقش روانشناسی محیط: رابطه انسان با محیط، معنی محیط، معنی و مفهوم فضا

اجزاء پایان نامه:

چکیده، فهرست مطالب، تصاویر، نقشه‌ها و ... مقدمه، فصول (شامل: سابقه موضوع، چارچوب نظری، ... اصل مطالعه)، نتیجه‌گیری و پیشنهاد، ضمایم، فهرست منابع، فرمت و شکل پایان نامه.

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: روش تحقیق پیشرفته
	عملی			۲	
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: Advanced Research Method
	عملی				
	نظری	الزامی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی عملی ندارد					
سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- ادیسی، محمد و ادیسی، علی (۱۳۸۶): "روش تحقیق تجربی"، تهران، جهاد دانشگاهی (دانشگاه صنعتی امیرکبیر).
- استراس، آنسلم و کوربین، جولیت (۱۳۹۰): "اصول روش تحقیق کیفی: نظریه مبنایی، رویه ها و شیوه ها"، مترجم: بیوک محمدی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ایزدی، داوود و استرینگر، ارنست (۱۳۸۱): "تحقیق عملی، راهنمای مجریان تغییر و تحول"، مترجم: سیدمحمد اعرابی، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- ایمان، محمدتقی (۱۳۹۰): "مبانی پارادایمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی"، شیراز، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، گروه فلسفه علوم انسانی.

- بزی، خدارحم (۱۳۸۶): "روش تحقیق"، تهران، سخن گستر.
- پلنو، پرتماز (۱۳۷۵): "روش تحقیق در علوم انسان شناسی"، تهران، انتشارات علمی.
- نواب، جهانبخش (۱۳۸۵): "روش تحقیق با تاکید بر تاریخ"، تهران، نوید شیراز.
- حافظ نیا، محمد رضا (۱۳۸۹): "مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی"، تهران، سمت.
- خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸): "روش تحقیق با رویکردی به پایان نویسی"، تهران، وزارت فرهنگ (آموزش عالی مرکز تحقیقات علمی کشور).
- خواجه نوری، عباسقلی (۱۳۸۹): "روش تحقیق"، تهران، دانشگاه تهران.
- خورشیدی، عباس و قریشی، حمیدرضا (۱۳۸۶): "راهنمای تدوین رساله و پایان نامه تحصیلی (از نظریه تا عمل)"، تهران، یسطرون.
- دیوبنی، جان (۱۳۷۶): "منطق؛ تئوری تحقیق"، ترجمه علی شریعتمداری، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- راس من، گرچن و مارشال، کاترین (۱۳۹۰): "روش تحقیق کیفی"، مترجم: سیدمحمد اعرابی و علی پارسایان، دفتر پژوهش های فرهنگی.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۴): "کندوکاو و پنداشته ها: مقدمه ای بر روش های شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی"، تهران، انتشارات رسا.
- روزی بیدگلی، زهرا و صدیقیان بیدگلی، آمنه (۱۳۸۹): "روش تحقیق (نکته و آزمون)"، تهران، مینای خرد.
- رنجبر، محمد (۱۳۸۴): "روش تحقیق"، تهران، پرش.
- زند، رضا (۱۳۸۴): "روش تحقیق در علوم رفتاری"، تهران، مهر امیرالمومنین.
- زرز، بی بی (۱۳۷۵): "روش تحقیق در جغرافیا"، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی.
- سرمد، زهره و بازرگان، عباس و حجازی، الهه (۱۳۸۳): "روش های تحقیق در علوم رفتاری"، تهران، آگاه.
- سیلورمن، دیوید (۱۳۷۹): "روش تحقیق کیفی در جامعه شناسی"، تهران، تیبان.
- شاه طهماسبی، اسماعیل و قاضی، حامد علی (۱۳۹۰): "روش تحقیق"، تهران، مکتب ماهان.
- شاله، فیلیسین (۱۳۷۸): "فلسفه علمی یا شناخت روش علوم"، ترجمه یحیی مهدوی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- شریعتمداری، علی (۱۳۸۴): "جایگاه علوم انسانی در تولید علم"، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی - واحد دماوند.
- شهیدی، محمدحسین (۱۳۷۵): "روش تحقیق و مآخذشناسی در علوم انسانی"، تهران، دانشکده امور اقتصادی.
- صحبایی، فائزه و پورزادی، محمد (۱۳۸۹): "فرهنگ واژه های روش تحقیق"، تهران، تحفه.
- صلصالی، مهوش و پرویزی، سرور: "روش های تحقیق کیفی"، مترجم: محسن ادیب حاج باقری، تهران، نشر و تبلیغ بشری.
- طالقانی، محمود (۱۳۸۱): "روش تحقیق نظری (رشته علوم اجتماعی)"، تهران، دانشگاه پیام نور.
- طرقی، مجید (۱۳۸۹): "درسنامه روش تحقیق"، تهران، هاجر.
- فلیک، اووه (۱۳۹۰): "درآمدی بر تحقیق کیفی"، مترجم: هادی جلیلی، نشر نی.
- فرید، یدالله (۱۳۸۴): "کاربرد جغرافیا در روش تحقیق شهر و روستا"، تبریز، دانشگاه تبریز.
- فرهادی، حسین (۱۳۸۱): "اصول و روش تحقیق در زبان شناسی کاربردی"، تهران، رهنما.
- کریپندورف، کلو (۱۳۹۰): "تحلیل محتوا: مبانی روش شناسی"، مترجم: هوشنگ نایبی، نشر نی.
- کیوی، ریمون (۱۳۸۰): "روش تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و علمی)"، تهران، نشر فرهنگ معاصر.
- گروت، لینداک و وانگ، دیوید (۱۳۸۴): "روش تحقیق در معماری"، مترجم: دکتر علیرضا عینی فر، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- مارشال، کاترین (۱۳۷۷): "روش تحقیق کیفی"، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی.
- محسنی، منوچهر (۱۳۸۰): "جامعه شناسی جامعه اطلاعات"، تهران، انتشارات دیدار.

- مکتبیل، پاتریک (۱۳۷۴): "روش تحقیق در علوم اجتماعی (جامعه‌شناسی)"، همدان، انتشارات جهاد دانشگاهی همدان.
- محدثی، جواد (۱۳۸۸): "کتاب روش‌ها"، تهران، معروف.
- محمدی، بیوک (۱۳۹۰): "درآمدی بر روش تحقیق کیفی"، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- محمدی مهر، غلامرضا (۱۳۸۹): "روش تحلیل محتوا (راهنمای عملی تحقیق)"، تهران، دانش‌نگار.
- میرزایی، حمیدرضا (۱۳۸۸): "روش تحقیق"، تهران، شایسته گستر.
- نبوی، بهروز (۱۳۸۲): "مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم اجتماعی"، تهران، کتابخانه فروردین.
- نگارش نژاد، عبدالمجید و دارایی، هلن (۱۳۸۳): "روش تحقیق در علوم رفتاری"، مترجم: علیرضا کاکاوند، تهران، سرافراز.
- وانگ، دیوید و گروت، لیتدا (۱۳۸۹): "روش‌های تحقیق در معماری"، مترجم: علیرضا عینی فر، تهران، دانشگاه تهران.
- نقیان فشارکی، مهدی (۱۳۷۸): "راهنمای تدوین گزارش‌های علمی و فنی (به روش تحقیق)"، تهران، انتشارات مهدی (عج) وابسته به صنایع مهدی (عج).
- ولایتی، کاظم (۱۳۸۴): "مقدمه‌ای بر روش تحقیق در جغرافیا، در راهنمای مطالعات جغرافیایی و عمران‌های منطقه‌ای"، تهران، نشر دهخدا.
- هومن، حیدرعلی (۱۳۸۹): "راهنمای عملی پژوهش کیفی"، تهران، سمت.
- هومن، حیدر علی (۱۳۷۴): "شناخت روش علمی در علوم رفتاری (پایه‌های پژوهش)"، تهران، پارسا.
- یوسفیان، جعفر (۱۳۸۶): "چگونه تحقیق کنیم؟"، تهران، ندای شمس.

- Adrien G. Humphreys, Ashok K. Dutt (2002): "Urban Ecological Research Methods Applied to the Cleveland, Ohio Metropolitan Area (Mellen Studies in Geography)", Edwin Mellen Pr.
- Alexander Cuthbert, (2011): "Understanding Cities: Method in Urban Design", Routledge.
- Brian J.L. Berry, (1972): "City Classification Handbook: Methods and Applications (Wiley series in urban research)", John Wiley & Sons Inc.
- Carlos Nunes Silva, (2012): "Online Research Methods in Urban and Planning Studies: Design and Outcomes", IGI Global, 1 edition.
- Graham Crow, (2012): "What are Community Studies? (What Is Research Methods)", Bloomsbury USA.
- Gregory D. Andranovich, Gerry Riposa, (1993): "Doing Urban Research (Applied Social Research Methods Series, Vol. 33)", Sage Publications, Inc.
- Gabriel Campanario, (2012): "The Art of Urban Sketching: Drawing On Location around the World", Quarry Books.
- Henry Sanoff, (1999): "Community Participation Methods in Design and Planning", Wiley.
- Ian Bracken, (2007): "Urban Planning Methods: Research and Policy Analysis", Routledge.
- Kimberly A. Scott, Wanda J. Blanchett, (2011): "Research in Urban Educational Settings: Lessons Learned and Implications for Future Practice", Information Age Publishing.
- Mohsen Aboutarabi, Andreas Wesener, (2010): "Urban Design Research: Method and Application: Pr Oceedings of the International Conference Held at Birmingham City University, 3-4 December 2009", University of Central England, Birmingham Institute of Art and Design.
- Robert W. Marans, Robert J. Stimson, (2011): "Investigating Quality of Urban Life: Theory, Methods, and Empirical Research (Social Indicators Research Series)", Springer.
- Ranjit Kumar, (2010): "Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners", Sage Publications Ltd.

- Tridib Banerjee, Anastasia Loukaitou-Sideris (2011): "**Companion to Urban Design**", Routledge.
- The Chicago Manual of Style (1993): "**The essential guide for Writers**", editors and Publishers, 14th edition. The Chicago University Press.
- Wayne C. Booth, Gregory G. Colomb Joseph M. Williams, (2008): "**The Craft of Research, Third Edition (Chicago Guides to Writing, Editing, and Publishing)**", University Of Chicago Press.
- Xinhao Wang, Rainer Hofe, (2007): "**Research Methods in Urban and Regional Planning (Tsinghua University Texts)**", Spring

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

آگاه نمودن دانش‌جویان و دانش‌پژوهان حوزه تحصیلات تکمیلی رشته برنامه‌ریزی شهری نسبت به نقش مهم طبیعت بر ساختار تحول و کارکرد شهر و بهره‌گیری از نمودهای عینی حرفه‌ای و علمی شهرسازی

سرفصل دروس:

- ۱- مقدمات: مبتنی بر درک رابطه‌ی بین اجزاء عوامل طبیعی با ساختار، بستر و سازه‌های شهر و منطقه فراگیر آن
- ۲- نگاره‌های سامانه طبیعت، متضمن درک کلیاتی از ویژگی‌های جو (اتمسفر)، کره خاک (لیتوسفر) و کره آب (هیدروسفر)
- ۳- شرح ویژگی‌های سامانه هواکره (جو)، متضمن آگاهی به اجزاء عوامل اقلیمی شامل درجه حرارت، بارندگی، رطوبت نسبی، باد، تابش، فشار هوا، یخبندان و نظایر این‌ها
- ۴- شرح ویژگی‌های سامانه‌ی کره خاک، متضمن آگاهی به اجزاء عوامل زمین‌شناسی، خاک‌شناسی، ژئومورفولوژی، بیوژئوگرافی، زمین‌شناسی اقتصادی تکنوکراتیک، زلزله‌شناسی و نظایر این‌ها
- ۵- شرح ویژگی‌های سامانه آب کره، متضمن آگاهی به اجزاء عوامل آبشناسی، آبنگاری، آب و اقیانوس‌ها، هیدرولوژی، هیدروژئولوژی و نظایر این‌ها
- ۶- شناسایی نقش طبیعت در هر سه مولفه‌ی آن (اقلیم، آب‌ها و اقیانوس و هیدرولوژی، خاک و پوشش گیاهی و زمین‌شناسی) در شکل‌گیری، ماندگاری، پایداری و توسعه شهر
- ۷- موخره: الزامات طبیعت‌مدارانه پیش‌نگاری و برنامه‌سازی شهری

جدول چارچوب تدوین سر فصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: طبیعت و شهر	
	عملی			۲		
ندارد	نظری	پایه		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: City & Nature
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی عملی ندارد سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار						

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهایی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- اسدیان، خدیجه (۱۳۸۸): "جغرافیای دیرینه"، تهران، دانشگاه تهران.
- اوستین، ریچارد (۱۳۸۵): "اصول و مبانی محوطه سازی"، ترجمه: کوروش محمدی، تهران، شهراب، آینده‌سازان.
- ایران‌نژاد پاریزی، حسین و تجملیان، مهدیه (۱۳۹۰): "بوستان‌ها و فضاهای سبز شهری"، یزد، دانشگاه یزد.
- بل، سایمون (۱۳۸۲): "منظر، الگو، ادراک، فرآیند"، ترجمه بهننامین زاده، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- بهرام‌زاده سلطانی، کامبیز (۱۳۸۲): "مجموعه مباحث و روش‌های شهرسازی: محیط زیست"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات معماری و شهرسازی ایران.
- پهلوان، هوشنگ (۱۳۹۰): "طراحی و مهندسی در طبیعت، برنامه ریزی و طرح ریزی"، تهران، نشر فدک.
- حائری، محمدرضا (۱۳۸۸): "خانه، فرهنگ، طبیعت"، تهران، مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری.
- داریوش، بابک (۱۳۸۹): "انسان، طبیعت، معماری"، تهران، نشر علم و دانش.
- دانشگر مقدم، گلرخ و بحرینی، سید حسین و عینی‌فر، علیرضا (۱۳۹۱): "تحلیل اجتماع پذیری محیط کالبدی متأثر از ادراک طبیعت در محیط انسان ساخت"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۴۵: ۲۷-۳۸.
- روکا، الساندرو (۱۳۸۹): "معماری طبیعی"، ترجمه: صمد محمد ابراهیم‌زاده سپاسگذار، تهران، یزدا.

- رهنمائی، محمد تقی (۱۳۶۹): "مجموعه مباحث و روش‌های شهرسازی: جغرافیا"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات معماری و شهرسازی ایران.
- رضازاده، رضیه (۱۳۸۵): "طبیعت در شهر و شهرسازی معاصر"، نشریه آبادی، شماره ۵۲: ۹۶-۹۴.
- سجادی، محمود (۱۳۸۵): "از طبیعت تا شهر"، کتاب‌ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۱۰۹: ۱۰۳-۱۰۰.
- صالحی، اسماعیل و دیناروندی، مرتضی و هدایتی، امیر (۱۳۹۱): "اصول و ضوابط طراحی پارک‌های شهری"، تهران، سیمای دانش.
- علیشاهی، مونا (۱۳۸۹): "بررسی جایگاه آب در معماری و شهرسازی ایرانی-اسلامی"، همایش ملی معماری و شهرسازی معاصر ایران، بیضاء - دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیضاء.
- علیزاده، امین (۱۳۶۸): "اصول هیدرولوژی کاربردی"، مشهد، بنیاد فرهنگی آستان قدس رضوی.
- کریبا، ماریا آنتونیتا و گاتودی، آنتونی (۱۳۸۵): "از طبیعت به معماری"، ترجمه: الناز رحیمی، تهران، شهرآب، آینده‌سازان.
- کردوانی، پرویز (۱۳۸۷): "منابع و مسائل آب در ایران"، تهران، دانشگاه تهران.
- کردوانی، پرویز (۱۳۸۲): "جغرافیای خاک‌ها"، تهران، دانشگاه تهران.
- مانین، کلیف و شرلی، پیتر (۱۳۸۶): "ابعاد سبز طراحی شهری"، ترجمه: کاوه مهرسانی، تهران، انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- محرابی، حسن (۱۳۸۲): "نورنتو، حفظ میراث تاریخی و طبیعی کنار هم"، نشریه شهر، شماره ۲۵: ۸۶-۸۵.
- ماریا، کایکا (۱۳۹۱): "شهر جریان‌ها: با رویکردی بر تاثیر جریان آب بر نوسازی، طبیعت و شهر"، ترجمه اسماعیل نصیری و محمدعلی رجایی‌ریزی و حمید بحیرایی، تهران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
- مک‌هارگ، ایان (۱۳۸۹): "طراحی با طبیعت"، ترجمه: عبدالحسین وهاب زاده، مشهد، انتشارات جهاددانشگاهی مشهد.
- هیگینز، کترین (۱۳۸۱): "برنامه ریزی محیطی برای توسعه زمین"، ترجمه: حسین بحرینی و کیوان کریمی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

- Benton-Short, L. & Short, J. R. (2008): "Cities and Nature", London and New York, Routledge.
- Bartuska, Tom J., (2007): "Understanding Environment: Built and Natural", in Wendy R. McClure and Tom J. Bartuska (Eds), the Built Environment A Collaborative Inquiry into Design and Planning, John Wiley and Sons.
- Purcell, A. (1984): "Environmental Perception and Affect, A Schema Discrepancy Model", J. Environ. Behav, 18; 3-30.
- Sutton, P. W. (2004): "Nature, Environment & Society", New York, Palgrave.

تعداد واحد:	۲
نوع درس:	اختیاری
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف:

آگاه نمودن دانشجویان و دانش‌پژوهان و حرفه‌پردازان شاخه‌ها و گروه‌های مختلف شهرسازی نظیر برنامه-ریزی شهری به نقش و اهمیت امنیت در شهر

سرفصل دروس:

- ۱- مقدمه: درک رابطه‌ی متقابل امنیت و شهر
- ۲- مفاهیم پایه‌ای امنیت در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و زیست‌محیطی
- ۳- جایگاه امنیت زیست‌محیطی در ساختار، سازمان فضایی و تحول شهر
- ۴- جایگاه امنیت سیاسی در ساختار، تحول و سیوررت شهر و شهرسازی
- ۵- جایگاه امنیت اجتماعی و فرهنگی در ساختار، تحول و سیوررت شهر و شهرسازی
- ۶- تحلیل متقابل رابطه‌ی شهر و امنیت
- ۷- شیوه‌های برنامه‌سازی و توسعه شهر با تکیه بر امنیت

جدول چارچوب تدوین سرفصل درس

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی:	
	عملی			۲		امنیت و شهر
ندارد	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: City & Safety	
	عملی			۳۲		
	نظری	الزامی		آموزش تکمیلی عملی ندارد		
	عملی					
	نظری	اختیاری				سفر علمی کارگاه آزمایشگاه سمینار
	عملی					

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون های نهائی	پروژه
	ندارد	آزمون های نوشتاری: دارد	دارد
		عملکردی: ارائه تحقیق	

منابع:

- ایرانمتش، نسیم (۱۳۸۴): "استفاده از اصول جلوگیری از جرایم از طریق طراحی محیطی و بررسی اجمالی آن در ایران"، ماهنامه مسکن و انقلاب، شماره ۱۱۰، ۲۳-۱۶.
- امیر کافی، مهدی، (۱۳۸۶): "بررسی احساس امنیت و عوامل موثر بر آن"، تهران، نشریه تحقیقات علوم اجتماعی ایران شماره ۱۸، ۲۸-۲۱.
- اسماعیل زاده، حسن (۱۳۸۷): "اجتماعات محلی؛ راه چاره ارتقاء امنیت اجتماعی در کلانشهرها، نمونه موردی: کلانشهرهای ایران"، مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۱۴، ۱۴۳-۱۲۵.
- الیاس زاده، سیدنصرالدین و ضابطیان، الهام (۱۳۹۰): "بررسی شاخص های برنامه ریزی شهری موثر در ارتقا امنیت زنان در فضاهای عمومی با رویکرد مشارکتی، نمونه موردی: بخش مرکزی شهر تهران"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۴۴، ۵۶-۴۳.
- بیوردیان، نادر (۱۳۸۹): "مدیریت بحران"، مشهد، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد.
- حشمتی، محمد (۱۳۸۴): "تاثیر طراحی شهری در پیشگیری و کاهش جرایم و ناهنجاری ها"، صفا، شماره ۴۱، ۸۹-۸۲.
- حبیبی، کیومرث (۱۳۸۹): "آسیب پذیری شهری و GIS"، تهران، دانشگاه جامع امام حسین (دانشکده و پژوهشکده پیامبر اعظم) - ساروخانی، باقر و نویدنیا، منیژه (۱۳۸۵): "امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران"، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۲، ۸۷-۱۰۸.
- زنجانی زاده اعزازی، هما (۱۳۸۱): "زنان و امنیت شهری"، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد، شماره ۳۴، ۲۳-۱۴.
- سگرایی طریقه، محمود (۱۳۷۷): "سیاست های شهری موثر در پیشگیری از جرایم"، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.
- صالحی، اسماعیل (۱۳۸۷): "ویژگی های محیطی فضاهای شهری امن"، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری.
- ضابطیان، الهام و رفیعیان، مجتبی (۱۳۸۷): "درآمدی بر فضاهای امن شهری با رویکرد جنسیتی"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۴۵، ۵۵-۴۸.
- علی آبادی، جواد (۱۳۸۱): "نقش فضاهای شهری در تأمین امنیت اجتماعی"، ماهنامه شهرداریها، شماره ۴۱، ۱۳-۵.
- علیخواه، فردین و ربیعی، مریم (۱۳۸۵): "زنان و ترس از جرم در فضاهای شهری"، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۲، ۱۳۱-۱۰۹.
- عبداللهی، مجید (۱۳۹۱): "مدیریت بحران در نواحی شهری"، تهران، سازمان شهرداریها و دهرداری های کشور.
- فروم، اریک (۱۳۶۰): "جامعه سالم"، ترجمه اکبر تبریزی، تهران، انتشارات بهجت.
- فرزادشاد، مصطفی و عراقی زاده، مجتبی (۱۳۹۱): "مبانی برنامه ریزی و طراحی شهر امن از منظر پدافند غیر عامل"، اصفهان، علم آفرین، همای رحمت.
- قرائی، فریبا و راد جهانیانی، نفیسه و رشیدیور، نازیلا (۱۳۸۹): "بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری نمونه موردی: مناطق ۲ و ۱۱ تهران"، دو فصلنامه آرمانشهر، شماره ۴، ۲۲-۱۷.
- کارگر، بهمن (۱۳۸۳): "امنیت شهری"، تهران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
- ماندل، رابرت، (۱۳۷۹): "چهره متغیر امنیت ملی"، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.

- مدیری، آنوسا (۱۳۸۵): "جرم خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر"، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۲، ۲۷-۱۱.
- نیومن، اسکار (۱۳۸۷): "خلق فضاهای قابل دفاع"، ترجمه: قانزه رواقی و کاوه صابر، تهران، طحان.
- وولاند، جیک و ینترباتم، دانیل (۱۳۸۰): "شهر امن با نورپردازی"، ترجمه: فریبرز بهروزفر، ماهنامه شهرداریها، شماره ۲۸، ۵۴-۵۰.

- Altas, Randall (1999): "Designing Against Terror: Sit Security Planning and Design Criteria", Architectural Graphic Standards, Altas Safety & Security Design.
- Bell, Wendy (1998): "Women and Community Safety", Bell Planning Associates South Australia, NO 32: 1-26.
- Boyle, Julie & Dr Findlay, Catherine and Forsyth, Leslie (2001): "An Investigation into Women's Perceptions of Fear and the Design of the Urban Environment, Open Space", Edinburgh College of Art, School of Architecture, Tourism Management, London, 5-16.
- Brady, Martha (2005): "Safe Spaces for Adolescent Girls", Population Council.
- Lubuva, John and Mtani, Anna (2004): "Urban Space and Security: A Case of the Dar es Salaam", Safety Audits for Women, Dar es Salaam, Tanzania, 13-17.
- Perkins, D.D, A.Abraham, R.Richard, and B.Taylor (1993): "The Physical Environment of Street Crime", Journal of Environmental Psychology, Vol 13, No 8: 150-162.
- Pain, Rachel & Townshend, Tim (2002): "A Safer City Center for All? Senses of Community Safety in Newcastle upon Tyne", Geoforn 33, school of architecture, planning and landscape .university of Newcastle.uk.
- Schweitzer, J. H. et.al. (1977)"The Impact of the Built Environment on Crime and Fear of Crime in Urban Neighborhoods", Journal of Urban Technology, Vol. 6, and N.3: 25-33.
- Tiesdell, S (1998): "Fear and Gender in Public Space, City Center Management and Safer City Centers: Approaches in Coventry and Nottingham", University Nottingham, institute of urban planning, school of built environment, pergamon, UK.
- Wckerle and whitzman (1995): "Safe Cities (Guidelines for Planning, Design and Management)", Van Nostrad Reinhold.

